

JAK ŻYĆ I PRACOWAĆ W WIELKIEJ BRYTANII

WYDANIE TRZECIE

Wielka

Brytania

Podstawowe informacje

Język urzędowy:

angielski

Stolica:

Londyn

Ustrój polityczny:

monarchia parlamentarna

Głowa państwa:

królowa Elżbieta II

Jednostka monetarna:

funt szterling (£, GBP)

Kod telefoniczny:

+44

Kod samochodowy:

GB

Wielka Brytania to 3 kraje:

Anglia, Szkocja, Walia

Zjednoczone Królestwo to:

Anglia, Szkocja, Walia, Irlandia Północna.
Dodatkowo Wyspa Man oraz Wyspy Normandzkie (m.in. wyspa Jersey) tworzą tak zwane Dependencje Korony Brytyjskiej - formalnie niezależne, z własnym rządem i parlamentem, lecz w istocie podległe Koronie Brytyjskiej.

Największe miasta

Zjednoczonego Królestwa:

w Anglii:

Londyn, Birmingham, Manchester, Sheffield,
Liverpool, Leeds, Bristol;

w Szkocji:

Edynburg, Glasgow, Aberdeen;

w Walii:

Cardiff, Swansea i Newport;

w Irlandii Północnej:

Belfast, Derry.

Kilka słów o Londynie

Londyn jest domem dla 7,4 miliona ludzi i liczba ta stale rośnie. Przed rokiem 2020 prawdopodobnie będzie tu mieszkać już ponad 8 milionów ludzi.

Londyn jest jednym z najbardziej zróżnicowanych miast na świecie, 30% rezydentów to ludzie urodzeni poza Anglią.

Można zasmakować tu w 53 kuchniach różnych kultur. Każdego roku w Londynie odbywa się ponad 200 karnawałów. Londyn jest także pierwszym przystankiem dla większości przyjeżdżających do Wielkiej Brytanii Polaków, w dalszej części broszury znajdziesz wiele przydatnych informacji na temat specyficznego życia w Londynie.

Broszura **Jak żyć i pracować w Wielkiej Brytanii** jest sponsorowana przez:

Główny sponsor

Language Line
services

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie

centralwings

POLSKIE TANIE LINIE LOTNICZE

DZIENNIK POLSKI

Wersja elektroniczna **Jak żyć i pracować w Wielkiej Brytanii** dostępna jest również w formacie PDF na stronie internetowej

www.zpwb.org.uk

Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii

240 King Street, Londyn W6 0FR

Tel. 0044 (0)208 741 1606

Projekt i redakcja

Zespół redakcyjny

Korekta

Projekt graficzny

Projekt okładki

Wydawca

Nakład

Laura Krzyszczuk (laura@zpwb.org.uk)

Ewa Zeller, Paulina Gudalewicz, Teresa Piekelnik,

Ida Szałańska, Darek Zeller, Rafael Gallera (Polang Ltd.)

Ewa Zeller

FaceInTheDoor

Marek Titow

Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii

30 000 egzemplarzy

Od rozpoczęcia przygotowań do oddania niniejszej publikacji do druku upłynęło kilka miesięcy. Pomimo dołożenia wszelkich starań do przekazania rzetelnych i aktualnych informacji, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne błędy oraz zmiany przepisów i konsekwencje z tym związane. W przypadku wątpliwości należy zwrócić się do właściwego urzędu lub instytucji.

Trzecia edycja broszurki „Jak żyć i pracować w Wielkiej Brytanii”, podobnie jak dwie poprzednie została przygotowana i wydana przez Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii. ZPWB jest uznanawane przez rząd polski i brytyjski jako oficjalna organizacja reprezentująca interesy Polaków i osób polskiego pochodzenia zamieszkałych w Wielkiej Brytanii.

Wydawane przez nas broszury, podobnie jak nasza strona internetowa, e-maile i infolinia telefoniczna, pomogły w różnym zakresie wielu osobom. Jesteśmy organizacją społeczną pracującą na zasadzie wolontariatu. Nasze władze są wybierane demokratycznie co 2 lata na Walnym Zejeździe wszystkich organizacji członkowskich i członków indywidualnych reprezentowanych przez Centralne Koło Członków Indywidualnych.

Przy wciąż wzrastającej liczbie Polaków, odgrywamy coraz większą rolę jako mniejszość narodowa w Wielkiej Brytanii. Aby sprostać pojawiającym się zadaniom potrzebujemy Waszego wkładu - mamy nadzieję, że jako część polskiej społeczności przyjmiecie aktywną postawę, która pomoże wspólnie rozwiązywać Nasze problemy i reprezentować Nasze interesy.

W Wielkiej Brytanii jest nas kilkaset tysięcy. Tak długo, jak będziemy mówić jednym głosem, nasze wpływy mogą się tylko umacniać. Wielu z Was ma zapewne doświadczenie w pracy społecznej, warto byłoby to wykorzystać dla wspólnego celu. Zjednoczenie z przyjemnością udzieli pomocy wszystkim, którzy chcieliby założyć nowe organizacje, lub Koła Zjednoczenia Polskiego w tych miastach, gdzie ich jeszcze nie ma. Włączajcie się także w szeregi istniejących już starych i nowych polskich organizacji.

Zapraszamy do współpracy! Przekażcie nam, jakimi sprawami powinniśmy się zająć, a zapewniam, że z każdym chętnie porozmawiamy. Można się z nami kontaktować telefonicznie lub przez e-mail: office@zpw.org.uk

Jan Mokrzycki
Prezes

**Związek Zawodowy UNISON
reprezentuje osoby zatrudnione w:**

- Samorządach Lokalnych,
- Przedsiębiorstwach Użyteczności Publicznej,
- Służbie Zdrowia,
- Szkolnictwie,
- Organizacjach Wolontariackich.
- Przedsiębiorstwach prywatnych,
działających w tych sektorach.

Osoby przyjeżdżające do Wielkiej Brytanii w celach zarobkowych są często wykorzystywane przez pracodawców.

Uważamy, że bez względu na pochodzenie, rasę, kolor skóry, czy wyznanie, wszyscy pracownicy powinni być traktowani w taki sam sposób, z szacunkiem i zachowaniem ich godności.

**Przłącz się do UNISON -
największego związku w Zjednoczonym Królestwie**

Tel. 0845 355 0845

Więcej informacji znajdziesz na stronie:

www.unison.org.uk

SPIS TREŚCI

Wstęp

Podstawowe wiadomości

Konsulaty RP w Wielkiej Brytanii	8
Konsulat Generalny RP w Londynie	
Konsulat Generalny RP w Edynburgu	
Konsulaty Honorowe	
Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii	9
polskie ośrodki duszpasterskie w Londynie	
polskie ośrodki duszpasterskie w Anglii i Walii poza Londynem	
Polska Misja Katolicka w Szkocji	14
polskie ośrodki duszpasterskie w Szkocji	
Mniejszości narodowe w Wielkiej Brytanii	15
rasizm	
Obyczaje i różnice kulturowe	16

Poradnik mieszkaniowy

Hotele	18
Bed & Breakfast czyli „Łózko i Śniadanie”	18
Hostele	19
Wynajmowanie mieszkania	19
Wynajmowanie pokoju	20
Kupno nieruchomości	21
kredyt hipoteczny	

Transport i telekomunikacja

Linie lotnicze: Polska – Wielka Brytania	23
Autokary: Polska – Wielka Brytania	24
Autobusy międzymiastowe	25
Pociągi	25
Komunikacja w Londynie	25
metro	
Oyster Card	
autobusy	
taxi	
samochód	
Telekomunikacja	30
telefon komórkowy	
telefon stacjonarny	
tanie rozmowy z Polską	
internet	

Praca

Jak skutecznie szukać pracy	34
Praca wolontaryjna	36
Jak sprawdzić wiarygodność firmy lub pośrednika	37
Zatrudnienie czy praca na własny rachunek	38
WRS – Program Rejestracji Pracowników	38
Formalności i potrącenia z wynagrodzenia	40
Numer ubezpieczenia społecznego	41
Rejestracja własnej działalności	41
Karta CIS	43
Karta CSCS	45
Rozliczenia podatkowe w Wielkiej Brytanii	45
Rozliczenia podatkowe w Polsce	47
Prawa pracowników	49
przerwy na odpoczynek	
godziny pracy	
praca w nocy	
urlop	
umowa o pracę	
chorobowe	
minimalna stawka krajowa	
uczciwe wynagrodzenie za pracę w systemie akordowym	
specjalne prawa dla osób zatrudnionych przez agencje pracy	
inne prawa pracowników	
rozwiązywanie sporów – ACAS	
Brytyjskie Związki Zawodowe	52
Centrala Związków Zawodowych (TUC)	
Unison	
Amicus	
T&G	
GMB	
UCATT	
USDAW	
Community	

Podstawowe formalności

Finanse	54
konto w brytyjskim banku	
transfery pieniężne	
Kierowcy	56
prawo jazdy	
rejestracja pojazdu	
certyfikat sprawności technicznej pojazdu (MOT)	
podatek drogowy (Road Tax)	
ubezpieczenie pojazdu	
Congestion Charge	

Służba Zdrowia	59
opieka medyczna i rejestracja u lekarza pierwszego kontaktu	
Europejska Karta Ubezpieczenia Medycznego	
Świadczenia społeczne	61
working tax credit	
housing benefit	
child tax credit	
child benefit	
Twój status	64
rezydentura tymczasowa	
rejestracja na liście uprawnionych do głosowania	
Edukacja	
Kursy językowe	66
Studiowanie w Wielkiej Brytanii	66
studia wyższe	
wymagane kwalifikacje	
procedura przyjęcia (UCAS)	
Koszty	68
Uznawalność polskich dyplomów	68
Edukacja dzieci	69
Polska Macierz Szkolna	71
Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskiego za Granicą	71
Warto wiedzieć	
Polskie media w wielkiej Brytanii	71
Media brytyjskie	73
Sytuacje nagłe i przypadki losowe	74
bezdolność	
przemoc domowa	
kradzieże	
zaginięcia	
gdzie dzwonić w nagłych przypadkach	
Porady	76
Biuro Porad Prawnych (CAB)	
Prawo dla wszystkich (Law for All)	
East Belfast Independent Centre	
Broszurka dla Polaków żyjących i pracujących w Inverness, Nairn, Badenoch i Strathspey	
Grupy wsparcia	77
spotkania Anonimowych Alkoholików	
spotkania Anonimowych Narkomanów	
Odszkodowania	78
Informator Polski	79
SŁOWNIK	80

KONSULATY RP W WIELKIEJ BRYTANII

Konsulaty Rzeczypospolitej Polskiej są przedstawicielstwami Państwa Polskiego na terenie innych krajów, ich działalność polega m.in. na:

- wydawaniu paszportów i dokumentów podróży obywatelom RP oraz wiz lub odpowiednich dokumentów osobom, które pragną udać się do RP;
- udzielaniu pomocy i opieki obywatelom RP, zarówno osobom fizycznym jak i prawnym;
- działaniu w charakterze notariusza i urzędnika stanu cywilnego oraz wykonywaniu podobnych czynności jak również pewnych funkcji o charakterze administracyjnym;

W Zjednoczonym Królestwie są dwa konsulaty generalne:

KONSULAT GENERALNY RP W LONDYNIE

73 New Cavendish Street
London W1W 6LS
Tel. 0870 774 2800
Wydział paszportowy 0870 774 2832
www.polishconsulate.co.uk

Godziny przyjmowania interesantów

poniedziałek	9:00 - 14:00
wtorek	9:00 - 14:00

środa	9:00 - 14:00
czwartek	13:00 - 18:00
piątek	9:00 - 14:00

KONSULAT GENERALNY RP W EDYNBURGU

2 Kinnear Road
Edynburg EH3 5PE
Tel.: 0131 552 0301
www.polishconsulate.org

Godziny przyjmowania interesantów

Codziennie od pon. do piątku	10:00 - 14:00
------------------------------	---------------

Godziny urzędowania

Codziennie od pon. do piątku	8:30 - 16:30
------------------------------	--------------

Oprócz Konsulatów Generalnych w Londynie i Edynburgu funkcjonują na terenie Wielkiej Brytanii Konsulaty Honorowe, które udzielają jedynie informacji i porad w zakresie formalności wizowych, paszportowych i obywatelstwa. Nie wydają one natomiast żadnych dokumentów. Informacje o adresach i numerach telefonów w/w konsulatów znaleźć można na stronie Konsulatu Generalnego RP w Londynie: www.londynkg.polemb.net.

POLSKIE PARAFIE

Polskie Wspólnoty Rzymsko-Katolickie, działające w ramach Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii nie są parafiami terytorialnymi tylko personalnymi.

Abyś mógł należeć do takiej Wspólnoty musisz formalnie zapisać się na Listę Parafian. Jest to ważne z wielu powodów, chociażby tych związanych z załatwianiem wszelkich formalności przedślubnych czy wystawianiem referencji do szkół

katolickich, bez których dziecko nie może zostać do nich przyjęte. W związku z tym planując dłuższy pobyt w Anglii powinienś skontaktować się lokalnie z ks. proboszczem.

POLSKA MISJA KATOLICKA W ANGLII I WALII

2 Devonian Road, Islington, LONDON N1 8JJ
Tel: 020 7226 3439 Fax: 020 7226 7677

W LONDYNIE DZIAŁA 11 POLSKICH OŚRODKÓW DUSZPASTERSTWA

ISLINGTON

(stacja metra - Northern Line: Angel)

Kościół M.B. Częstochowskiej

2 Devonian Road, London N1;

Tel: 020 7226 9944

Msze św.: sob. 18.00; niedz. 9.00, 11.00, 12.30, 15.30, 19.00.

HIGHGATE

(stacja metra - Northern Line: Archway)

Kościół ang. St. Joseph's

Highgate Hill, London N19;

Tel: 020 7226 9944

Msza św.: niedz. 13.30

WILLESDEN GREEN

(stacja metra - Jubilee Line: Willesden Green)

Kaplica Miłosierdzia Bożego (Ojców Jezuitów)

182 Walm Lane, London NW2;

Tel.: 020 8452 4304

Msze św.: sob. 19.00; niedz. 9.30, 11.00, 12.15, 19.00.

HAMMERSMITH / SHEPHERDS BUSH

(stacja metra - District Line: Ravenscourt Park)

Kościół św. Andrzeja Boboli

1 Leysfield Road, London W12;

Tel: 020 8743 8848

Msze św.: sob. 18.00; niedz. 9.00, 10.30, 12.00, 17.00.

DUSZPASTERSTWO AKADEMICKIE

(stacja metra: South Kensington)

Kościół angielski:

Little Brompton Oratory

Brompton Road,

London SW7; Tel.: 020 7589 6664

Msze św.: niedz. 12.30, 18.00.

BALHAM

(stacja metra - Northern Line, oraz kolejki:

Balham)

Kościół Chrystusa Króla

211 Balham High Road, London SW17;

Tel: 020 8672 5070

Msze św.: niedz. 8.30 (kaplica św. Antoniego)
9.30, 10.45, 12.00.

EALING

(stacja metra - Central/District Line: Ealing
Brodway)

Kościół NMP Matki Kościoła

2 Windsor Road, London W5;

Tel.: 020 8567 1746

Msze św.: sob. 19.30; niedz. 9.00, 10.15,
11.30, 13.00, 17.15, 19.00.

PUTNEY - WIMBLEDON

(stacja metra - District Line: Putney Bridge)

Kościół św. Jana Ewangelisty

St. John's Avenue, London SW15;

Tel.: 020 8788 3933

Msze św.: sob. 18.00; niedz. 9.00, 10.00, 11.15, 18.00.

Podstawowe wiadomości

CROYDON / CRYSTAL PALACE

(stacja kolejowa: Norwood Junction)

Kościół Miłosierdzia Bożego

8 Oliver Grove, London SE25;

Tel.: 020 8653 8701

Msze św.: sob. 18.30; niedz. 10.00, 11.30.

BROCKLEY-LEWISHAM

(stacja kolejowa: Brockley)

Kościół ang. St. Mary Magdalene

Commerford Road, London SE4;

Tel: 020 8378 5228

Msza św.: niedz. 13.00.

FOREST GATE - ILFORD

(stacja kolejowa: Goodmayes lub Seven Kings)

Kościół ang. St. Cedd's

High Road, Goodmayes, Ilford, Essex;

Tel: 020 8599 1445

Msza św.: niedz. 12.15.

WALTHAM CROSS

Kościół angielski: Immaculate Conception & St. Joseph's

High Street, Waltham Cross, Herts.;

Tel: 020 8599 1445

Msza św.: niedz. 9.30.

(stacja kolejowa: Waltham Cross lub Cheshunt)

OŚRODKI DUSZPASTERSKIE POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ W ANGLII I WALII POZA LONDYNEM

ASHTON – UNDER – LYNE, St Ann, Burlington

Street, Ashton-under-Lyne, Lancs OL6 7DG;

Tel: 01706 642649

AYLESBURY, Our Lady of Lourdes, 69

Camborne Avenue, Bedgrove, Aylesbury HP21

9UE; Tel: 01494 462 994

BARNSELY, Holy Rood, George Street,

Barnsley S70 1AX; Tel: 0114 266 3952

BATH, St John the Evangelist, South Parade,

Bath BA2 4AF; Tel: 01225 752 930

BEDFORD, Sacred Heart of Jesus and St

Cuthbert, 8 Mill Street, Bedford MK40 3EU;

Tel: 01234 266 901

BIRMINGHAM, St Michael, Moor Street,

Birmingham B4 7UG; Tel: 0121 358 7102

BLACKBURN, Our Lady Queen of Poland, 44

Preston New road, Blackburn BB2 6AH;

Tel: 01254 57067

BLACKPOOL, St Kentigern, 25a Newton Drive,

Blackpool FY3 8BT; Tel: 01524 39820;

BOLTON, The Good Shepherd, 180 High Street,

Bolton BL3 6PL; Tel: 01204 523 563

BOSTON, St Mary, 24 Horncastle Road, Boston

PE21 9BU; Tel: 01733 552 726

BOURNEMOUTH, The Sacred Heart, Albert

Road, Richmond Hill, Bournemouth;

Tel: 023 8022 4418

BRADFORD, Our Lady of Częstochowa, 29

Edmund Street, Bradford BD5 0BH;

Tel: 01274 720 848

BRAINTREE, Our Lady Queen of Peace, The

Avenue, Braintree, Essex CM7 3HY;

Tel: 01473 217 391

BRANDON, St Thomas of Canterbury, Weeting

Road, Brandon; Tel: 01223 224 861

BRIDGEWATER, St Joseph, 9 Binford Place TA6

3NJ; Tel: 0117 924 3056

BRIGHTON, St. Mary Magdalen Church, 55

Upper North Street, Brighton, East Sussex, BN1

3FH; Tel: 01273 720 069

BRISTOL, Our Lady of Ostra Brama,

Cheltenham Road, Bristol BS6 5RH;

Tel: 0117 924 3056

BURTON - ON - TRENT, SS Mary and Mowden,

78 Guild Street, Buxton-on-Trent, DE14 1NB;

Tel: 01332 364 078

BURY, Our Lady Queen of Poland, East Street,

Bury BL9 0RU; Tel: 01204 523 563

BUXTON, St Anne, Terrace Road, Buxton SK17 6DU; Tel: 01332 364 078

CAMBRIDGE, Our Lady and the English Martyrs, Hills Road, Cambridge CB2 1JR; Tel: 01223 224 861

CANNOCK, St. Mary and St Thomas More, 2 Hallcourt Crescent, Walsall Road, Cannock, Staffs. WS11 3AB; Tel: 01902 422 833

CARDIFF, Nazareth House, Colum Road, Cardiff CF10 3UN; Tel: 029 20230427

CARLISLE, Our Lady and St Joseph, Warwick Square, Carlisle, Cumbria CA1 1LB; Tel: 01524 39820;

CHELMSFORD, Our Lady Immaculate, 178 New London Road, Chelmsford CM2 0AR; Tel: 01473 217 391

CHELTENHAM, Sacred Heart of Jesus and Mary, Moorend Road, Charlton Kings, Cheltenham GL53 9AU; Tel: 01865 510 345

CHESTERFIELD, St Joseph Convent, Newbold Road, Derbyshire S41 7PL; Tel: (01623) 626470

CHORLEY, St Mary, Mount Pleasant, Chorley PR7 2SR; Tel: 01204 523 563

CIRENCESTER, St Peter, 7 St Peter's Road, Cirencester, Glos. GL7 1RE; Tel: 01793 531 257

COLCHESTER, St James the Less and St Helen, 51 Priory Street, Colchester CO1 2QB; Tel: 01473 217 391

COVENTRY, St Stanislaus Kostka, Springfield Road, Coventry W. Midlands CV1 4GR; Tel: 024 76222 455

CRAWLEY, Our Lady, Queen of Heaven, 19 Stagelands, Langley Green, Crawley, West Sussex RH11 7QD; Tel: 01273 720 069

CREW, Our Lady of Ostra Brama, 71 West Street, Crew CW1 3HF; Tel: 01270 256 284

CWMBRAN, Our Lady of Angels, Wesley Street, Cwmbran, Torfaen County Borough NP44 3LT; Tel: 029 20230427

DERBY, St Maximilian Kolbe, 9 Gordon Road, Derby DE23 6WR; Tel: 01332 – 364 078

DEWSBURY, Our Lady and St Paulinus, Cemetery Road, Dewsbury, West Yorkshire WF13 2SE; Tel: 0113 262 3220

DONCASTER, Saint Peter in Chains, Chequer Road, Doncaster DN1 2AA; Tel: (01623) 626470

DUNSTABLE, Our lady of Częstochowa, 17 Victoria Street, Dunstable, Beds. LU6 3AZ; Tel: 01582 662 807

DURSLEY, St Dominic, Jubilee Road, Dursley, Glos. GL11 4ES; Tel: 0117 924 3056

EASTELEIGH, The Holy Cross, 53 Leigh Road, Eastleigh, Hants. SO50 9DD; Tel/Fax: 023 8022 4418

GLOUCESTER, St Peter, London Road, Gloucester GL1 3EX; Tel: 01865 510 345

GNOSALL, Residential Home, Imstones, Gnosall near Stafford; Tel: 10785 240 268

GOODMAYES, St Cedd, High Road, Goodmayes, Ilford, Essex IG3 3H; Tel: 020 8599 144

GORING – BY – SEA, English Martyrs, 37 Compton Avenue, West Sussex BN12 4UE; Tel: 01273 720 069

GREAT MISSENDEN, Immaculate Heart of Mary, Damien House, 23 High Street, Great Missenden, Bucks HP16 9AA; Tel: 01494 868 248

HALIFAX, St Marie, Gibbet Street, Halifax, West Yorkshire HX1 5DH; Tel: 01274 720 848

HASTINGS, St. Mary Star of the Sea, 1 High Street, Hastings, East Sussex TN34 3EY; Tel: 01273 720 069

HEMSWORTH, The Sacred Heart, Market Street, Hemsworth, Pontefract, West Yorkshire WF9 4LB; Tel: 01623 626470

HENLEY – ON – THAMES, St Anne's, Fawley Court, Henley – on – Thames, Oxon RG9 3AE;

Podstawowe wiadomości

Tel: 01491 574 917/574 506

HEREFORD, Our Lady Queen of Martyrs, 101 Belmont Road, Hereford HR2 7JR;
Tel: 029 20230427

HIGHER HEATH, Our lady of Ostra Brama, Whichurch 52, Higher Heath; Tel: 01270 256 284

HIGH WYCOMBE, St Wulstan, Hollis Road, Totteridge Bucks HP13 7UN; Tel: 01494 462 994

HORSHAM, St. John the Evangelist, 3 Springfield Road, Horsham, West Sussex RH12 2PJ; Tel: 01483 420 265

HUDDERSFIELD, Our Lady of Częstochowa Queen of Poland, 88 Fitzwilliam Street, Huddersfield, West Yorkshire HD1 5BB;
Tel: 01484 420 474

ISLE OF WHITE, St Thomas of Canterbury, 96 Pyle Street, Newport, Isle of White PO30 1UH
Served from Southampton; Tel: 023 8022 4418

IPSWICH, St Mary, 322 Woodbridge Road, Ipswich, Suffolk IP4 4BD; Tel: 01473 217 391

KIDDERMINSTER, Our Lady of Ostra Brama, 50 Pitt Street, Kidderminster DY10 2UN;
Tel: 01562 745 914

LAMPETER, Our Lady of Mount Carmel, Pontfaen Road, Lampeter Ceredigion SA48 7BS; Tel: 029 2023 0427

LANCASTER, Our Lady Queen of Poland, Nelson Street, Lancaster LA1 1PT;
Tel: (01524) 39820

LAUGHBOROUGH, St Mary, 97 Ashby Road, Loughborough LE11 3AB; Tel: 01664 562 101

LAXTON HALL, near Corby, Mary Immaculate, Mother of the Church and her Crusade Laxton Hall, Northants NN17 3AU;
Tel: 01780 444 649

LEAMINGTON SPA, Polish Chapel, 54 High Street, Leamington Spa, CV31; Tel: 01527 651 031

LEEDS, Our Lady of Częstochowa and St Stanislaus Kostka, Newton Hill Road, Leeds LS7 4JE; Tel: 0113 262 3220

LEEK, St Mary, Compton, Leek, Staffs ST13 5NH; Tel: 01782 312 864

LEICESTER, Conversion of St Paul, Wakerley Road, Leicester LE5 4WD; Tel: 0116 2217 006

LEIGH – ON – SEA, Our Lady of Lourdes and St Joseph, 161 -181 Leigh Road, Leigh – on – Sea SS9 1NG; Tel: 01473 217 391

LEIGHTON BUZZARD, The Sacred Heart, 5 Beaudesert, Leighton Buzzard, Beds. LU7 8HZ;
Tel: 01582 662 807

LETCHWORTH, St Hugh of Lincoln, Broadway, Letchworth SG6 3TP Tel: 01234 266901

LINCOLN, St Hugh, Broadgate, Lincoln LN2 5AQ; Tel: 01724 855 698

LITTLE CHALFONT, St Aidan, Finch Lane, Little Chalfont, Bucks HP7 9NE; Tel: 01494 868 248

LIVERPOOL – MAGHULL, St George, Station Road, Maghull, Liverpool L31 3DF;
Tel: 01606 42877

LAUGHBOROUGH - St Mary, 97 Ashby Road, Loughborough LE11 3AB; Tel: 01664 562 101

MANCHESTER, Church of Devine Mercy, Moss Lane East, Moss Side, Manchester;
Tel: 0161 226 1588

MANSFIELD, Our Lady of Ostra Brama and St Barbara, Windmill Lane, Mansfield NG 18 2AL;
Tel: 01623 626 470

MELTON MOWBRAY, Our Lady of Częstochowa, Sandy Lane, Melton Mowbray, Leics. LE13 0AW; Tel: 01664 562 101

MIDDLESBOROUGH, Sacred Heart and St Patrick, Linthorpe Road, Middlesborough;
Tel: 0191 273 3575

MILFORD – GODALMING, St Joseph, Portsmouth Road, Milford, Surrey;
Tel: 01483 420 265

MILTON KEYNES, St Augustine, Langcliffe Drive, Heelands, Milton Keynes, MK13 7PL;
Tel: 01582 662 807

NEWCASTLE – UPON – TYNE, Our Lady of Częstochowa, 2 Maple Terrace, Newcastle – upon – Tyne NE4 7SF; Tel: 0191 – 2733575

NEWTON ABBOT, The Chapel of Christ the King and Our Lady of Ostra Brama, Polish Home, Ilford Park, Stover, Newton Abbot, TQ12 6QH; Tel: 10626 332 043

NORTHAMPTON, SS Stanislaus and Lawrence, Duke Street, Northampton NN1 3BA; Tel: 01604 631 623

NORTWICH, Our Lady of Częstochowa, 107 London Road, Northwich CW9 8AT; Tel: 01606 42877

NORWICH, Cathedral of St John the Baptist, St Giles Gate, Norwich; Tel: 01473 217 391

NOTTINGHAM, Our Lady of Częstochowa, 2 Sherwood Rise, Nottingham NG7 6JN; Tel: 0115 962 3713

OLDHAM, Our lady of Mount Carmel and St Patrick, 40 Union Street West, Oldham OL8 1DL; Tel: 01706 642 649

OXFORD, Priory of the Holy Spirit, 64 St Giles, Oxford OX1 3LY; Tel: 01865 510 345

PETERBOROUGH, St Peter and All Souls, Park Road, Peterborough, Cambs; Tel: 01733 552 726

PLYMOUTH, Cathedral Church of St Mary and St Boniface, Served from Newton Abbot

PORTSMOUTH, St Swithun, Waverly Road, Southsea, Portsmouth; Tel: 023 8022 4418

PRESTON, St Ignatius, Meadow Street, Preston PR1 1TT; Tel: 01254 57067

PWHELI, Our Lady and St Cynfil, Penrhos Home, Pwllheli LL53 7HN; Tel: 01758 613160

READING, Sacred Heart, Watlington Street, Reading, Berks.; Tel: 0118 957 3647

REDDITCH, Our Lady of Mount Carmel, Beoley Road West, Redditch, Worcs B98 8LT; Tel: 01527 651

ROCHDALE, Our Lady of Częstochowa and

Maximilian Kolbe, 'Westfield', Manchester Road, Rochdale OL11 4LX; Tel: 01706 642 649

ROTHERHAM, Saint Bede, Station Road, Rotherham S60 1HF; Tel: 0114 266 3952

RUGBY, St Marie, Dunchurch Road, Rugby; Tel: 024 7622 455

RUSHDEN, St Peter, Higham Road, Rushden, Northants.; Tel: 01604 631 623

SAINT ALBANS, SS Alban and Stephen, 14 Beaconsfield Road, St Albans, Herts. A11 3RB; Tel: 01582 662 807

SCUNTHORPE, The Holy Souls, Frodingham Road, Scunthorpe DN15 7TA; Tel: 01724 855698

SHEFFIELD, Our Lady of Ostra Brama, 518 – 520 Ecclesall Road, Sheffield S11 8PY; Tel: 0114 266 3952

SLOUGH, Divine Mercy and Our Lady Queen of Poland, 48 Pitts Road, Slough, Berks. SL1 3XH; Tel: 01753 533 861

SOUTHAMPTON, Our Lady Queen of Poland, 507 Portswood Road, Southampton SO17 1TH; Tel: 023 8022 4418

SOUTHPORT, St Marie on the Sands, 25 Seabank Road, Southport, Merseyside; Tel: 01254 57067

STAFFORD, St Austin, 83 Wolverhampton Road, Stafford ST17 4AW; Tel: 01785 240 268

STOKE – ON – TRENT, Our Lady of Częstochowa, 1 Battison Crescent, Stoke on Trent ST3 4DS; Tel: 01782 343 455

STRATFORD – UPON – AVON, St Gregory the Great, Warwick Road, Stratford – upon – Avon, Warwicks CV37 6UJ; Tel: 0121 358 7102

SWANSEA, St Benedict, Llythrid Avenue, Sketty Road, Swansea SA2 011; Tel: 029 2023 0427

SWINDON, The Sacred Heart of Jesus, Whitbourne Avenue, Swindon, Wilts; Tel: 01793 531 257

TELFORD, St Patrick, King Street, Wellington, Telford TF1 3AP; Tel: 01785 240 268

Podstawowe wiadomości

TROWBRIDGE, Our Lady of Częstochowa, 6 Waterworks Road, Trowbridge, Wilts. BA14 OAL; Tel: 01225 752 930

WELLINGBOROUGH, Our Lady of the Sacred Heart, Ranelagh Road, Wellingborough, Northampton; Tel: 01604 631 623

WIVELISCOMBE, St Richard, Church Street,

Wiveliscombe; Tel: 0117 924 3056

WOLVERHAMPTON, Holy Trinity, Stafford Road, Oxley, Wolverhampton; Tel: 01902 422 833

WORCESTER, St George, 1 Sansome Place, Worcester WR1 1UG; Tel: 01562 745 914

WREXHAM, Cathedral Church, Regent Street, Wrexham; Tel: 01270 256284

POLSKA MISJA KATOLICKA W SZKOCJI

Ks. Marian Łekawa SAC rektor PMK
4 Parkgrove Terrace, Glasgow G3 7SD
Tel/fax: 0141 339 9163

Kom: 0797 4240 501 Email: mariansac@btinternet.com;

Marian@Lekawa.fsnet.co.uk

Ks. Tadeusz Puton SAC

1 Barony Place, Edynburg EH3 6PB Tel: 0131 558 37 26

EDYNBURG - St. Mary's Metropolitan Cathedral; Broughton St. - w każdą niedzielę o godz. 13.00 i 18.00

KIRKCALDY - St. Mary's Church, 101 Dunnikier Road - w drugą niedzielę miesiąca o godz. 13:00

GALASHIELS - St. Mary's Church, Market Street - w trzecią niedzielę miesiąca o godz. 13:45

Ks. Marian Łekawa SAC- Rector of the Polish Catholic Mission

4 Parkgrove Terrace, Glasgow G3 7SD, tel: 0141 339 91 63, kom: 0797 4240 501

GLASGOW - St. Simon's, 33 Patrick Bridge Street - w każdą niedzielę o godz. 11:00 oraz 18:30

DUNDEE - St. Andrew's Cathedral, 150 Nethergate - w pierwszą niedzielę miesiąca godz. o 14:00

Ks. Czesław Kolasa SAC

83 Kenilworth Rise, Livingston EH54 6JL, tel: 01506415455, email: kolasca@o2.pl

ABERDEEN - St. Francis of Assisi, 231 Deeside Gardens - w ostatnią niedzielę miesiąca o godz. 15:30

INVERNESS - St. Mary's Church - w drugą

niedzielę miesiąca o godz. 19.30

FORRES - St. Margaret's Church - w drugą niedzielę miesiąca o godz. 16.30

INVERGORDON - St. Joseph's - w drugą sobotę miesiąca o godz. 18.00

Ks. Ryszard Świder

73 Commerce Street, Fraseburgh AB43 9LR, tel: (01346) 518215 lub (01779) 472453

FRASERBURGH - Our Lady, Star of the Sea - w każdą niedzielę o godz. 18:00

Ks. Bogusław Cabała SAC136 Comely Place, Falkirk FK1 1QQ, tel: 01324 621 902

FALKIRK - St. Francis Xavery, 1 Hope Street - w każdą niedzielę o godz. 13:15

PERTH - St. John the Baptist's Church, 20 Melville Street - w każdą niedzielę o godz. 15:30

Ks. Jerzy Szuszek SAC- polski ksiądz pracujący w szkockiej parafii St. Andrew's Church
126 Victoria Street, Craigshill, Livingston, tel: 01506 432141

MNIEJSZOŚCI NARODOWE W WIELKIEJ BRYTANII

Wielka Brytania była od zawsze społeczeństwem bardzo zróżnicowanym. Od I wieku Anglia była podbijana kolejno przez Rzymian, później Saksonów, Wikingów i Normanów. Mieszkańcy Afryki zostali siłą przywiezieni tu w wieku XVII i XVIII jako niewolnicy. Przez lata – tysiące ludzi przyjechało do Wielkiej Brytanii jako uciekinierzy z Francji, Irlandii, Związku Radzieckiego i wielu

innych państw – które ogarnięte były działaniami wojennymi, prześladowaniami i głodem. W Wielkiej Brytanii żyją także ludzie, których rodzice przybyli tu w latach 50 i 60-tych z Karaibów, Indii, Pakistanu i Hongkongu. Polacy natomiast zaczęli emigrować już w latach powojennych, druga fala emigracji to lata 80-te - stan wojenny, a ostatnia datowana jest wejściem Polski do Unii Europejskiej w maju 2004r.

RASIZM

Rasizm to ideologia oraz wypływające z niej zachowania przyjmujące założenie wyższości niektórych ras ludzi nad innymi. Większość ideologów rasizmu opiera się na różnicach w wyglądzie ludzi.

Rasizm to jedna z najbardziej błędnych ideologii i nie powinna mieć racji bytu we współczesnym świecie.

Mianem prześladowań rasowych określa się wszelkie formy szykanowania, przemocy lub niesprawiedliwego traktowania ze względu na kolor skóry lub pochodzenie etniczne. Prześladowania na tle rasowym mogą wiązać się z miejscem urodzenia, miejscem zamieszkania przed osiedleniem w Wielkiej Brytanii, przynależnością religijną czy narodową, a nawet językiem. Wszelkie formy

Podstawowe wiadomości

prześladowania, molestowania, szykanowania lub niesprawiedliwego traktowania są przestępstwem. Prześladowania mogą dotyczyć Ciebie, Twojej rodziny, znajomych, czy całej społeczności. Przypadki szykanowania mogą mieć miejsce na ulicy, w domu, szkole, miejscu pracy. Niezależnie od tego gdzie mają miejsce, nie należy ich tolerować. Należy zawiadomić policję, która zbada całe zajście. Jeżeli twoje dziecko jest szykanowane w szkole, zgłoś to nauczycielowi. Zadzwoni do szkoły lub udaj się na rozmowę z wychowawcą i dyrektorem szkoły, warto również prowadzić oficjalną korespondencję ze szkołą. Jeżeli jesteś szykanowany w miejscu pracy

zgłoś to pracodawcy. Zwróć się o pomoc do związku zawodowego lub do miejscowej rady ds. równości rasowej (Racial Equality Council). Nie toleruj zachowań rasistowskich, nawet jeśli to nie ty jesteś ich celem. Zachowania rasistowskie utrudniają wspólne życie i pracę w społeczności. Istnieją organizacje oferujące pomoc i specjalistyczne wsparcie ofiarom zachowań rasistowskich:

08001111 – darmowa linia wsparcia dla dzieci.
08088005000 – darmowa linia wsparcia dla osób dorosłych czynna przez 7 dni w tygodniu, przez 24 godziny na dobę.

OBYCZAJE I RÓŻNICE KULTUROWE

Przebywając w Wielkiej Brytanii warto pamiętać, że w pewnych sytuacjach panują tu inne niż w Polsce zwyczaje i zachowania. Zawsze dobrze jest przygotować się do pobytu w innym kraju również pod tym względem. Brak znajomości panujących obyczajów może czasami sprawić, że zostaniesz niewłaściwie odebrany, albo obrazisz kogoś nawet o tym nie wiedząc.

Poniżej podajemy kilka przydatnych wskazówek:

Jak przywitać Brytyjczyka?

Brytyjczycy mogą być dość powściągliwi podczas przywitania z drugą osobą. Przywitanie może być tylko krótkie cześć - „Hello” lub „Hi” bądź dzień dobry „Good morning” (przed godz. 12.00), „Good afternoon”(12.00-15.00) i „Good evening” (po 15.00)

Zdrobnienia

Jeżeli kiedykolwiek Brytyjczyk będzie do ciebie mówił: kochanie, przyjacielu, synu, skarbie - nie czuj się urażony. Brytyjczycy używają różnych czułych słówek w zależności od twojej płci, wieku a także rejonu, w którym się znajdujesz.

Odwiedzanie Brytyjczyków w ich domach:

Kiedy zostaniesz zaproszony w odwiedziny do domu znajomych, pamiętaj o zabraniu dla gospodarza bądź gospodyni butelki wina, bukietu kwiatów lub czekoladek. Wysłanie kartki z podziękowaniem po spotkaniu jest jak najbardziej wskazane.

Co robić, a czego nie robić w Wielkiej Brytanii: ustawiaj się w kolejkach -

Pamiętaj, zawsze cierpliwie czekaj na swoją kolej i nie przepychaj się do przodu (na przykład przy wchodzeniu do autobusu),

mów przepraszam „excuse me”- jeżeli ktoś zastępuje ci drogę lub chciałbyś, aby osoba ta się przesunęła,

mów: proszę „Please” i dziękuję „Thank you”- Brytyjczycy bardzo często używają tych słów. W przeciwnym razie możesz być postrzegany jako osoba źle wychowana,

zakrywaj usta ręką gdy ziewasz i kaszlesz, uściśnij dłoń nowo przedstawionej osobie, powiedz przepraszam „I am sorry”, gdy przypadkowo potrącisz kogoś. Nawet, gdy ty wpad-

niesz na przechodnia, osoba ta najprawdopodobniej powie również przepraszam, chociaż może być to zdumiewające dla obcokrajowców, **uśmiechaj się** - uśmiechnięta twarz jest twarzą przyjazną,

ustępuj miejsca w środkach transportu publicznego osobom starszym i kobietom w ciąży,

prowadź samochód po lewej stronie ulicy,

nie witaj ludzi pocałunkiem: Brytyjczycy witają pocałunkiem wyłącznie osoby bliskie jak przyjaciół lub rodzinę,

unikaj głośnego mówienia w miejscach publicznych,

niegrzecznym jest wpatrywanie się w kogoś w miejscach publicznych.

W myśl powiedzenia "Jak Cię widzą, tak Cię piszą" nigdy nie zapominaj o dobrym zachowaniu. Złe o Tobie będą świadczyć takie zachowania jak:

dłubanie w nosie, bekanie, plucie, puszczenie bąków, klepanie po plecach, obściskiwanie.

Nieuprzejmym jest mówienie z pełnymi ustami,

nie zadawaj osobistych lub intymnych pytań - Brytyjczycy lubią prywatność. Nie pytaj, jak dużo zarabiają pieniędzy, ile ważą lub czemu żyją bez ślubu,

podczas posiłków w towarzystwie, **odpowiednio używaj sztućców:** widelec - lewa strona i nóż - prawa strona, nie używaj noża zamiast widelca.

Trochę o równouprawnieniu:

W Wielkiej Brytanii kobiecie należy się taki sam szacunek oraz prawa we wszystkich dziedzinach życia jak i mężczyźnie. Kobiety mają prawo do niezależności zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym. Zajmowane przez nie stanowiska to często w innych krajach dalej zawody uznawane za typowo męskie.

HOTELE

Jeżeli przyjeżdżasz do Wielkiej Brytanii na krótki okres czasu i chcesz wypocząć w luksusowych warunkach możesz wybrać hotel. Ofert na rynku brytyjskim jest wiele. Już przed przyjazdem do WB możesz dokonać rezerwacji online. Niektóre hotele proponują bardzo rozsądne ceny zwłaszcza w mniejszych

miastach. W dużych miastach wpływ na cenę pokoi ma wybór strefy, w której masz zamiar zamieszkać, np. w Londynie im dalsza strefa (np. 2-ga czy 3-cia) tym noclegi są tańsze. Musisz uważać przy doborze hoteli, zwróć uwagę na koszty dodatkowe, np. koszty rezerwacji.
www.booking.com, www.taniehotele.co.uk

BED & BREAKFAST czyli łóżko i śniadanie

Na terenie Wielkiej Brytanii jest ich wiele. Są to z reguły typowo angielskie rezydencje. B&B jest bardzo popularnym sposobem zakwaterowania, ale dosyć drogim. Posiada większość udogodnień hoteli, ale jest bardziej przytulny. W cenę noclegu wliczony jest koszt śniadania. Śniadanie z reguły jest bardzo obfite (typowe angielskie). Są również dostępne lżejsze śnia-

dania i opcja wegetariańska. W zależności od oferty pensjonatu możemy podróżować z dziećmi, zwierzętami, niektóre przystosowane są także dla osób niepełnosprawnych.

www.roomsnet.com
www.londonbb.com
www.bed-and-breakfast-london.co.uk
www.london.all-uk.com

HOSTELE

Hostele są bardzo tanim sposobem zakwaterowania dla podróżujących. Są powszechne i łatwe do odnalezienia w miastach, małych miejscowościach i na wsiach. Pokoje cechuje styl akademicki, mieszczą od 2 nawet do 40 osób, zazwyczaj jednak są to pokoje 4-8 osobowe. Możesz zamawiać posiłki lub przygotowywać je samemu, łazienki często

są wspólne. Wszystko jest nastawione raczej na życie w grupie, czyli dzielisz wszystko, oczywiście oprócz łóżka i szafki.

www.hostelsclub.com

www.studenttravel.about.com

www.london.all-uk.com

WYNAJMOWANIE MIESZKANIA

Wynajmu mieszkania możesz podjąć się osobiście lub zlecić to agencji nieruchomości (estate agency). Jeżeli szukasz prywatnie to przydatne mogą okazać się ogłoszenia zamieszczane w gazetach i na portalach internetowych (patrz polskie i brytyjskie media).

Upewnij się czy dane ogłoszenie jest prywatne, czy z agencji. Najczęściej wytłuszczony druk oznacza agencję. Każda szanująca się gazeta powinna zamieścić legendę, która wyjaśnia wszelkie oznakowania. Jeżeli decydujesz się na poszukiwania prywatnie, powinieneś uzbroić się w cierpliwość, możesz jednak zaoszczędzić ok. 100 – 200 GBP tytułem opłaty agencyjnej.

Wynajmując mieszkanie/dom prywatnie ponosisz następujące koszty:

- zwrotny depozyt równowartości cztero lub sześciotygodniowego czynszu

- miesięczny czynsz płatny z góry

Pamiętaj o poprawnie spisanej umowie, która powinna nazywać się Assured Shorthold Tenancy Agreement i zawierać podstawowe elementy takie jak:

- imiona, nazwiska i adresy najemców i strony wynajmującej,
- okres wynajmu,

- wysokość czynszu i rodzaj opłat ponoszonych przez wynajmującego,

- terminy; od kiedy rozpoczyna się wynajem i na jak długo podpisana jest umowa,

- adres nieruchomości,

- wysokość wpłaconego depozytu

Aby zabezpieczyć się przed ewentualnymi nieuczciwymi odliczeniami od depozytu, dokonanymi po zakończeniu umowy najmu, możesz w obecności landlorda sporządzić inwentarz przed wprowadzeniem się (checking inventory). Spisuje się w nim np. stan ścian, czy są czyste i białe, czy nie ma w nich dziur, ilość mebli oraz wszelkie usterki jakie zastałeś w momencie podpisywania kontraktu.

Inwentarz może być wykonany tylko wtedy, jeśli jedna ze stron wyrazi taką wolę.

Najprawdopodobniej już niedługo wejdą nowe przepisy odnośnie ubezpieczenia depozytu. Ubezpieczenie depozytu będzie miało na celu zapobieganie nieuczciwym posunięciom ze strony najemcy. Najemca będzie miał obowiązek zgłosić go i ubezpieczyć w agencji ubezpieczeniowej. W razie jakichkolwiek komplikacji, decyzję o jego wypłacie będzie wydawać bezstronna agencja ubezpieczeniowa.

UWAGA!

Coraz częściej zdarzają się przypadki tzw. fikcyjnych właścicieli. Umowy podpisane prywatnie z osobami podającymi się za właścicieli, nie mającymi w rzeczywistości żadnych praw do danej nieruchomości, nie mają żadnej mocy prawnej.

Oszuści często ogłaszają pod wynajem mieszkania/domy będące własnością państwa (tzw. mieszkania komunalne – Council flats). Zawsze upewnij się, czy osoba podająca się za właściciela nieruchomości jest nim naprawdę. Poradę możesz uzyskać w Urzędzie Dzielnicowym (Council).

Jeżeli przy wyborze mieszkania decydujesz się na skorzystanie z pomocy agencji, powinieneś liczyć się z opłatą agencyjną. Jest to koszt usługi, polegającej na profesjonalnym selekcjonowaniu ofert i organizowaniu spotkań. Kontrakt będzie zawierał bardzo szczegółowe paragrafy i regulacje dotyczące praw i obowiązków obydwu stron, terminu wypowiedzenia umowy. Pamiętaj, że umowa nie musi zawierać klauzuli za jakie naprawy odpowiada właściciel mieszkania. Właściciel ponosi koszty w przypadku gdy uszkodzeniu uległy np. bojler, elewacja, czyli wszystko co znajduje się na zewnątrz budynku. W przypadku zatkanych rur np. w zlewie – obowiązek poniesienia kosztów naprawy spada na ciebie, jako

stronę wynajmującą. Gdy psują się sprzęty domowego użytku typu pralka, lodówka – właściciel ma obowiązek naprawy, ale może żądać zwrotu części kosztów.

Gdy decydujesz się na usługi agencji musisz liczyć się z kilkoma wymogami jak np. depozyt, referencje od pracodawcy i od poprzedniego landlorda. Agencja dokonuje też sprawdzenia twoich prywatnych danych odnośnie ewentualnego zadłużenia. Zwrotny depozyt zapłacisz z góry, najczęściej w wysokości miesięcznego czynszu, wymagany będzie również czynsz za miesiąc z góry. Umowa wynajmu określa również rolę agencji nieruchomości:

LET ONLY – po podpisaniu umowy o wynajem, pośrednictwo agencji wygasa.

MANAGEMENT - Przez cały okres trwania umowy agencja ma obowiązek sprawowania opieki nad mieszkaniem/domem oraz prawidłowym przebiegiem wynajmu.

Oplaty, z którymi musisz liczyć się wynajmując mieszkanie lub dom przez agencję to:

- miesięczny czynsz płatny z góry,
- depozyt w wysokości miesięcznego czynszu (niektóre agencje wymagają depozytu w wysokości 6 tygodniowego czynszu)
- opłata za referencje,
- opłata za spisanie umowy wynajmu,
- koszty wykonania inwentarza.

WYNAJMOWANIE POKOJU

Właściciel nieruchomości, który decyduje się na wynajmowanie pokoi powinien posiadać zezwolenie od Urzędu Dzielnicowego na prowadzenie takiej działalności.

Korytarze nieruchomości powinny mieć oznako-

waną drogę ewakuacyjną oraz zaopatrzone być w gaśnice i instrukcje BHP.

UWAGA!

Wynajmując pokój czynsz płaci się na ogół tygodniowo. Pamiętaj, aby przy każdej płatności

uzyskać pokwitowanie od osoby przyjmującej opłatę. Upewnij się czy nie ma dodatkowych kosztów wynajmu (np. rachunki). Poproś o podpisanie umowy, ustal terminy płatności i okres wypowiedzenia.

www.londynek.net
www.pajeczyna.pl
www.gumtree.com
www.spareroom.co.uk
www.intolondon.com

Ogłoszenia z ofertami wynajmu pokoi znajdziesz w wielu polskich i angielskich gazetach, poza tym wystawy sklepowe i tablice ogłoszeniowe w supermarketach zawierają często informacje o dostępnych ofertach.

Ważne:

Przy wynajmie pokoju, mieszkania czy domu pamiętajmy, że powinniśmy otrzymać zaświadczenie – Gas Safety Certificate.

KUPNO NIERUCHOMOŚCI

Coraz więcej Polaków zastanawia się nad kupnem własnego domu zamiast wydawania pieniędzy na jego wynajęcie. Oprócz tego, że na dłuższą metę jest to tańsza forma mieszkania, to także wspinała inwestycja na przyszłość.

Abyś mógł mieć własne cztery kąty niepotrzebne jest kupowanie w całości lub w dużej części za własne pieniądze. Bardzo wygodną formą jest zaciągnięcie kredytu hipotecznego (tz. mortgage) w banku lub towarzystwie mieszkaniowym (patrz Konto w Banku) . Zanim ostatecznie zdecydujesz

Podstawowe wiadomości

ile wydasz na nieruchomość, musisz mieć pewność, że wystarczy ci pieniędzy na pokrycie wszystkich dodatkowych kosztów:

- koszty oględzin i pomiarów (survey fees)
- koszty wyceny (valuation fees)
- podatek od zakupu nieruchomości (Stamp Duty Land Tax)
- opłata za wpis do księgi wieczystej (Land Registry Fee)
- badanie przeprowadzone przez władze lokalne (Local Authority Search)
- prowizje, jeśli występują, pobierane przez udzielającego kredytu lub osobę (doradcę ds. kredytów hipotecznych lub instytucję), która pośredniczy w uzyskaniu kredytu
- koszty kancelarii prawnej
- VAT
- koszty związane z przeprowadzką

Aby znaleźć odpowiednią nieruchomość powinienś skontaktować się z miejscowym biurem nieruchomości, przeglądać ogłoszenia w prasie i w internecie. Domy mają najczęściej status freehold, co oznacza, że zarówno budynek jak i grunt znajdujący się pod nim należą w 100% do właściciela. Oczywiście najlepiej jest zakupić taki właśnie dom. Niemniej jednak, niektóre domy a prawie wszystkie mieszkania mają status leasehold, co oznacza, że grunt należy do kogoś innego, a tylko nieruchomość znajdująca się na tym gruncie może zostać zakupiona. Generalnie nie sprawia to większej różnicy, ale musisz się liczyć z tym, że właściciel gruntu może sobie zażyczyć opłat za dzierżawę gruntu (co też zazwyczaj czyni). Jeśli do tego doliczyć koszty związane z utrzymaniem posesji (dach, trawniki, wywóz śmieci, itd.) to może się okazać, że takie dodatkowe opłaty wyniosą kilkaset funtów rocznie, a czasami nawet więcej. Dlatego też, zawsze

przed zakupem jakiegokolwiek nieruchomości powinienś się dokładnie zorientować czy jest to freehold, czy też leasehold, a jeśli jest to drugie, to jakiej wysokości będą dodatkowe opłaty. Po znalezieniu odpowiedniej nieruchomości złóż ofertę za pośrednictwem biura nieruchomości. Nie kupuj pierwszej napotkanej nieruchomości. Nabierz orientacji w cenach i standardzie. Przyjęło się, że potencjalny kupiec odwiedza nieruchomość dwa lub trzy razy zanim złoży ofertę.

KREDYT HIPOTECZNY

Czas potrzebny na uzyskanie kredytu może być różny, ale zwykle od momentu złożenia wniosku do chwili uzyskania konkretnej oferty od kredytodawcy upływa około trzech tygodni. W celu udzielenia kredytu bank lub towarzystwo mieszkaniowe sprawdzi twoją zdolność kredytową. Oznacza to, że będziesz musiał udokumentować stałe źródło dochodu (formularz P60, odcinki z wypłatą z trzech ostatnich miesięcy, dane dotyczące pracodawcy oraz National Insurance Number – patrz rozliczenia podatkowe). Będziesz potrzebował także środków na własny wkład, który powinien stanowić ok. 10-15% wartości nieruchomości. Przyda się też z pewnością pomoc doradcy finansowego, którego usługa jest w większości przypadków płatna. Zobowiązany będziesz również do przedstawienia informacji dotyczących jakichkolwiek posiadanych przez ciebie zobowiązań finansowych, gdyż mogą one rzutować na wysokość oferowanego kredytu. Zgodnie z powszechnie panującymi zasadami musisz być w stanie dostarczyć informacje dotyczące historii 3 ostatnich lat zamieszkania, co uwzględnia również pobyt poza granicami Wielkiej Brytanii. Ponadto wymagane jest okazanie dowodu tożsamości oraz potwierdzenia adresu zamieszkania np.: paszportu, dowodu osobistego, prawa jazdy, rachunków związanych

z prowadzeniem gospodarstwa domowego bądź wyciągu z banku. Jeżeli nieruchomość nabywana jest przez więcej niż jedną osobę, przedłożenie powyższych dokumentów wymagane jest od

każdej z osób.

Przy zaciąganiu kredytu pomocna będzie rejestracja na liście uprawnionych do głosowania (patrz: rejestracja na liście uprawnionych do głosowania)

LINIE LOTNICZE: POLSKA- WIELKA BRYTANIA

Polska staje się krajem coraz bardziej atrakcyjnym turystycznie, coraz więcej linii lotniczych oferuje więc przeloty do wybranych miast polskich.

Bilety lotnicze możesz zakupić przez internet, telefon lub w biurach turystycznych. Przy zakupie przez internet i telefon wymagana jest karta kredytowa lub debetowa (patrz: konto w banku). Bilety zarezerwowane dużo wcześniej są na ogół dużo tańsze niż te z ostatniej chwili. Tanie linie lotnicze latają przeważnie z mniej popularnych

lotnisk (np. Luton lub Stanstead w Londynie), do których dojazd kosztuje więcej niż do tych najbardziej popularnych (Heathrow i Gatwick). Dlatego też przed zakupem biletu musisz dokładnie zaplanować trasę podróży, aby później uniknąć przykrych niespodzianek. Godziny wylotu mogą być mniej atrakcyjne niż przy ofercie tradycyjnych przewoźników np. bardzo wcześnie rano lub późno wieczorem. To również należy wziąć pod uwagę, szczególnie jeżeli mieszkasz daleko od lotniska.

Wykaz linii lotniczych kursujących pomiędzy Zjednoczonym Królestwem a Polską. Podane linie mają swoje strony internetowe, na których możesz dokonać rezerwacji biletu w systemie online.

	GDAŃSK	KRAKÓW	ŁÓDŹ	RZESZÓW	WROCŁAW	W-WA	KATOWICE	BYDGOSZCZ	POZNĄ	SZCZECIN
AerLingus										
Wizzair										
German Wings										
Easy Jet										
Norwegian										
Ryanair										
Blue1										
Centralwings										
Condor										
SkyEurope										
Austrian										
Sterling.dk										
Lot										
BritishAirways										

AUTOKARY: POLSKA – WIELKA BRYTANIA

O becnje istnieje doskonale rozwinięta sieć połączeń autobusowych pomiędzy Polską a Wielką Brytanią. Bilety możesz nabyć w biurach podróży lub za pomocą internetu. Większość przewoźników dysponuje luksusowymi, klimatyzowanymi autobusami, dostosowanymi do pokonywania długich tras. Ceny biletów są zróżnicowane w zależności od terminu planowanego przejazdu, (sprawdź,

czy nie przysługuje ci ulga!).

Poza autobusami istnieje również dobrze rozwinięta sieć połączeń busami, są one nieco szybsze i oferują możliwość przesyłania paczek na wskazany adres w Polsce i UK.

Kontakt z przewoźnikami możesz znaleźć w Informatorze Polskim i polskojęzycznej prasie (patrz: media polskie).

<http://www.polska-anglia.co.uk/index.htm>

AUTOBUSY MIĘDZYMIASTOWE

Autobusy dalekobieżne (coaches) kursują przeważnie na tych samych trasach co pociągi, przy czym bilety są zwykle tańsze przynajmniej o połowę. Częstotliwość przejazdów jest porównywalna do pociągów, ale czas podróży może okazać się nawet dwa razy dłuższy.

Autobusy są komfortowe i na dłuższych trasach często można w nich kupić jedzenie i napoje. Regionalnych i lokalnych firm przewozowych

jest dziesiątki ale zdecydowanie największym przewoźnikiem jest National Express, którego autokary docierają do każdego zakątka Wielkiej Brytanii. Z powodu wysokich cen przejazdów koleją z usług National Express korzysta tyle osób, że na najpopularniejszych trasach (a w weekendy i wakacje na wszystkich) lepiej kupować bilet z miejscówką (reserved journey ticket).

Rezerwacja biletów i więcej informacji:
www.nationalexpress.com

POCIĄGI

Przejazdy koleją są szybką formą transportu, a dla Polaków nawet bardzo szybką, gdy porównają ją do polskich PKP. Niestety podróżując w ten sposób możesz być pewny, że twoje pieniądze ulotnią się równie szybko.

Bilety na większość kursów możesz kupić na stacjach, w większych biurach podróży lub przez internet. Niektórzy operatorzy dają możliwość

zakupu biletów nawet w samym pociągu. Na popularne dalekobieżne ekspresy InterCity lepiej rezerwować miejsca wcześniej. Dotyczy to zwłaszcza tras z Londynu do Manchesteru, Liverpoolu, Leeds czy Newcastle. Miejscówka jest bezpłatna jeśli kupujesz ją wraz z biletem. Zwykle bilety w II klasie są drogie, ale i tak tańsze o 33 % niż w klasie pierwszej.

www.britishrail.com oraz www.nationalrail.co.uk

KOMUNIKACJA W LONDYNIE

METRO - LONDON UNDERGROUND / THE TUBE

Metro jest najpopularniejszą i najszybszą formą komunikacji w Londynie. Przejazdka metrem z początku może wydawać się skomplikowana, ale system informacji na stacjach jest bardzo pomocny. Możesz skorzystać z bezpłatnych map i ulotek na każdej stacji, opisu trasy w wagonach,

a także ze strony: www.thetube.com

Cale miasto podzielone jest na strefy od 1 do 6. Poszczególne linie oznaczone są kolorami. I tak np.: Piccadilly Line – granatowy, Hammersmith & City – różowy a Jubilee – szary itd. Cena biletu uzależniona jest od tego przez jakie strefy przejedziesz.

Transport i telekomunikacja

Rodzaje biletów

Single - bilet w jedną stronę,

Return - bilet w obie strony,

One day travelcard - jednodniowy bilet na nieograniczoną ilość przejazdów w określonych strefach (dotyczy również autobusów, pociągów miejskich),

One week travelcard - tygodniowy bilet działający na podobnych zasadach co One day Travelcard

One week Youth travelcard – potrzebna jest tu legitymacja studencka (Student Photocard)

Więcej informacji o rodzajach i cenach biletów na stronie www.tfl.gov.uk

Możesz zakupić również jednodniowe, tygodniowe lub miesięczne bilety tylko na autobusy (patrz: Autobusy).

Oyster Card

Jest najwygodniejszą i najtańszą formą płatności za przejazdy komunikacją miejską.

Jest to karta elektroniczna podobna do karty kredytowej. Zamiast kupować zwykły papierowy bilet typu Travelcard czy Bus Pass możesz ten sam

bilet kupić używając karty Oyster. Cena biletu nie zmieni się. Dużo tańsze są natomiast przejazdy jednorazowe. Korzystamy wtedy z tzw. pre-paid czyli wpłaconej wcześniej kwoty pieniędzy, np. 10 GBP, które do czasu wykorzystania pozostają na karcie Oyster.

I tak kupując bilet jednorazowy w autobusie zapłacisz za przejazd 2.00 GBP, korzystając z przedpłaty posiadanej na karcie Oyster tylko 1.00 GBP, niezależnie od pory dnia. Podobnie będzie z przejazdami jednorazowymi metrem. Jednorazowy przejazd tym środkiem lokomocji to koszt 4 GBP (uwzględniając przejazd przez 1 strefę) niezależnie od miejsca, do którego się udajesz. Korzystając z karty Oyster zapłacisz tylko 1,5 GBP. Przy wykorzystaniu karty Oyster zaoszczędzisz więc nawet do 2,5 GBP. System

przedpłat pre-paid nie obowiązuje przy przejazdach koleją National Rail.

Kupując bilet tygodniowy typu Travelcard na dowolne strefy nie musisz obecnie posiadać tzw. photocard, która do niedawna była wymagana. Wymóg ten obowiązuje nadal przy zakupie biletów miesięcznych i rocznych.

Warto jednak pomyśleć o rejestracji karty Oyster na własne nazwisko, gdyż daje to pewne korzyści. W przypadku kradzieży bądź zagubienia karty posiadając zarejestrowaną kartę Oyster możesz odzyskać pieniądze, które wydałeś na bilet, o ile karta ta była zabezpieczona hasłem (podane przy rejestracji karty Oyster) oraz okres jej ważności wynosi przynajmniej 6 dni. Więcej informacji na stronie www.tfl.gov.uk lub www.oyster.com bądź pod numerem Oyster Helpline: 08453309876

Ważne!

Od października 2006r. weszły przepisy nakładające maksymalną kwotę kary na osoby, które nie dotknęły Kartą Oyster żółtego czytnika wchodząc lub wychodząc ze stacji metra. Pamiętaj, każda podróż zapisana jest na karcie!

AUTOBUSY

Autobusy miejskie, to bardzo popularna i znacznie tańsza forma podróżowania niż metro. Londyńska komunikacja autobusowa jest doskonale rozwinięta. Na każdej stacji metra możesz bezpłatnie uzyskać mapki z trasami autobusów. Cena biletu jest różna w zależności od jego rodzaju. Możesz kupić bilet jednorazowy lub:

One Day Bus Pass - bilet całoniedziowy,

One Week Bus Pass - bilet tygodniowy,

One Month Bus Pass - bilet miesięczny.

Posiadając bilet typu **One Week Travelcard** (patrz: Metro) zakupiony przynajmniej na dwie strefy masz możliwość podróżowania nie tylko metrem (w strefach, na które zakupiony jest bilet) ale również autobusami we wszystkich strefach.

TAXI

Mieszkańców Londynu obsługują dwa rodzaje taksówek. Najpopularniejszymi, najpewniejszymi, najbardziej bezpiecznymi i zazwyczaj tymi droższymi są tzw. czarne taksówki (black cabs). Kierowcy obsługujący te pojazdy posiadają wysokie kwalifikacje zawodowe, znakomicie znają ulice Londynu, a przede wszystkim są zarejestrowani w przedsiębiorstwie taksówkowym (Public Carriage Office), dzięki czemu możesz zawsze dochodzić swoich praw w razie jakichkolwiek problemów. Jednorazowo taksówka może przewieźć do pięciu osób. Na to, że są do dyspozycji wskazuje podświetlony znak TAXI na dachu.

Drugim rodzajem są tzw. mini cabs, czyli prywatne samochody, których kierowcy zrzeszeni są w prywatnych firmach, znajdujących się na terenie całego Londynu. Teoretycznie właśnie te taksówki powinny być tańsze. Niestety bardzo często klienci padają ofiarą oszustwa, placąc

astronomiczną cenę za dystans, który okazałby się o wiele tańszy gdyby wybrali czarną taksówkę. Taka sytuacja jest szczególnie prawdopodobna w czasie nocnych przejazdów. Należy pamiętać, że jedną z wielu różnic pomiędzy black cabs a mini cabs jest sposób ich zamawiania – mini cab można zamawiać tylko telefonicznie lub bezpośrednio w biurach, które w wielu dzielnicach mają siedzibę przy głównych ulicach. Teoretycznie kierowca mini cab'a nie ma prawa zatrzymać się na znak przechodnia – ten przywilej jest zarezerwowany dla kierowców black cabs. Można i powinno targować się cenę kursu.

UWAGA!

Zdecydowanie odradzamy samotnie podróżującym kobietom wsiadanie do innych niż zamówione drogą telefoniczną mini cab'ów – często zdarzają się gwałty i kradzieże.

Jak długo można jeździć w Wielkiej Brytanii z polskim prawem jazdy ?

Wprowadzając w życie Drugą Dyrektywę UE w sprawie praw jazdy (91/439/EEC) dnia 1 stycznia 1997 roku, wynikającą z tego harmonizację egzaminów na prawo jazdy i odnoszących się do nich norm medycznych we wszystkich krajach członkowskich, Wielka Brytania rozpoczęła honorowanie praw jazdy innych krajów członkowskich.

Dla tych, którzy osiedlają się w innym kraju członkowskim UE niż tym, które wydało prawo jazdy, oznacza to, że nie muszą oni wymieniać prawa jazdy, lecz mogą się nim posługiwać do 70-ego roku życia (do 45-ego w przypadku kierowców ciężarówek i autobusów), kiedy to według prawa brytyjskiego muszą prawo jazdy odnowić.

Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 roku. Oznacza to, że posiadacze ważnego polskiego prawa jazdy są uprawnieni do prowadzenia pojazdów wszystkich kategorii w nim zaznaczonych do czasu, aż dokument utraci swoją ważność lub kiedy zgodnie z prawem brytyjskim posiadacz prawa jazdy osiągnie wiek, w którym obligatoryjnie musi go odnowić.

Którakolwiek z tych dat jest pierwsza, wtedy należy wymienić prawo jazdy.

Polskie prawo jazdy można też wymienić na brytyjskie.

Jeśli mają państwo jakieś pytania odnośnie powyższej informacji prosimy wysłać je na adres: drivers.dvla@gtnet.gov.uk

Jak długo można jeździć samochodem z polskimi numerami rejestracyjnymi?

Polskie samochody poruszające się po Wielkiej Brytanii są zazwyczaj zwolnione z obowiązku rejestracji. Zwolnienie to, (zgodnie z Dyrektywą UE 83/ 182) pozwala na swobodne poruszanie się samochodom wewnątrz Unii Europejskiej oraz między krajami członkowskimi bez potrzeby rejestracji i płacenia cła w Kraju goszczącym (w tym przypadku Wielkiej Brytanii) ograniczając łączny okres pobytu w Kraju goszczącym do 6 miesięcy w ciągu roku kalendarzowego.

Aby uzyskać status „wizytora”, który upoważnia do zwolnienia z obowiązku rejestracji, trzeba mieć stałe miejsce zamieszkania poza Wielką Brytanią i spędzać tam przynajmniej 185 dni w kalendarzowym roku z powodów osobistych bądź zawodowych, ale wówczas samochód musi spełniać wszystkie warunki rejestracji tego kraju. Ostrzeżenie! – w przypadku niedostosowania się do przepisów rejestracyjnych kraju zamieszkania lub przepisów brytyjskich DVLA może wyciągnąć konsekwencje prawne. Każdy, kto mieszka w Wielkiej Brytanii i posiada samochód, którego używa przez 6 miesięcy w roku, musi go zarejestrować w tym kraju. Można rejestrować samochody z kierownicą po prawej i po lewej stronie. Rejestracji można dokonać w lokalnych oddziałach DVLA (adres najbliższego oddziału można znaleźć w książce telefonicznej lub na stronach internetowych www.direct.gov.uk/motoring).

Jeśli mają państwo jakieś pytania odnośnie powyższej informacji prosimy wysłać je na adres: drivers.dvla@gtnet.gov.uk

SAMOCHÓD

W Zjednoczonym Królestwie obowiązuje ruch lewostronny, co przez kilka pierwszych dni sprawia obcokrajowcom nieco kłopotu.

Ograniczenia prędkości wynoszą:

30-40 mil/godz. (50-65 km/godz.) w terenie zabudowanym,

70 mil/godz. (110 km/godz.) na autostradach (motorways, oznaczane literą „M”) i drogach dwupasmowych oraz

50 mil/godz. (80 km/godz.) na większości pozostałych dróg.

Z zasady, jeśli droga jest oświetlona lampami ulicznymi, obowiązuje na niej ograniczenie do 30 mil/godz. (50 km/godz.), chyba że znaki drogowe mówią co innego.

Wszystkie zasady ruchu drogowego zawiera

Kodeks Drogowy: www.highwaycode.gov.uk

Wykroczenia drogowe traktuje się bardzo surowo, dlatego należy uważać na drodze i znać przepisy.

Całodobową pomoc drogową zapewniają Automobile Association (AA), Royal Automobile Club (RAC) i National Breakdown.

Na autostradach serwis AA i RAC możesz wezwać z telefonu na poboczu, w innych miejscach dzwonić bezpłatnie pod numery:

0800/887 766 (AA),

0800/828 282 (RAC)

0800/400 600 (National Breakdown).

Informacje na temat prawa jazdy, rejestracji pojazdu oraz ubezpieczenia znajdziesz w dziale *Podstawowe formalności*.

TELEKOMUNIKACJA TELEFON KOMÓRKOWY

Posiadanie własnego telefonu komórkowego znacznie ułatwia życie i pozwala na kontakt nie tylko ze znajomymi, ale również z potencjalnym pracodawcą. To pierwszy zakup na jaki powinieneś się zdecydować, niemal natychmiast po przyjeździe. Poszukiwanie pracy w Wielkiej Brytanii bez telefonu jest z góry skazane na porażkę.

Tak jak w Polsce, masz do wyboru kupienie telefonu wraz ze starterem (system na kartę) lub samego pakietu startowego, którego możesz użyć w posiadanym już telefonie. W przypadku dłuższego pobytu możesz zaopatrzyć się w telefon abonamentowy. Jednakże do jego zakupu potrzebny będzie wyciąg z konta z ostatnich 3

miesiące i potwierdzenie adresu, bądź ważna karta kredytowa gwarantująca twoją wypłacalność wobec operatora. Operator przed podpisaniem umowy sprawdzi twoją wiarygodność finansową. Koszt zakupu zestawu startowego to około £5. Przed zakupem powinieneś zdecydować co jest dla ciebie najważniejsze - rozmowy lokalne, do Polski, czy może wiadomości tekstowe. Warto się dowiedzieć ile będzie kosztował roaming, jeśli chciałbyś np. pojechać z telefonem do Polski.

W Wielkiej Brytanii dostępne są usługi następujących operatorów telefonii komórkowej: Orange, Vodafone, O2, 3, T-Mobile, VirginMobile, Take5, BT i Fresh Mobile.

TELEFON STACJONARNY

Decydując się na telefon stacjonarny powinieneś sprawdzić, który z operatorów (BT bądź NTL) jest dostępny w twoim miejscu zamieszkania i skontaktować się z biurem obsługi klienta.

BT 0800 800 150

NTL 0845 045 0019

TANIE ROZMOWY Z POLSKĄ

Jedna minuta rozmowy z Polską z telefonu stacjonarnego kosztuje około 25p, a z komórki około 50p. Koszty rozmów można jednak zdecydowanie obniżyć korzystając z kart działających na zasadzie przedpłaty i numerów dostępowych, dzięki którym koszt rozmowy może wynieść nawet 2p

za minutę jeśli dzwonisz na numery stacjonarne. Karty takie możesz zakupić np. na pocztce lub w sklepach z prasą (newsagent).

Jeżeli początkowo nie stać cię na własny telefon, możesz skorzystać z tzw. talk centre. Są to stowiska telefoniczne umieszczone często nawet w zwykłych sklepach. Rozmowa do Polski z takiego miejsca kosztuje około 5-7p za minutę.

Najtaniej zapłacą ci, którzy w domu będą mieli dostęp do internetu. Wystarczy zainstalować Skype i rozmawiać z dowolnym numerem na świecie dosłownie za grosze.

Korzystając z tzw. tanich numerów nie ma potrzeby podpisywania żadnych umów ani instalowania

wania dodatkowego sprzętu. Wystarczy wykręcić odpowiedni numer (najczęściej rozpoczynający się od 0870...), potem wykręcić numer do Polski (czyli 0048...), na końcu przycisnąć przycisk #.

Powinieneś zwrócić uwagę na ceny połączeń, ponieważ rozmowy te najczęściej są najtańsze w weekendy, podczas gdy w godzinach szczytu, w środku tygodnia mogą one być nawet 4 razy droższe. Oplata za połączenie dodawana jest automatycznie do rachunku telefonicznego.

Możesz dzwonić również z komórki, ale powinieneś najpierw dowiedzieć się u swojego operatora o koszt połączenia z danym numerem. Dla przykładu, jeśli dzwonisz z komórki na kartę w sieci Vodafone (tzw. Pay-As-You-Talk), to 3 pierwsze minuty połączenia będą kosztować po 30 pensów, a każda następna minuta będzie kosztować tyle, ile podaje serwis operatora taniego numeru. Czyli za 3 minuty połączenia zapłacisz 90 pensów, ale za 60 minut połączenia już tylko ok. 2 GBP (przy opłacie 2p/min). Dzwonienie na polskie komórki jest o wiele droższe - rzędu 20 pensów za minutę. Niektóre firmy wymagają rejestracji w zamian za obniżenie kosztów połączenia..

UWAGA!

Przy korzystaniu z tzw. tanich numerów opłata naliczana jest od momentu wybrania numeru a nie od momentu połączenia - jeśli w Polsce nikt nie będzie odbierał telefonu to za ten czas również zapłacisz. Większość firm stosuje tzw. minimalną opłatę w wysokości 5 pensów (nawet jeśli rozmowa jest krótsza). Dlatego też przy problemach z połączeniem należy raczej odczekać dłuższy czas niż dzwonić co 5 minut, gdyż każda próba połączenia będzie obciążona opłatą.

Adresy internetowe kilku tanich międzynarodowych firm telefonicznych:

www.TeleDiscount.co.uk

www.TeleStunt.co.uk

www.TeleSavers.co.uk

www.AuraCall.com

www.MegaCalls.com

Tanie serwisy wymagające rejestracji:

www.MoreDial.com

www.Polska-Anglia.co.uk

Istnieje też możliwość tanich rozmów z Polską za pomocą specjalnej międzynarodowej karty telefonicznej. Koszty rozmowy są odejmowane z limitu karty - posiadacz telefonu nic nie płaci (dzwoni się pod bezpłatny numer 0800...)

W zależności od tego gdzie mieszkasz dostępne są różne karty. Jedną z nich jest np. Bananas, z której rozmowy do Polski kosztują 4p/min, czyli np. używając karty, za którą zapłacimy 5 GBP, będziemy rozmawiać ok. 2 godzin (przy jednorazowej rozmowie, która zawsze najbardziej się opłaca). Karty takie można zazwyczaj kupić w Newsagents lub w tzw. Call Shop.

W nagłym wypadku możesz skorzystać z usługi Poland Direct TP, w której koszty rozmowy ponosi nie dzwoniący, ale osoba do której dzwoniemy. Abyś mógł zadzwonić z Wielkiej Brytanii, Szkocji lub Irlandii Płn. do Polski, na koszt odbiorcy, musisz wykręcić numer 0800 890 048 z telefonu BT lub 08005593154 -Cable&Wireless. Po wykręceniu numeru zgłosi się operator, który w języku polskim poinformuje o dalszych krokach. Usługa ta kosztuje ok. 1,50 zł za minutę połączenia.

INTERNET

W Wielkiej Brytanii bardzo szybko i bez zbędnych problemów można podłączyć w domu szerokopasmowy dostęp do internetu tzw. Broadband. Opłaty miesięczne rozpoczynają się od około 10 GBP, w zależności od wielkości transferu. Z internetu korzystać możesz również w kawi-

renkach internetowych, które umiejscowione są przeważnie w księgarniach i centrach handlowych oraz bezpłatnie w bibliotekach. Jeśli znajdziesz kawiarenkę internetową blisko twojego miejsca zamieszkania i planujesz korzystać z niej w miarę często, warto zapytać o kupony rabatowe i karty stałego klienta.

JAK SKUTECZNIE SZUKAĆ PRACY

Większość pracodawców wymaga dobrej znajomości języka angielskiego, dlatego warto wcześniej pomyśleć o kursie językowym. Przy szukaniu pracy przydatne będą dyplomy, świadectwa oraz wszelkie dokumenty potwierdzające zdobyte kwalifikacje i umiejętności – przetłumaczone na język angielski.

Dobrze przygotowane CV jest kluczem do znalezienia pracy. Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na zakres obowiązków jaki dana osoba wykonywała pracując na poprzednich stanowiskach oraz kwalifikacje tzw. Personal Profile (czyli umiejętności, które mogą być przydatne do

wykonywania danego zawodu).

Pisząc CV powinniśmy uwzględnić następujące punkty:

1. dane osobiste
2. doświadczenie zawodowe z uwzględnieniem zajmowanego stanowiska i krótkiego opisu zakresu obowiązków
3. wykształcenie
4. umiejętności/ kursy
5. znajomość języków obcych np.:

ENGLISH

Basic – podstawowy

Intermediate – średniozaawansowany

Communicative – komunikatywny

Advanced – zaawansowany

Fluent – płynny w mowie i piśmie

Pomocne w znalezieniu zatrudnienia mogą okazać się zarówno tzw. pośredniaki, czyli państwowe urzędy zatrudnienia (Job Centre Plus), jak i prywatne agencje pośrednictwa pracy.

Agencje pośrednictwa pracy dostarczają pracowników swoim klientom. Agencja rekrutuje pracownika, opłaca go, czasami też oferuje mieszkanie i dojazd do pracy. Sama praca jednak wykonywana jest dla klienta agencji i to on decyduje w jaki sposób ma być wykonana. Osobom zatrudnionym przez agencje pracy wynagrodzenie wypłacane jest przez agencje, które dokonują również potrąceń tytułem podatków i składek na ubezpieczenia społeczne.

Stawki za godzinę są zróżnicowane w zależności od zajmowanego stanowiska (patrz również: Minimalna Płaca Krajowa). Pracodawca powinien odprowadzić podatek oraz ubezpieczenie społeczne (patrz: Ubezpieczenie społeczne). Ważne jest również to, aby zakres obowiązków był szczegółowo określony, a kontrakt z pracodawcą podpisany natychmiast po podjęciu pracy wraz z dokumentem P46. Po przerwaniu zatrudnienia pracodawca powinien wystawić pracownikowi dokument P45 – niezbędny do rozliczenia podatkowego (patrz: Rozliczenia podatkowe).

Bardzo popularnym sposobem znalezienia pracy okazuje się internet. Swoje usługi w tym zakresie oferuje wiele portali internetowych, skierowanych do ludzi poszukujących zatrudnienia praktycznie we wszystkich branżach i na wszystkich stanowiskach. Oferty pracy pogrupowane według sektora, zawodu i oczekiwań zarobkowych można przeglądać bezpośrednio na danej stronie lub oczekiwać na przesłanie ofert drogą e-mailową po wcześniejszym zarejestrowaniu się.

Jeśli posiadasz nietypowe kwalifikacje warto ogłosić się samemu w prasie lub na internecie.

Wybrane strony internetowe oferujące zatrudnienie w poszczególnych sektorach:

RACHUNKOWOŚĆ I FINANSE

www.clickajob.co.uk

www.acjobs.com

www.cityjobs.com

www.gaapweb.com

ADMINISTRACJA I SEKRETARIAT

www.jobserve.co.uk

www.jobsword.co.uk

www.select.co.uk

www.telepeople.com

www.jobsfor.com

OPIEKA/ZDROWIE I OPIEKA SOCJALNA

www.communitycare.co.uk

UWAGA!

W Wielkiej Brytanii pobieranie jakichkolwiek opłat w zamian za znalezienie pracy jest nielegalne – możesz ten fakt zgłosić policji. Wyludzanie pieniędzy pod pozorem opłaty rejestracyjnej jest nielegalne!

www.bluecare.co.uk
www.nursingnetuk.com
www.nursingabroad.net
www.chemjobs.net
www.london-probation.org.uk
www.gisajob.com/Research-jobs.html
OPIEKA NAD DZIEĆMI
www.Greatcare.co.uk
www.greatcare.co.uk/classroomjobs.html
www.eezofminders.co.uk
www.ChildcareJobs.co.uk
www.bestbear.co.uk

AGENCJE REKRUTACYJNE

www.agencycentral.co.uk
www.jobsword.co.uk/agencies.html
www.recruit-online.co.uk
www.jobsite.co.uk

ADRESY AGENCJI REKRUTACYJNYCH ON-LINE:

Jobserve (<http://www.jobserve.co.uk/>)

Jobsites (<http://www.jobsites.co.uk>)
Online Recruitment (<http://www.onrec.com/>)
Monster (<http://www.monster.co.uk/>)
Jobs Unlimited (<http://www.jobsunlimited.co.uk>)
Reed (<http://www.reed.co.uk/>)
Hays Montrose (<http://www.hays-montrose.co.uk/>)
Job Searchers (<http://www.jobsearchers.co.uk/>)
Career Path (<http://www.careerpath.com/>)
Career in Construction
(<http://www.careersinconstruction.com>)
Logistics-Executives
(<http://www.logistics-executives.com>)
ABRS (<http://www.abrs.com>)
Diamond Resourcing
(<http://www.diamondresourcing.com>)
Adeptive (<http://www.adeptive.net/eurolondon>)
Michael Page (<http://www.michaelpage.co.uk>)
Skill Frame (<http://www.skillframe.co.uk>)
Price Jam (<http://www.pricejam.co.uk>)
First People Solutions
(<http://www.firstpeoplesolutions.co.uk>)

PRACA WOLONTARYJNA

Największą korzyścią płynącą z pracy jako wolontariusz jest zdobywanie wiedzy, doświadczenia do dalszej pracy oraz doskonalenie języka. W ten sposób możesz również uzyskać tak bardzo wymagane referencje.

W Wielkiej Brytanii działa wiele organizacji, które oferują pracę wolontariuszom. Ubiegając się o przyjęcie będziesz potrzebował referencji od poprzedniej organizacji, pracodawcy lub osoby prywatnej, która potwierdzi twoje uczciwe zamiary oraz zaświadczenie o niekaralności (CRB check, więcej informacji na stronie: www.crb.gov.uk).

Z pewnością zostaniesz zaproszony na interview – rozmowę kwalifikacyjną.

Strony internetowe z ofertami dla wolontariuszy:

www.do-it.org.uk
www.cat.org.uk
www.volunteering.org.uk
www.timebank.org.uk
www.bunac.org.uk
www.vde.org.uk
www.charityjob.co.uk
www.redcross.org.uk
www.wrvs.org.uk

JAK SPRAWDZIĆ WIARYGODNOŚĆ FIRMY LUB POŚREDNIKA

Aby sprawdzić czy dana firma lub pośrednik pracy są zarejestrowani jako legalne podmioty gospodarcze działające w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (Ltd.) możesz skorzystać z następującej strony internetowej: www.companieshouse.gov.uk

Jeśli dana firma nie posiada wpisu to znaczy, że po prostu legalnie nie istnieje jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Firmy mogą jednak funkcjonować jako tzw. partnership (czyli spółka cywilna, nie objęta obowiązkiem rejestracji) lub tzw. sole trade (czyli jednoosobowa spółka, również nie objęta obowiązkiem rejestracji).

W praktyce jednak każda duża firma lub pośrednictwo zarejestrowane jest jako spółka z o.o. (Ltd). Niestety, poza faktem legalnego funkcjonowania firmy nie można wnioskować o uczciwości pracodawcy. Istnieje jednak kilka ważnych znaków, na które należy zwrócić uwagę przy ocenie uczciwości pracodawcy: Zarówno w Wielkiej Brytanii, jak i w Irlandii za usługi agencji pośredniczącej nie płaci ten, kto szuka pracy. Tak więc, jeśli agencja żąda od ciebie jakichkolwiek opłat, to najlepiej od razu zrezygnuj z jej usług. Jest to zresztą nielegalne i taki fakt powinien zostać zgłoszony na policję lub do lokalnego oddziału Trading Standards (wydział do spraw handlu i usług w urzędzie dzielnicowym).

Jeśli w ogłoszeniu lub w ofercie pracy nie podano pocztowego adresu siedziby biura agencji, powinienś być ostrożny.

Jeśli podano tylko numer komórkowy (rozpoczy-

nający się od 07 lub +447) musisz również uważać. Szanująca się agencja powinna mieć numer stacjonarny (np. w Londynie zaczynający się od 020 lub +4420 z zagranicy).

Jeśli przedstawiciel agencji umówił się z tobą na spotkanie w prywatnym mieszkaniu, bądź bardziej podejrzliwy.

Każda agencja musi być zarejestrowana w HM Revenue&Customs, czyli brytyjskim urzędzie podatkowym. Każda działalność gospodarcza ma zatem odpowiedni numer rejestracyjny. Legalnie działająca firma nie będzie się obawiała okazania go.

Jeśli stwierdziłeś choćby jedną z powyższych nieprawidłowości nie korzystaj z usług takiego biura! Niektóre agencje są zarejestrowane w Recruitment & Employment Confederation (REC), czyli Konfederacji Rekrutacji i Zatrudnienia. Z REC możesz skontaktować się pod adresem: REC 36-38 Mortimer Street London W1N 7RB, tel: 0800 320 588, strona internetowa: www.rec.uk.com

Użytecznym źródłem informacji o firmach są także brytyjskie izby handlowe. Więcej informacji udzieli The British Chambers of Commerce London Office, 1st floor, 65 Petty France, St James Park, London, SW 1H 9EU, tel: 020 7654 5800; www.chamberonline.co.uk

Bądź ostrożny! Na stronie internetowej: www.praca.gov.pl/posrednictwopracy znajdują się wykazy wszystkich agencji wpisanych do polskiego rejestru.

UWAGA! ZANIM WYJEDZIESZ DO WIELKIEJ BRYTANII!

Coraz częściej Polacy padają ofiarami oszustw i nieuczciwych pośredników, którzy ogłaszają fałszywe oferty pracy w polskiej prasie i na internecie (m.in. w Gazecie Wyborczej).

Pieniądże (pod pretekstem opłaty rejestracyjnej w Home Office i zakwaterowania) wyludzają dopiero po przyjeździe zainteresowanej osoby do Wielkiej Brytanii, często używając przemocy i gróźb. Zawsze bądź ostrożny i pamiętaj, że rejestracji WRS możesz dokonać samodzielnie dopiero po rozpoczęciu pracy (masz na to 1 miesiąc), od pracodawcy potrzebujesz tylko listu potwierdzającego zatrudnienia.

ZATRUDNIENIE CZY PRACA NA WŁASNY RACHUNEK

Bardzo istotne jest rozróżnienie czy jesteś samozatrudniony czy też zatrudniony. Podane pytania mogą pomóc w określeniu twojego statusu. Są one bardzo podstawowe i nie odnoszą się do każdej sytuacji. Pamiętaj, że sytuacja każdego pracownika może być inna.

Jeśli odpowiesz tak na poniższe pytania, może to oznaczać, że jesteś samozatrudniony.

Czy masz ostateczne słowo, jak ma być prowadzona/wykonywana przez ciebie praca?

Czy ryzykujesz swoimi prywatnymi środkami pieniężnymi aby wykonać zlecenie?

Czy bierzesz odpowiedzialność za ponoszone straty oraz czy dochody trafiają bezpośrednio do ciebie?

Czy dostarczasz potrzebnego sprzętu do twojej pracy - nie tylko małych narzędzi, w które sami zaopatrują się pracownicy?

Czy możesz zatrudniać pracowników do wykonywania pracy, którą ci zlecono? Czy wypłacasz im wynagrodzenie z własnej kieszeni?

Czy do ciebie należy obowiązek dokonania popełnionych przez pracowników błędów w czasie i na twój koszt?

Jeżeli odpowiesz na większość z nich przecząco prawdopodobnie jesteś zatrudniony. W Wielkiej Brytanii, w zależności od wykonywanej pracy, jej charakteru, rodzaju współzależności od zatrudniającego oraz ponoszonych bądź nie nakładów i kosztów można mieć status pracownika bądź robotnika.

Na stronie www.tuc.org.uk znaleźć można dokładne informacje na temat różnic pomiędzy pracownikiem i robotnikiem oraz należnych im praw pracowniczych w Wielkiej Brytanii.

WRS -PROGRAM REJESTRACJI PRACOWNIKÓW

Od dnia 1 maja 2004r. większość obywateli nowych krajów członkowskich UE pracujących w Zjednoczonym Królestwie podlega obowiązkowi rejestracji w ramach Programu Rejestracji Pracowników.

Nie objęci tym programem, czyli zwolnieni z obowiązku rejestracji są:

- osoby samozatrudnione,
- osoby, które do dnia 30 kwietnia 2004r. pracowały legalnie na terenie Zjednoczonego

Królestwa 12 m-cy bez przerwy (przerwy nie były dłuższe niż 30 dni),

- osoby, które 30 kwietnia 2004r. posiadały zezwolenie na wjazd lub pobyt w Zjednoczonym Królestwie, nie podlegający warunkom ograniczającym prawo do zatrudnienia,
- świadczą usługi na terenie Zjednoczonego Królestwa na rzecz pracodawcy prowadzącego działalność poza jego granicami.

Zgłoszenie powinno nastąpić zaraz po podjęciu zatrudnienia, najpóźniej w ciągu miesiąca od rozpoczęcia pracy. Aby się zarejestrować musisz wypełnić wniosek WRS. Wniosek dostępny jest na stronie internetowej Zjednoczenia lub możesz go zamówić telefonując pod numer: 08705210224

Więcej informacji:

www.ind.homeoffice.gov.uk

www.workingintheuk.gov.uk

W przypadku problemów z wypełnianiem wniosku, pomoc możesz uzyskać pod numerem 01142596262

Do pierwszego wniosku dołączyć należy :

- pisemne poświadczenie przez pracodawcę daty rozpoczęcia pracy przez składającego podanie,
- dwa zdjęcia paszportowe,
- ważny paszport,
- opłatę 70 GBP (czek lub Postal Order z poczty).

Formularz należy przesłać na adres:

Worker Registration Team

Home Office

Walsall Road

Cannock

WS11 0J

Wszelkiego rodzaju ważne dokumenty należy wysyłać pocztą poleconą (Recorded Delivery) i

pamiętać o zachowaniu dowodu potwierdzającego ich nadanie.

Rejestracja jest obowiązkiem i leży w interesie osoby zatrudnionej. Stanowi ona podstawę ubiegania się o większość zasiłków oraz prawo pobytu (patrz: rezydentura tymczasowa).

Zmieniając pracę powinieneś wystąpić o rejestrację w ramach programu WRS, uprawniającą do podjęcia zatrudnienia u innego pracodawcy. Do tego celu należy również użyć wniosku WRS. Wydane zostanie nowe zaświadczenie, uwzględniające nowego pracodawcę. Kopia zostanie wysłana do pracodawcy. Powinieneś zachować

nowe zaświadczenie, a także pozostałe zaświadczenia oraz kartę rejestracyjną ze zdjęciem. Tylko pierwsza rejestracja jest płatna, każda kolejna jest wolna od opłaty.

Uwaga!

Nieuczciwi pośrednicy często wyłudniają pieniądze od osób poszukujących pracy pod pozorem opłaty rejestracyjnej. Pamiętaj, że rejestracji dokonuje się dopiero po rozpoczęciu pracy. W przypadku wątpliwości poproś o list potwierdzający zatrudnienie i zarejestruj się samodzielnie.

FORMALNOŚCI I POTRĄCENIA Z WYNAGRODZENIA

Każda osoba rozpoczynająca pracę otrzymuje w miejscu zatrudnienia do wypełnienia formularz PAYE – notice of new employee (P46). W razie potrzeby uzyskania dalszych informacji powinieneś skontaktować się z Urzędem Podatkowym, czyli HM Revenue&Customs.

Wyliczenie potrąceń z wynagrodzenia należy do obowiązku pracodawcy. Poza podatkami

(patrz: rozliczenia podatkowe) i składkami ubezpieczeniowymi (patrz: Numer Ubezpieczenia Społecznego) pracodawca ma prawo dokonać po wyrażeniu zgody na piśmie przez pracownika potrąceń z wynagrodzenia wyłącznie tytułem kosztów zakwaterowania i transportu. Wysokość maksymalnego potrącenia sprawdzić możesz na stronie www.dti.gov.uk - informacja dostępna w języku polskim.

Uwaga!

Po potrąceniu kosztów transportu nie możesz otrzymywać wynagrodzenia niższego niż przewidyje to zapis o minimalnej stawce krajowej wynagrodzenia (patrz dalej).

Jeżeli pracodawca nie gwarantuje tobie zakwaterowania lub transportu, wszelkie nie wymienione wyżej potrącenia mogą być bezprawne. Przed podpisaniem wszelkich umów zalecamy zwrócenie

się o poradę do Biura Porad Obywatelskich (patrz: Citizen Advice Bureau). Biuro oferuje bezpłatnie i bezstronnie porady. Ich adresy możesz znaleźć w książce telefonicznej lub na stronie internetowej

NUMER UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO - NATIONAL INSURANCE NUMBER

Posiadanie tego numeru jest obowiązkiem dla każdego, kto podejmuje pracę w Wielkiej Brytanii. Jest to pierwsza formalność, której należy dokonać po przyjeździe do Zjednoczonego Królestwa. Numer ten potwierdza rejestrację w brytyjskim systemie podatkowym i ubezpieczeń społecznych. Jest to odpowiednik polskiego numeru NIP.

Posiadanie numeru leży w twoim interesie ponieważ umożliwia prawidłowe odprowadzanie składek na konto przyszłej emerytury oraz korzystanie z przysługujących przywilejów. Osoby samozatrudniające się mają również obowiązek uzyskania NINO. Aktualne stawki ubezpieczenia dla osób zatrudnionych i samozatrudniających się znajdziesz na stronie www.hmrc.gov.uk/rates/nic.htm.

Również pracodawcy będą wymagać posiadania tego numeru. W celu uzyskania numeru musisz zadzwonić pod numer 0845 6000 643 w godzinach od 8:00 – 20:00 i umówić się na spotkanie. W trakcie rozmowy zostaniesz poproszony o podanie imienia, nazwiska, daty urodzenia i adresu zamieszkania w Wielkiej Brytanii, pod który zostanie wysłane zawiadomienie o miejscu, dacie i godzinie rozmowy. W zawiadomieniu zostanie przysłana lista dokumentów, które powinieneś ze sobą zabrać. Podanie możesz złożyć również w najbliższym Urzędzie Pracy tzw. Job Centre Plus (adresy możemy sprawdzić na stronie www.jobcentreplus.gov.uk lub urzędzie ds. ubezpieczeń społecznych (social security office).

REJESTRACJA WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI

Zanim zdecydujesz się na otworenie własnej działalności gospodarczej (self employed) rozważ plusy i minusy takiego rozwiązania. Do plusów należy zaliczyć: możliwość odliczenia od dochodu takich kosztów jak paliwo, podróże służbowe, a jeżeli pracujesz w domu także część czynszu za mieszkanie oraz opłat za media. Oznacza to niższe podatki. Jesteś też swoim własnym szefem, sam ustalasz godziny pracy, wymiar urlopu oraz od razu możesz starać się o Residence Permit. Możesz również ubiegać się o zasiłki na tych samych zasadach co osoba zatrudniona na etacie. Do minusów zaliczyć niewątpliwie trzeba brak pewności uzyskania regularnego dochodu oraz obowiązek płacenia składek na fundusz emerytalny.

Obowiązkiem osoby samozatrudnionej (self employed) jest zgłoszenie rozpoczęcia działalności w Inland Revenue. Wystarczy wypełnić dwustronny formularz CWF 1 i wysłać go do Inland Revenue. Formularz ten możesz otrzymać w każdym oddziale Inland Revenue, możesz go też pobrać ze strony internetowej:

www.hmrc.gov.uk/forms/cwf1.pdf lub zadzwonić pod numer 08459154515 i poprosić o przesłanie druków pocztą.

Działalność trzeba zarejestrować najpóźniej w ciągu trzech miesięcy od rozpoczęcia pracy na własny rachunek, w przypadku niedopełnienia tej formalności grozi ci kara w wysokości 100 GBP.

Osoby decydujące się na samozatrudnienie nie muszą rejestrować się w ramach programu WRS.

CO DAJE CI T & G CZŁONKOWSTWO?

GŁÓWNE ŚWIADCZENIA

- Związki oferują pomoc w ubieganiu się o lepsze warunki pracy i płacy.
- Każdy członek związków ma dostęp do darmowego prawnika w sytuacjach gdzie jego prawa pracownicze określone przez ustawy prawne zostały złamane.
- Każdy członek otrzyma darową pomoc prawną w uzyskaniu odszkodowania w sytuacji wypadku przy pracy.
- Każdy członek posiada prawo reprezentacji związkowej na spotkaniach z szefami w wypadku nagan, procedur dyscyplinarnych i innych.
- Związki zapewniają darmową opiekę prawną w postaci szkolonych reprezentantów związkowych.
- Reprezentanci przechodzą darmowe szkolenie związkowe w kierunkach: prawnym, bezpieczeństwa pracy, negocjacji z pracodawcą, komputerowym itd.
- Reprezentanci posiadają stały kontakt z ze swoim przełożonym związkowym, który służy pomocą i radą.
- Każdy członek ma prawo wyboru swojego reprezentanta zakładowego i jego odwołania.
- Każdy członek ma prawo udziału i wpływu na zebrania grupy organizacyjnej, kierującej wszelkiego rodzaju działaniami związkowymi w zakładzie pracy.
- **Każdy członek ma dostęp do darmowej linii pomocy ludności migracyjnej, która udziela informacji prawnych, dotyczących życia pracy jak i życia codziennego.**

Po więcej informacji zadzwoń

www.tgwu.org.uk

UWAGA!

Świadczenie usług tylko jednej osobie lub firmie może zostać potraktowane przez Inland Revenue jako zatrudnienie i konieczna będzie wówczas rejestracja WRS!

Do funkcjonowania firmy niezbędne będzie konto bankowe. Inne opłaty związane z pracą na własny rachunek to składka na ubezpieczenie społeczne (Class 2 National Insurance Contributions – patrz: Ubezpieczenie Społeczne) w wysokości 2,1 GBP tygodniowo. Wysokość składki nie zależy od osiąganego dochodu, opłaca się ją co kwartał.

Jeżeli roczny dochód osoby samozatrudnionej przekroczył w roku podatkowym 2005/2006 4895 GBP (5035 GBP w roku podatkowym 2006/2007) musi ona opłacać również składkę na Class 4 National Insurance Contributions, której wysokość zależy od dochodu. Osoby, które zarobiły w roku podatkowym 2005/2006 mniej niż 4345 GBP (4465 GBP w roku podatkowym 2006/2007) rocznie, zwolnione są z opłacania jakichkolwiek składek na ubezpieczenie społeczne, także Class 2. Co roku osoba samozatrudniona ma obowiązek składania w urządzie podatkowym

Tax Return czyli rozliczenia podatkowego na podstawie wystawionych faktur (invoice) i płacenia należnego podatku. Rok podatkowy zaczyna się 6 kwietnia i trwa do 5 kwietnia roku następnego, ostateczny termin składania zeznań podatkowych mija 31 stycznia.

Osoby samozatrudnione, które zarabiają więcej niż 60 tysięcy GBP rocznie mają obowiązek zarejestrowania się jako płatnicy VAT, wystawiania faktur VAT i składania deklaracji podatkowych. Osoba samozatrudniona jest również zobowiązana do informowania Inland Revenue o sposobie płacenia ubezpieczenia społecznego.

Więcej informacji na stronie:

www.hmrc.gov.uk/selfemployed/

Small Business Service – rządowa agencja pomagająca osobom przechodzącym na samozatrudnienie www.businesslink.gov.uk
Poradnik dla samozatrudnionych:

www.adviceguide.org.uk/index/life/employment/selfemployed-checklist.htm

Przykładowe business plan:

www.homeworking.com/library/business

KARTA CIS

Karta CIS jest wymagana w sytuacji gdy pracujesz jako podwykonawca w budownictwie, czyli nie jesteś zatrudniony i na Tobie spoczywa obowiązek złożenia zeznania podatkowego.

Aby wypełnić formularz, który znajdziesz w oddziałach i na stronach internetowych podanych pod koniec rozdziału, potrzebna jest tylko data urodzenia i numer ubezpieczenia społecznego NINO. Jeżeli nie posiadasz tego numeru, możesz otrzymać tymczasową kartę (Temporary

CIS). W ciągu roku powinienes uzyskać National Insurance Number, a następnie złożyć podanie o stałą kartę CIS.

Kontraktor zobowiązany jest do comiesięcznej wpłaty zaliczki podatkowej i ubezpieczeniowej „klasy 4” na twoje konto w urzędzie podatkowym. Będzie również musiał wystawić tzw. CIS25 Tax Payment Voucher – dokument, na podstawie którego dowiesz się ile zarobiłeś w danym miesiącu i ile podatku odprowadzono. Tylko nieliczni podwykonawcy mogą starać się o Tax Certificate

uprawnający do otrzymania od pracodawcy wynagrodzenia brutto (Gross Payment) bez potrącenia zaliczki na konto podatku i ubezpieczenia.

Są dwa rodzaje kart CIS:

CIS 4 (P) - stała karta rejestracyjna.

Zawiera imię i nazwisko podwykonawcy, fotografię, numer ubezpieczenia społecznego (NINO) i podpis właściciela. Nie widnieje na niej data ważności.

CIS 4 (T) - tymczasowa karta rejestracyjna.

Przeznaczona jest dla podwykonawców nie posiadających jeszcze stałego numeru ubezpieczeniowego (NINO). Zawiera nazwisko, fotografię i podpis właściciela oraz datę ważności. Posiadanie tej karty nie wyklucza możliwości normalnego zatrudnienia wiążącego się z otrzymywaniem tzw. Payslips.

UWAGA!

Dotychczasowy System CIS zmieni się z dniem 6 kwietnia 2007r.

10 ważnych faktów o nowym CIS

- 1) Karty i świadectwa podatkowe będą zastępowane weryfikacją bezpośrednią tzn. że przedsiębiorca będzie zobowiązany do bezpośredniego, telefonicznego potwierdzenia posiadania karty CIS przez podwykonawcę.
- 2) Deklaracje roczne zostaną zlikwidowane.
- 3) Dotychczasowe vouchery będą zastępowane deklaracją miesięczną.
- 4) Wykonawcy będą zobowiązani dowiedzieć się od HM Revenue&Customs (HMRC) czy podwykonawca jest zarejestrowany według programu CIS oraz jak powinien być opłacany. Większość istniejących podwykonawców nie będzie musiało przechodzić przez proces sprawdzania; będąc już zarejestrowanymi w HMRC przejdą automatycznie na nowy system CIS.

5) Można będzie sprawdzić status pracownika telefonicznie.

6) Podczas weryfikacji HMRC poinformuje wykonawców jak mają zapłacić podwykonawcom (brutto, z potrąceniem zwykłym czy też z potrąceniem wyższym).

7) Jeżeli podwykonawca nie jest znany w HMRC z wypłaty potrącona zostanie wyższa stawka.

8) Podwykonawcy, którzy zaczną pracować w budownictwie na własny rachunek po 5 kwietnia 2007r. (albo ich karta tymczasowa przestanie być ważna i nie zostanie odnowiona przed tą datą), są zobowiązani zarejestrować się według nowego programu CIS.

9) Jeżeli HMRC nie posiada żadnych danych podwykonawcy, poprosi go o osobiste, jednorazowe spotkanie w lokalnym urzędzie podatkowym, na którym trzeba będzie przedstawić dwa dokumenty potwierdzające tożsamość.

10) Podczas pierwszego roku obowiązywania nowych przepisów przedsiębiorcy nie będą musieli sprawdzać podwykonawców, którzy rozpoczęli u nich pracę po 6 kwietnia 2005r., tak długo jak podwykonawca przedstawił wykonawcy kartę rejestracyjną albo zaświadczenie podatkowe ważne przynajmniej do kwietnia 2007r.

Więcej informacji na temat nowych zasad CIS możesz znaleźć na stronach:

www.hmrc.gov.uk

www.hmrc.gov.uk/cis

lub pod numerem telefonu 0845 3000 551

Możesz również zwrócić się do Business Support Teams – organizacji oferującej szkolenia dla wykonawców oraz podwykonawców:
tel. 0845 6070 143

KARTY CSCS

Construction Skills Certification Scheme jest programem rejestracyjnym w sektorze budowlanym. Osobom zarejestrowanym wydawane są karty, będące świadectwem fachowości w danym zawodzie oraz spisem istotnych certyfikatów posiadacza, ważność karty upływa po 3 lub 5 latach.

Otrzymanie karty CSCS jest równoznaczne z odbyciem kursu i zdaniem egzaminu z przepisów Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (Health and Safety). Kursy organizowane są w wielu miejscach, przy szkołach, przez prywatne firmy szkoleniowe czy samych pracodawców. Szkolenia trwają na ogół pięć dni, a opłaty wahają się w granicach 50-60 GBP. Dodatkowo należy zaopatrzyć się w podręcznik (około 9 GBP) oraz opłacić sam egzamin (około 70 GBP).

Karty wydawane są przez CSCS Limited. Istnieje ponad 220 różnych typów karty CSCS np:

Green Card zwykle wydawana jest pomocnikom

na budowie oraz robotnikom, **Blue Card** oznacza doświadczonego pracownika oraz wykwalifikowanego robotnika, **Gold Card** otrzymuje osoba nadzorująca, **Yellow Card** jest zarezerwowana dla menadżerów.

Aby otrzymać CSCS Card musisz przede wszystkim zdać egzamin z przepisów Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (Health & Safety Test) oraz zarejestrować się w National Vocational Qualification lub Scottish Vocational Qualification (więcej informacji na stronie: <http://www.qca.org.uk/>). W przypadku karty oznaczającej wykwalifikowanego pracownika trzeba jeszcze odbyć tzw. Profiling Session organizowane przez NVQ oraz SVQ mające na celu sprawdzenie wiedzy i zdolności. Więcej informacji możesz otrzymać pod numerem telefonu 01485578777

Aby znaleźć najbliższą placówkę organizującą szkolenia i testy najlepiej skorzystaj ze strony: www.citb-constructionskills.co.uk

ROZLICZENIA PODATKOWE W WIELKIEJ BRYTANII

Dochody za pracę w Zjednoczonym Królestwie podlegają opodatkowaniu. W przypadku osób zatrudnionych odprowadzaniem podatku zajmuje się pracodawca. Jeśli jesteś „self employed” lub pracujesz w systemie CIS (patrz dalej) obowiązek rozliczenia rocznego spoczywa na tobie. Rok podatkowy trwa od 6 kwietnia roku bieżącego do 5 kwietnia roku następnego (np. od 6 kwietnia 2007 do 5 kwietnia 2008).

Wysokość podatku zależy od wielu czynników. Każda osoba zatrudniona posiada tzw. kod podatkowy, który ułatwia pracodawcy obliczenie

wysokości podatku. Kod podatkowy zbudowany jest z liczb i liter jak np. 489L. Liczby wskazują, jak Twój podatek powinien być obliczany, litery nie mają wpływu na jego wysokość, ale pokazują np. jakiego rodzaju ulgi posiadasz.

Podatki (Tax) i ubezpieczenie społeczne (National Insurance Contribution) w Zjednoczonym Królestwie zapłacisz wtedy, kiedy zarobisz ogółem w obecnym roku podatkowym więcej niż 94 GBP tygodniowo (podstawowa roczna ulga podatkowa w roku podatkowym 2005-2006 wynosi 4 895 GBP, w roku podatkowym 2006-2007 5035 GBP, miesięczne zwolnienie to 408 GBP (2005-2006),

420 GBP (2006-2007). Pracodawca potrąca podatki i ubezpieczenie społeczne z twojej pensji. Osoby, które zarobiły mniej niż 4895 GBP (2005-2006), 5035 GBP (2006-2007) rocznie mogą starać się o zwrot zapłaconego podatku. Więcej informacji na stronach www.inlandrevenue.gov.uk Jeżeli przewidywane zarobki osoby samozatrudniającej się są mniejsze niż 4345 GBP (2005/2006) rocznie, można starać się o zwolnienie z opłacenia składek NI2 (ubezpieczenie społeczne klasy 2). Podatki płacone są od do-

chodu podlegającego opodatkowaniu, czyli od różnicy pomiędzy dochodem całkowitym a sumą wolną od podatku.

Wysokość podatku zależy nie tylko od wysokości wynagrodzenia za pracę, ale również od wysokości dodatków do tego wynagrodzenia oraz innych dochodów uzyskiwanych na terenie Wielkiej Brytanii (rent, emerytur, odsetek, dywidend itp. Niektóre banki oferują konta oszczędnościowe, z których przychody nie podlegają opodatkowaniu). Wpływ na podatek będzie miało również ubezpieczenie

medyczne lub na życie płacone przez naszego pracodawcę (będzie naszym przychodem) i kilka innych czynników składowych.

Wyróżniamy trzy progi podatkowe: 10%, 22% i 40%. Podstawową stawką (basic rate) jest 22%. W roku podatkowym 2006-2007 przedstawia się

to następująco:

- pierwsze zarobione 5035 GBP w roku jest kwotą zwolnioną z podatku dochodowego,
- od następnych 2150 GBP zapłacimy 10%,
- od 2151 GBP do 33300 GBP zapłacimy 22%
- za zarobki powyżej 33300 GBP zapłacimy 40%

ROZLICZENIA PODATKOWE W POLSCE

Generalnie wszystkie osoby, które mają miejsce zamieszkania w Polsce (obywatelstwo jest bez znaczenia) muszą, zgodnie z prawem, płacić w Polsce podatki od całości swoich dochodów, bez względu na to, gdzie je osiągnęły i rozliczyć się z polskim urzędem skarbowym z pieniędzy zarobionych poza Polską. Oznacza to konieczność złożenia do 30 kwietnia PIT-36 za rok poprzedni.

Osoby rozliczające zagraniczne dochody w Polsce mają prawo do różnego rodzaju zwolnień, odliczeń i ulg. Poprawne ich wykorzystanie spowoduje, że prawie każdy pracujący za granicą nie będzie musiał nic dopłacać do polskiego Urzędu Skarbowego.

Jak to zrobić?

Przede wszystkim należy wykorzystać zwolnienie z opodatkowania 30 diet.

Po drugie, jeżeli wykonywało się pracę na podstawie umowy o pracę, należy odliczyć koszt uzyskania przychodu w wysokości 102.25 zł za każdy rozpoczęty miesiąc kalendarzowy pracy (w roku podatkowym 2005-2006)

Po trzecie - i chyba najważniejsze - na podstawie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania od zsumowanego dochodu zagranicznego i polskiego można odliczyć podatki zapłacone podczas pobytu w Wielkiej Brytanii. Są to kwoty uwidocznione w dokumentach P45 lub P60 w pozycji Tax paid.

Obowiązek rozliczenia się w Polsce i w Wielkiej Brytanii jest często określany przez Polaków pracujących w Wielkiej Brytanii jako podwójne opodatkowanie – ponieważ trzeba zapłacić podatek w Wielkiej Brytanii oraz, niekiedy nie będąc tam nawet przez cały rok, znaczny podatek w Polsce, a to tylko dlatego, że podlega się tzw. nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Polsce.

De facto nie ma podwójnego podatku – bo ten zapłacony w Wielkiej Brytanii odlicza się od podatku w Polsce. Ostatecznie Polak pracujący w Wielkiej Brytanii płaci podatek od dochodów tam osiągniętych w takiej wysokości, jak gdyby miał ten dochód w Polsce i tylko tam go opodatkował.

Problem tkwi w tym, że polska skala podatkowa i progi podatkowe nie uwzględniają tego, że koszty utrzymania za granicą są wielokrotnie wyższe i nie ma w tej chwili mechanizmu niwelowania różnic w ich wysokości.

Jakie są kryteria decydujące o konieczności rozliczenia się w Polsce?

Jedynym kryterium decydującym o tym, kto podlega nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Polsce jest miejsce zamieszkania. Umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania mówi, że miejsce zamieszkania osoby jest tam, gdzie jest jej stałe miejsce zamieszkania.

Co oznacza stałe miejsce zamieszkania?

Polskie przepisy nie podają definicji miejsca zamieszkania. Należy interpretować to zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego. Art. 25 KC mówi, że miejscem zamieszkania jest to miejsce gdzie osoba przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Co to znaczy zamiar stałego pobytu?

Miejsce zamieszkania, aby mogło zostać uznane za stałe musi być traktowane przez daną osobę w taki sposób, żeby można było stwierdzić, że osoba ta robi wszystko co niezbędne, aby go mieć do dyspozycji w każdym czasie, a nie tylko tymczasowo. Często trudno jest określić miejsce stałego zamieszkania, stąd zgodnie z umową o unikaniu podwójnego opodatkowania, jeżeli osoba ma miejsce zamieszkania i w Polsce i w Wielkiej Brytanii, to wówczas decydujące znaczenie ma to, z którym miejscem ma ściślejsze powiązania osobiste i gospodarcze, czyli gdzie przeniósł swój ośrodek interesów życiowych.

UWAGA!

Żaden z poniższych elementów nie jest decydujący, ale ilość przedstawionych Urzędowi Skarbowemu dowodów i dokumentów może spowodować, że uzna on, że dana osoba nie ma obowiązku podatkowego w Polsce.

Mogą o tym decydować takie rzeczy jak:

- nieposiadanie mieszkania w Polsce,
- nieposiadanie małżonka lub dzieci w Polsce,
- nieposiadanie konta w Polsce,
- złożenie przed wyjazdem z Polski tzw. NIP-3, informującego o zmianie miejsca zamieszkania,
- nieregularne wizyty w Polsce,
- brak inwestycji w Polsce,
- nieposiadanie urlopu bezpłatnego z poprzedniego miejsca pracy na czas wyjazdu,

Czy brak meldunku w Polsce może być decydującym kryterium?

Nie. Meldunek nie ma większego znaczenia. Brak zameldowania może być tylko jednym z elementów sygnalizujących, że związki z Polską są słabsze. Meldunek jednak nie ma prawnego znaczenia w przypadku sytuacji podatkowej. Należy odróżnić miejsce zamieszkania od miejsca zameldowania. Zameldowanie nie decyduje o miejscu zamieszkania, a o obowiązku podatkowym decyduje właśnie miejsce zamieszkania.

UWAGA!

Rezydentura podatkowa jest wyłącznie terminem określającym kraj, w którym podlegasz obowiązkowi rozliczenia się z uzyskanych dochodów. Nie jest to dokument.

Podleganie rezydenturze podatkowej w Wielkiej Brytanii nie wyklucza obowiązku rozliczania się z polskim urzędem podatkowym.

Czy osoby rozliczające się w Polsce będą miały możliwość przedłużenia czasu rozliczenia?

Nie. Różnica pomiędzy rokiem podatkowym polskim i brytyjskim nie zmienia wymogów polskiego Urzędu Skarbowego. W Polsce rozlicza się dochody uzyskane w roku kalendarzowym. Księgowia lub pracodawca powinien być w stanie przygotować zestawienie stwierdzające, ile w roku kalendarzowym odciągnięto podatku i ile go zapłacono.

Co grozi w razie nierozliczenia się z Urzędem Skarbowym?

Jeśli Urząd Skarbowy uzna, że dana osoba może mieć dochody, których nie ujawniła to wówczas może wezwać ją celem złożenia wyjaśnień. Jeśli ktoś wróci do Polski i zacznie np. inwestować to w ten sposób udowodni, że miał dochody, których nie ujawniał. I tu naraża się na odpowiedzialność

karno-skarbową. By tego uniknąć należy rozliczyć się z należnego podatku lub wyjaśnić swoją

sytuację podatkową. Zaniedbanie tego może skutkować problemami z Urzędem Skarbowym.

PRAWA PRACOWNIKÓW

Każdemu, kto pracuje w Zjednoczonym Królestwie, należą się podstawowe prawa m.in. gwarantowana płaca minimalna i płatny urlop. Również godziny pracy oraz przysługujące podczas nich przerwy są regulowane przez prawo.

Przerwy na odpoczynek

Jeśli twój dzień roboczy trwa ponad sześć godzin masz prawo do 20 minut przerwy na odpoczynek. Jeśli masz 18 lat lub mniej masz prawo do 30 minutowej przerwy po czterech i pół godzinach pracy.

Godziny pracy

Nie można wymagać od pracownika, bez jego pisemnej zgody, by pracował więcej niż 48 godzin tygodniowo. Pracodawca może cię poprosić o rezygnację z tego prawa ale nie może cię do tego zmuszać.

Praca w nocy

Osoby, które regularnie pracują w nocy, nie powinny pracować dłużej niż 8 godzin w każdym okresie 24 godzinnym. Przepisy pozwalają na pracę w nocy średnio przez okres 17 tygodni. Osobom pracującym na nocną zmianę przysługuje również prawo do bezpłatnych badań kontrolujących ich stan zdrowia.

Urlop

Powinieneś otrzymać cztery tygodnie urlopu w ciągu roku. Czyli, jeśli masz umowę na rok

i pracujesz pięć dni w tygodniu, to masz prawo do 20 dni płatnego urlopu. Jeśli masz umowę na sześć miesięcy i pracujesz pięć dni w tygodniu, masz prawo do 10 dni płatnego urlopu. W te dni mogą być wliczone święta państwowe (bank holidays), jednak taki zapis musi być uwzględniony w umowie o pracę. Osoby pracujące zaś w sektorze rolniczym mają prawo do 22 dni płatnego urlopu rocznie. Na dodatek wolne są też wszystkie święta państwowe. Pracownikom, którzy nie wykorzystali całego urlopu przed wygaśnięciem umowy o pracę, należy się wypłata wynagrodzenia za każdy nie wykorzystany dzień.

Uwaga!

Czasami biura pośrednictwa pracy próbują obejść przepisy dotyczące urlopu, twierdząc, że płaca za urlop jest wliczona w twoją stawkę godzinową i w związku z tym pracodawca nie musi wypłacać ci poborów podczas urlopu. Jeśli zgadzasz się na takie rozwiązanie, powinno być ono jasno opisane w umowie o pracę.

Umowa o pracę

Umowa o pracę powinna być zawarta na piśmie. W umowie powinny znaleźć się:

- nazwa stanowiska i jego opis,
- nazwisko bezpośredniego przełożonego,
- miejsce pracy,
- liczba godzin do przepracowania tygodniowo,
- godziny pracy,
- wysokość wynagrodzenia,

- częstotliwość i sposób wypłaty wynagrodzenia
- prawo do urlopu
- warunki rozwiązania umowy.

Podpisując umowę, pamiętaj, że pracodawca ma prawo zrobić kopie twoich dokumentów tożsamości, ale nie może zatrzymać oryginałów. Pracodawca odlicza z pensji i opłaca w twoim imieniu składki na ubezpieczenie społeczne i odprowadza podatki.

Uwaga!

Na odcinku z wypłatą (Payslip), który pracodawca powinien przekazać pracownikowi przy każdej wypłacie, oprócz kwoty brutto i netto wynagrodzenia, powinny być wyszczególnione wszystkie odliczenia. Odcinki z wypłatą są bardzo ważne i mogą okazać się przydatne w różnych sytuacjach (np. przy składaniu wniosku o kredyt, wynajmowaniu mieszkania lub staraniu się o zasiłki). Na stronie www.zpwb.org.uk znajdziesz kalkulator, dzięki któremu możesz sprawdzić, czy potrącenia zostały dokonane prawidłowo.

Jeśli pracodawca oferuje pracę bez konieczności opłacania ubezpieczenia społecznego i podatku (dostajesz gotówkę do ręki bez odcinków z wypłatą) łamie prawo. Ty - podejmując taką pracę - również narażasz się na konflikt z wymiarem sprawiedliwości, a dodatkowo tracisz prawo do zasiłków socjalnych. Sytuacja taka stawia cię także w bardzo słabej pozycji w przypadku jakichkolwiek nieporozumień z pracodawcą lub dochodzenia swoich praw jako pracownika.

Chorobowe

W Wielkiej Brytanii są dwa rodzaje zasiłków chorobowych:

- **Statutory Sick Pay** w wysokości ok. 70 GBP tygodniowo, wypłacany ze składek ubezpieczenia społecznego od czwartego dnia choroby, więcej

informacji na stronie:

http://www.dwp.gov.uk/lifeevent/benefits/statutory_sick_pay.asp

- **dobrowolny zasiłek** wypłacany przez pracodawcę, który zależy od indywidualnych ustaleń lub polityki firmy.

Minimalna stawka krajowa

Wszyscy pracownicy w Zjednoczonym Królestwie mają prawo do otrzymywania minimalnej legalnej stawki za wykonywaną pracę. W świetle brytyjskiego prawa pracownikiem jest zarówno osoba posiadająca umowę o pracę jak i osoba wykonująca pracę bez umowy, nie będąca osobą samozatrudniającą się.

Umowa o pracę nie musi posiadać formy pisemnej, może być zawarta w formie ustnej lub wynikać z samego faktu wykonywania pracy.

Minimalna legalna stawka za godzinę pracy dla osób dorosłych powyżej 22 roku życia to 5.35 GBP. Dla osób w wieku od 18 do 21 lat wynosi ona 4.45 GBP, a dla wieku 16 i 17 lat 3.30 GBP.

Prawo do minimalnej płacy posiadają zarówno pracownicy umysłowi jak i fizyczni, pracujący dorywczo, zatrudnieni za pośrednictwem agencji i w niepełnym wymiarze godzin. Nie ma znaczenia, czy umowa została podpisana bezterminowo, czy na okres tymczasowy. Również bez względu na częstotliwość otrzymywania wynagrodzenia (miesięcznie, tygodniowo lub dziennie), każdy ma prawo przynajmniej do minimalnej stawki krajowej.

Uczciwe wynagrodzenie za pracę w systemie akordowym

Wynagrodzenie niektórych pracowników kalkulowane jest, nie na podstawie liczby przepracowanych godzin, lecz w zależności od ilości wyprodukowanych sztuk lub ilości wykonanych czynności (np. osoby

sprzątające w hotelach są często opłacane na podstawie ilości posprzątaných pokoi). Taką pracę nazywamy pracą akordową lub od sztuki.

W sytuacji, gdy pracodawca kontroluje czas wykonywanej pracy w systemie akordowym jest on zobowiązany do zapewnienia pracownikom stawki, która nie będzie niższa od krajowej stawki minimalnej za godzinę pracy.

Jeśli czas wykonywania pracy na akord nie jest kontrolowany przez pracodawcę, pracownik musi otrzymać minimalną legalną stawkę za każdą przepracowaną godzinę albo „właściwą” płacę za każdą wyprodukowaną sztukę lub wykonaną czynność.

„Właściwa” płaca jest zdeterminowana czasem jaki zajmuje wyprodukowanie produktu lub wykonanie czynności przeciętnemu pracownikowi. Pracodawca musi wykonać próby na wszystkich lub reprezentatywnej części swoich pracowników, wykonujących daną czynność lub produkujących daną rzecz. Aby skalkulować „właściwą” płacę, czas który dana czynność zabiera przeciętnemu pracownikowi należy pomnożyć przez 1.2.

Według prawa, pracodawca musi powiadomić każdego pracownika na piśmie przed rozpoczęciem pracy akordowej o przeciętnej stawce za każdą wyprodukowaną sztukę lub wykonaną czynność, opartą na wcześniejszych badaniach. Jeśli dokument ten nie jest sporządzony według obowiązujących przepisów, pracodawca musi wypłacić wynagrodzenie na podstawie minimalnej stawki krajowej.

Jak zapewnić sobie prawo do minimalnej płacy krajowej

Nadzór nad wypłacaniem minimalnej stawki krajowej jest obowiązkiem Her Majesty's Revenue and Customs (HMRC). Osoby, które uważają, że

nie otrzymują należnej im stawki lub potrzebują porady powinny zwrócić się o pomoc korzystając z poufnej linii telefonicznej 0845 6000 678 lub e-mail nmw@hmrc.gov.uk. Wszystkie rozmowy są poufne i nie wymagają podawania swoich danych, można też poprosić o rozmowę w języku polskim. Więcej informacji możesz uzyskać na stronie HMRC: www.hmrc.gov.uk/nmw/ oraz na stronie departamentu Handlu i Przemysłu www.dti.gov.uk/employment/pay/national-minimum-wage/. Specjalne prawa dotyczą osób zatrudnionych przez biura pośrednictwa pracy. Biuro pośrednictwa nie może żądać opłaty za znalezienie pracy lub zarejestrowanie cię w swojej bazie. Nie może też wymagać, żebyś w zamian za znalezienie pracy wykupił w biurze inne usługi, takie jak napisanie CV czy szkolenie. Biuro pośrednictwa nie ma prawa wstrzymać twojej wypłaty, jeśli samo nie otrzymało zapłaty od przedsiębiorstwa, w którym pracujesz.

Inne prawa pracowników

Do obowiązków pracodawcy należy zapewnienie ci bezpiecznego środowiska pracy.

Dalsze informacje na temat BHP uzyskać można na stronie internetowej <http://www.hse.gov.uk/>. Masz prawo do równego traktowania bez względu na płeć, wiek, pochodzenie rasowe, orientację seksualną czy wyznanie religijne. Masz prawo należeć do związku zawodowego. Jeśli jesteś członkiem, nie musisz tego zgłaszać swemu pracodawcy. Nie powinieneś być dyskryminowany dlatego, że jesteś członkiem związku.

Rozwiązywanie sporów - ACAS

W Wielkiej Brytanii działa organizacja powołana do rozwiązywania sporów pracowniczych między pracodawcą a pracownikiem o nazwie ACAS. Działania ACAS mają formę mediacji i

są bezpłatne. ACAS udziela również informacji dotyczących praw i obowiązków pracodawców i pracowników:

www.acas.org.uk

Infolinia: 08457474747

Jeśli nie udaje się rozwiązać sporu w sposób ugo-

dowy, zarówno pracownik jak i pracodawca ma możliwość pozwania drugiej strony do trybunału pracy (employment tribunal), adres internetowy, pod którym zamieszczono szczegółowe informacje o procedurach sądowych to:

www.employmenttribunals.gov.uk

BRYTYJSKIE ZWIĄZKI ZAWODOWE

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI

Wwielu zakładach pracy działają związki zawodowe, strzegące praw pracowników. Każdy ma prawo należeć do takiego związku. Średni koszt przynależności do związku wynosi ok. 1GBP na tydzień dla pracujących w niepełnym wymiarze godzin i ok. 2 GBP dla osób pracujących na pełnym etacie. Związek zawodowy może wpłynąć na polepszenie twojego wynagrodzenia, warunków pracy, zdrowia, bezpieczeństwa i na

decyzje o wysłaniu ciebie na dodatkowe szkolenia. Związek może zapewnić ci wsparcie jeśli jesteś przedmiotem mobbingu, dyskryminacji lub w przypadku zwolnienia. Wszystko co powiesz reprezentatowi związku będzie traktowane z zachowaniem poufności.

Aby odnaleźć odpowiedni dla siebie związek zawodowy najlepiej skorzystaj ze strony:

www.worksmart.org.uk/unionfinder

TUC

Kongres Związków Zawodowych (TUC) jest organizacją zrzeszającą związki zawodowe na terenie Zjednoczonego Królestwa, w jego skład wchodzi ponad 70 związków członkowskich, które razem zrzeszają ponad 7 milionów członków. Kongres Związków Zawodowych TUC jest niezależny od pracodawców, rządu

i jakiegokolwiek partii politycznej. Aby uzyskać pomoc można skorzystać z infolinii Know Your Rights Line – znaj swoje prawa – tel. 0870 600 4882. Strona internetowa, która zawiera wiele szczegółowych informacji dotyczących praw zatrudnienia oraz Bezpieczeństwa i Higieny pracy to www.worksmart.org.uk

NAJWIĘKSZE ZWIĄZKI ZAWODOWE W ZJEDNOCZONYM KRÓLESTWIE

UNISON - dla osób zatrudnionych w sektorze usług publicznych www.unison.org.uk

AMICUS - dla osób zatrudnionych w sektorze produkcyjnym, finansowym, zdrowotnym, drukarskim, wydawniczym. www.amicustheunion.org.uk

T&G - dla osób zatrudnionych w transporcie, przemyśle, hotelarstwie oraz w sektorze produkcyjnym. www.tgwu.org.uk

Gloucester email: thall@tgwu.org.uk

Plymouth email: aswales@tgwu.org.uk

Cornwall email: llamprell@tgwu.org.uk

Taunton email: stwhite@tgwu.org.uk
Swindon email: twoodhouse@tgwu.org.uk

GMB - dla osób zatrudnionych w sektorze produkcyjnym, przemyśle spożywczym, w turystyce, oraz usługach publicznych. www.gmb.org.uk

UCATT - dla osób zatrudnionych w przemyśle budowlanym. www.ucatt.org.uk

USDAW - dla osób zatrudnionych w przemyśle

spożywczym i napojach, w sklepach oraz w dystrybucji. www.usdaw.org.uk
Bristol email: bristol@usdaw.org.uk
Plymouth email: plymouth@usdaw.org.uk

COMMUNITY - nowo powstały związek zawodowy, opierający swoją działalność na zrzeszaniu różnych grup społecznych bez względu na branżę zatrudnienia.
www.community-tu.org
Somerset email: tmeakin@community-tu.org

FINANSE

KONTO W BRYTYJSKIM BANKU

W Anglii i Walii największymi bankami są Barclays, Lloyds TSB, HSBC i Natwest. W Szkocji są one mniej znane, gdyż królują tam Bank of Scotland i Royal Bank of Scotland.

Obok klasycznych banków istnieją również

towarzystwa mieszkaniowe tzw. Building Society (np. Halifax). Działają one niemal identycznie jak banki, z tym że deklarują większe korzyści dla swoich klientów, szczególnie jeśli chodzi o zakup domu lub mieszkania. Można w nich otworzyć konto tak samo jak w banku oraz dostać kartę debetową i kredytową.

Rodzaje wydawanych przez banki kart plastikowych

Przy otwarciu tzw. Basic Account (konta podstawowego) bank wydaje tylko kartę bankomatową (tzw. **Cash Card**). Jak sama nazwa wskazuje karta ta służy jedynie do pobierania gotówki z bankomatu, nie można nią dokonywać płatności w sklepach lub przez internet.

Kartę debetową (tzw. **Debit Card**), którą można dokonywać płatności oraz książeczkę czekową otrzymamy przy otwarciu tzw. Current Account (konta bieżącego).

O kartę kredytową (tzw. **Credit Card**) można ubiegać się po ok. 6 miesiącach od otworzenia konta (w zależności od banku). Przed złożeniem wniosku o kartę kredytową warto sprawdzić jakie są szanse na jej otrzymanie. Często zdarza się, że udzielona przez bank odmowa zniechęca także inne banki.

Cash Card i Debit Card są to karty powiązane z konkretnym kontem bankowym. Credit Card, jak sama nazwa wskazuje, pozwala na użycie gotówki przy zerowym stanie konta, podobnie do zwykłego kredytu z tym że odsetki są o wiele wyższe - nawet do 20% w stosunku rocznym.

W chwili obecnej dla Polaków najbardziej przyjazne banki to: Barclays i Lloyds TSB. W

wymienionych dwóch bankach do otworzenia konta potrzebne są dwa dokumenty tożsamości (np. paszport lub dowód osobisty, prawo jazdy), Lloyds TSB promuje ofertę otwarcia konta z tylko jednym z tych dokumentów. Poza tym ustnie podaje się dane odnośnie miejsca zamieszkania, miejsca pracy, numerów telefonów itp. Pozostałe banki wymagają nie tylko potwierdzenia tożsamości ale i potwierdzenia adresu - co w przypadku wielu nowo przybyłych Polaków jest trudno osiągalne (poprzez potwierdzenie adresu przeważnie rozumie się rachunki za elektryczność, wodę, gaz i council tax - czyli podatek lokalny). Należy dokładnie pytać jakie konto można otworzyć, aby nie ponosić niepotrzebnych opłat za jego prowadzenie. Jeśli życzysz sobie wraz z kontem kupić inne usługi oferowane przez bank (np. ubezpieczenie telefonu komórkowego lub samochodu, czy tzw. overdraft czyli debet poniżej zera (bez ponoszenia kary za nieautoryzowany debet), możesz wybrać opcję konta płatnego. Opłaty są różne - od 3.5 GBP aż do kilkunastu funtów miesięcznie.

Prowadzenie kont biznesowych zalecanych przy prowadzeniu własnej działalności gospodarczej jest płatne, chociaż większość banków wprowadza

Podstawowe formalności

opłaty dopiero po ok. roku korzystania.

Należy także zastanowić się nad ewentualnym otwarciem konta oszczędnościowego, które ma zdecydowanie wyższy procent roczny i zachęca do regularnego (ale niekoniecznie) oszczędzania. Najlepsze są konta typu ISA. Zgromadzone na takim koncie odsetki nie podlegają opodatkowaniu (prezent od ministra skarbu Wielkiej Brytanii).

UWAGA!

Pamiętaj, że obecnie otwieranie kont przez

Polaków nie wiąże się z większymi problemami. Banki coraz mocniej konkurują między sobą, dlatego można swobodnie dokonywać wyboru pod względem jakości obsługi i zakresu oferowanych usług (np. bankowość internetowa, telefoniczna, umowa o saldo debetowe, karty kredytowe itp).

Coraz więcej banków decyduje się także na zatrudnianie Polaków, dlatego nie krępuj się pytać czy możesz rozmawiać z kimś po polsku.

Federation of Poles Credit Card, Karta Kredytowa Zjednoczenia Polskiego

Dochody z Karty są w całości przeznaczone na polskie cele emigracyjne. Bez rocznej opłaty członkowskiej. Dogodne warunki. Niskoprocentowy kredyt. 24 godzinna bezpłatna infolinia dla klientów. Karta uznawana jest na całym świecie. Pieniądze można wyjąć w 630.000 bankomatów w różnych krajach.

Polska Karta Kredytowa jest wydawana przez **MBNA Europe Bank Ltd**. Aby otrzymać formularz polskiej Karty Kredytowej zadzwoń pod bezpłatny numer: **0800 028 2444**

Właściciel karty nie ponosi żadnych kosztów!

Więcej informacji na stronie internetowej www.zpwb.org.uk

0800 028 2444
FEDERATION OF POLES CARD

TRANSFERY PIENIĘŻNE

Według REUTERS w zeszłym roku Polacy pracujący w Wielkiej Brytanii wysłali do kraju równowartość 7 miliardów USD, czyli tyle, ile wynoszą miesięczne dochody Polski z eksportu. Powstało wiele nowych polskich firm oferujących przelewy pieniędzy do Polski. Inne, te z tradycją na rynku, wprowadziły zaś punkty obsługujące w języku polskim. Różna jest jakość usług, jak i ceny transferów. Operacja może kosztować od 3 GBP za przesłanie jakiegokolwiek kwoty przy czasie operacji wynoszącym około jednej doby i wykonywanej przez firmy nierenomowane. Ustalone marki międzynarodowe życzą sobie nieco więcej. Stawki rozpoczynają się od około 7 GBP i rosną o kilka kolejnych przy przekraczaniu przez

sumę przekazu każdej kolejnej setki. Operacja jest droższa przy korzystaniu z usług przelewów pomiędzy bankami, chociaż od niedawna niektóre banki na terenie Wielkiej Brytanii wprowadziły specjalne konta dla Polaków, w ramach których nie można wprawdzie uzyskać karty płatniczej, a tylko bankomatową, za to w pakiecie usług znajdują się zniżki na przelewy do kraju. W każdym przypadku pieniądze trafiają do adresata w jego lokalnej walucie, a kwota ta jest przeliczana według stawek ustalanych na dany dzień przez firmę podejmującą się operacji. Zazwyczaj są to jednak stawki zbliżone do kursu wymiany międzybankowej. Usługa dostarczenia kwoty w funtach jest również możliwa, jednak dużo droższa.

KIEROWCY PRAWO JAZDY

Posiadacze polskiego prawa jazdy nie mają obowiązku wymiany go na angielskie, pod warunkiem, że prawo jazdy jest ważne, a kierujący nie ukończył 70 roku życia. Jeżeli masz więcej pytań dotyczących używania polskiego prawa jazdy w Wielkiej Brytanii wyślij e-mail do Urzędu ds. Licencjonowania Kierowców i Pojazdów (DVLA) na adres: drivers.dvla@ttnet.gov.uk

Jeżeli nie posiadasz ważnego prawa jazdy, musisz złożyć wniosek (dostępny m.in. na poczcie) o prawo jazdy tymczasowe (Provisional Driving Licence), a następnie po odbyciu kursu powinieneś zapisać się na egzamin z teorii i praktyki

by otrzymać prawo jazdy pełne.

Wszyscy kierowcy muszą spełniać minimalne brytyjskie wymagania wiekowe:

samochód osobowy i motocykl – 17 lat;

pojazdy średnich rozmiarów – 18 lat;

oraz duże ciężarówki i autobusy – 21 lat.

Więcej informacji:

www.dvla.gov.uk/drivers/applydl.htm

Jeśli chcesz wymienić polskie prawo jazdy na angielskie wystarczy udać się do pobliskiego Post Office (urząd pocztowy) i poprosić o druk D1 oraz zestaw aplikacyjny D750 (karta ze zdjęciem). Wypełniony druk należy wysłać do DVLA na adres: DVLA – Swansea, SA99 1BU

UWAGA!

Posiadacze prawa jazdy z uprawnieniami zawodowymi (np. kierowcy autobusów) są zobowiązani do zarejestrowania się w DVLA i otrzymania tzw. „części papierowej” brytyjskiego prawa jazdy.

REJESTRACJA POJAZDU

Polskie pojazdy, które tymczasowo poruszają się po Wielkiej Brytanii są zazwyczaj zwolnione z obowiązku rejestracji. Wyjątek ten (zarządzenie 83/182 zagwarantowane przez Wspólnotę Europejską) pozwala pojazdom należącym do obywateli Unii Europejskiej na poruszanie się w zasięgu oraz pomiędzy krajami członkowskimi Unii bez potrzeby rejestracji oraz płacenia cła.

Osoba kwalifikująca się jako wizytor musi mieć stałe miejsce pobytu oraz przebywać w Polsce przez przynajmniej 185 dni w roku kalendarzowym z powodu osobistych i zawodowych zobowiązań. Pojazd, który porusza się na terenie Wielkiej Brytanii podlega wówczas wymogom rejestracyjnym w Polsce. W każdym innym przypadku pojazd taki podlega rejestracji w Wielkiej Brytanii. Musisz być świadomy, że niespełnienie wymo-

Podstawowe formalności

gów rejestracyjnych w Polsce lub w Wielkiej Brytanii może mieć poważne skutki prawne.

UWAGA!

Policja często kontroluje samochody dostawcze na polskich numerach rejestracyjnych. Jeśli używasz takiego pojazdu w celach zarob-

kowych na terenie Zjednoczonego Królestwa powinienś zarejestrować go w DVLA.

Samochód należy zarejestrować w Urzędzie Licencjonującym Kierowców i Pojazdy (Driver and Vehicle Licensing Agency DVLA).

CERTYFIKAT SPRAWNOŚCI TECHNICZNEJ POJAZDU - MOT

Każdy pojazd, który ma trzy lata lub więcej, musi być poddany corocznemu, obowiązkowemu przeglądowi technicznemu - MOT (Ministry of Transport Certificate). Testy MOT wykonywane są przez lokalnych mechaników samochodowych, których adresy i numery telefonów można znaleźć w

książce telefonicznej.

Osoba poproszona przez policjanta o certyfikat sprawności technicznej pojazdu musi go okazać. Jeżeli nie jest to możliwe natychmiast, certyfikat ten musi być dostarczony na posterunek policji w ciągu siedmiu dni. Niedostosowanie się do tego wymogu jest karalne.

PODATEK DROGOWY - ROAD TAX

Każdy pojazd, który jest używany lub zaparkowany na drogach publicznych musi posiadać (umieszczony w widocznym miejscu) tzw. Tax Disc, okrągły dokument potwierdzający zapłatę podatku drogowego. Aby

zakupić Tax Disc musisz posiadać ważne MOT. Pojazd musi być również ubezpieczony. Tax Disc zakupić można na pocztę.

Używanie Tax Disc, który należy do kogoś innego jest nielegalne.

UBEZPIECZENIE POJAZDU

Prowadzenie lub nawet pozostawienie na ulicy pojazdu mechanicznego, który nie jest ubezpieczony jest niezgodne z prawem. W Wielkiej Brytanii dostępne są trzy rodzaje ubezpieczeń:

Third Party Insurance - Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (OC). Tak jak w Polsce posiadanie tego ubezpieczenia jest obowiązkowe

Third Party Fire & Theft - Ubezpieczenie AC od pożaru i kradzieży.

Fully Comprehensive Insurance - Pełen zakres ubezpieczenia - AC

Informacje udzielane przy wypełnianiu podania o ubezpieczenie muszą być zgodne z prawdą, inaczej ubezpieczenie nie będzie ważne. Podawanie fałszywych informacji jest karalne. Specjalne oferty ubezpieczeniowe dostępne są dla kierowców, którzy w przeszłości nie spowodowali wypadków. Niektóre firmy ubezpieczeniowe akceptują przetłumaczone na język angielski dokumenty z Polski. Adresy firm ubezpieczeniowych znaleźć możesz w książkach telefonicznych. Na stronie: www.confused.com możesz porównać oferty różnych firm ubezpieczeniowych.

CONGESTION CHARGE

opłaty za przejazd samochodem przez centrum Londynu

Jeżeli przejeżdżasz lub parkujesz samochód w strefach Congestion Charge (wyznaczone strefy w centrum miasta) pomiędzy 7.00 rano a 6.30 wieczorem, od poniedziałku do piątku, jesteś zobowiązany do uiszczenia dziennej opłaty. Wprowadzenie tych przepisów miało zachęcić mieszkańców Londynu do korzystania z innych środków lokomocji oraz zapobiec korkom ulicznym i zanieczyszczeniu środowiska.

Dzienna stawka wynosi 8 GBP – jeśli zapłacimy tego samego dnia, natomiast 10 GBP następnego dnia. Więcej informacji (np. gdzie można zapłacić

lub kto jest zwolniony z tych opłat) znajdziesz na stronie www.cclondon.com lub dzwoniąc pod numer 0845 900 1234.

Jeśli przejedziesz „na gapę” i zostanie to uchwyczone przez kamery, które kontrolują wjeżdżające w strefę opłat samochody grzywna w wysokości 100 GBP zostanie przesłana na adres zarejestrowanego właściciela pojazdu.

UWAGA!

Samochody na polskich numerach rejestracyjnych nie są wyłączone z obowiązku płacenia. Zdarza się, że nieświadomi kierowcy zostają dziesiątki mandatów po powrocie do Polski.

SŁUŻBA ZDROWIA

OPIEKA MEDYCZNA I REJESTRACJA U LEKARZA PIERWSZEGO KONTAKTU

Krajowa Służba Zdrowia (NHS) zapewnia powszechną i bezpłatną opiekę zdrowotną w Wielkiej Brytanii i jest finansowana z podatków.

Po przyjeździe i znalezieniu miejsca zamieszkania - powinieneś zarejestrować się u lekarza ogólnego/pierwszego kontaktu (General Practitioner - GP).

Adresy najbliższych przychodni najłatwiej znaleźć na stronie: www.nhs.uk/lokalnhsservices

Opieka medyczna dostępna jest również przez NHS24: www.nhs24.com

W celu otrzymania pomocy medycznej bądź porady poza godzinami otwarcia przychodni możesz

zatelefonować do NHS Direct.

w Anglii: 08454647 www.nhs.uk,

w Szkocji: 08454 24 24 24.

Możliwe jest skorzystanie z pomocy polskiego tłumacza, jeżeli wyjaśnienie problemu sprawia ci kłopot.

W nagłym przypadku tj. gdy ty lub ktoś, z kim przebywasz ma poważny problem zdrowotny i nie może czekać do otwarcia przychodni, możesz zadzwonić na pogotowie pod bezpłatny numer 999 lub 112 z telefonu komórkowego, albo udać się do najbliższego szpitala na oddział pomocy doraźnej (Accident and Emergency Department).

EUROPEJSKA KARTA UBEZPIECZENIA MEDYCZNEGO – EHIC European Health Insurance Card

Dzięki EHIC możesz uzyskać łatwiejszy dostęp do usług medycznych gdy czasowo przebywasz w innym kraju UE. Leczenie odbywa się według przepisów odwiedzanego przez nas kraju, również poniesione koszty zwracane są na podstawie lokalnej tabeli opłat.

EHIC pokrywa wyłącznie koszty tych zabiegów które podczas pobytu w innym państwie Unii okazały się niezbędne z medycznego punktu widzenia. Z zasady więc karta ta nie służy osobom specjalnie wyjeżdżającym za granicę by poddać

się leczeniu. Użytek z karty EHIC zrobisz jedynie korzystając z usług placówki zdrowotnej objętej systemem ubezpieczeniowym obowiązującym prawnie w danym państwie.

Jeżeli jesteś objęty oficjalnym systemem ubezpieczeń społecznych w jednym z krajów UE masz prawo posługiwać się kartą EHIC. Każdy kraj członkowski odpowiada za produkcję i dystrybucję kart na swoim terytorium.

Wnioski o wydanie karty najlepiej składać przez internet: www.ehic.org.uk lub wypełnić druki dostępne na pocztę.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Jako obywatele Unii Europejskiej wraz z prawem pracy i mieszkania w Wielkiej Brytanii uzyskaliśmy również prawo do ubiegania się o świadczenia społeczne na równych zasadach z innymi jej obywatelami. Aby móc z nich skorzystać musisz spełniać podstawowe dwa warunki:

- być w stanie udokumentować, że przepracowałeś w Wielkiej Brytanii legalnie przynajmniej rok czasu;

- przedstawić w urzędzie certyfikat rejestracji w ramach Working Registration Scheme (WRS)

Przedstawiamy poniżej kilka najbardziej popularnych zasiłków w Wielkiej Brytanii. Należy jednak upewnić się czy spełniamy warunki do ubiegania się o daną zapomogę. Pomocne może okazać się Citizens Advice Bureau lub Biuro Porad dla Osób z Europy Wschodniej. Pełna lista zasiłków dostępna jest na stronie:

<http://www.dwp.gov.uk/lifeevent/benefits/>

Working Tax Credit

Przeznaczony jest dla osób pracujących (zatrudnionych lub prowadzących własną działalność) o niskich dochodach. Dotyczy to również osób nie posiadających dzieci.

Tabele, które możesz znaleźć w broszurze dotyczącej Tax Credits, dostępnej na stronie www.taxcredits.inlandrevenue.gov.uk/HomeIR.aspx, pokażą ci, przy jakich dochodach kwalifikujesz się do ich otrzymania. Zobaczysz tam także zależność między wysokością dochodów a wysokością przyznawanych zasiłków.

W przypadku Tax Credits za dochód uważa się:

- dochody uzyskane z zatrudnienia lub prowadzonej działalności;
- niektóre zasiłki;
- dochody z oszczędności.

Wysokość zasiłku Working Tax Credit zależy od wysokości zarobków (wspólnych dla pary lub małżeństwa) i od liczby godzin pracy. Pracująca para w wieku co najmniej 25 lat kwalifikuje się

do otrzymania Working Tax Credit, jeśli ich łączny dochód roczny nie przekracza 15 tysięcy GBP, a tygodniowo pracują co najmniej 30 godzin. Osoby samotne, w wieku 25 lat i powyżej, pracujące tygodniowo 30 lub więcej godzin mogą starać się o Working Tax Credit jeśli ich dochód nie przekracza 10 tys. GBP.

Jeśli korzystasz z profesjonalnej opieki nad dziećmi, masz także prawo do zwrotu części jej kosztów. Zasiłek ten nosi nazwę childcare element i wypłacany jest w ramach working tax credit. Możesz się o niego starać jeśli pracujesz przynajmniej 16 godzin tygodniowo. Jeżeli starasz się o zasiłek razem z partnerem, każde z was musi pracować przynajmniej 16 godzin tygodniowo - chyba że jedno z was jest niezdolne do pracy z powodu inwalidztwa.

Więcej informacji (tylko w języku angielskim) możesz uzyskać w internecie pod adresem www.taxcredits.inlandrevenue.gov.uk lub pod numerem telefonu: 0845 300 39 00.

Podstawowe formalności

Housing Benefit i Council Benefit

Housing Benefit to zasiłek, który może pokryć częściowo lub w całości opłatę za wynajęcie mieszkania. Council Tax Benefit może pokryć częściowo lub w całości podatek lokalny.

Formularz, który należy wypełnić, możesz otrzymać w lokalnym urzędzie dzielnicowym (Council) lub znaleźć w internecie pod adresem:

www.dwp.gov.uk/advisers/claimforms/hctb1_print.pdf

Przy wypełnianiu formularzy możesz zwrócić się o pomoc do urzędu dzielnicowego lub Citizens Advice Bureau, jest to pomoc bezpłatna.

Podania składa się w lokalnym urzędzie

dzielnicowym wraz z:

- dokumentami potwierdzającymi tożsamość i adres zamieszkania,
- National Insurance Number,
- wyciągiem z konta pokazującym stan oszczędności,
- dokumentami potwierdzającymi wysokość naszego wynagrodzenia, w przypadku self-employed rozliczenie podatkowe firmy z ostatnich trzech miesięcy,
- dokumentami potwierdzającymi pobieranie zasiłków np. Child Benefit,
- umową o wynajem domu lub mieszkania.

Child Tax Credit

Przysługuje wszystkim rodzinom o zarobkach do 58 tys. GBP rocznie (lub 66 tys., jeśli dziecko ma poniżej jednego roku życia).

Można starać się o ten zasiłek jeśli rodzice opiekują się przynajmniej jednym dzieckiem poniżej 16 roku życia (w niektórych przypadkach również powyżej tego wieku). Rodzice nie muszą pracować aby ubiegać się o ten zasiłek. Niemniej jednak możliwość jego otrzymania będzie zależała od wysokości składek ubezpieczeniowych (opłacanie składek w ramach National Insurance Number).

Child Tax Credit przyznawany jest na:

- dziecko (do 1 września po jego 16 urodzinach);
- młodą osobę w wieku 16–18 lat, uczącą się w systemie dziennym w pełnym wymiarze godzin;

b) młodą osobę w wieku 16–17 lat, która:

- opuściła szkołę, jednak nie znalazła jeszcze pracy lub przygotowuje się do jej zdobycia oraz jest zarejestrowana w agencjach pośrednictwa,
- nie pobiera samodzielnie Income Support ani Tax Credit,
- nie jest pod nadzorem opiekuńczym powyżej 4 miesięcy;

Zasiłki te wypłacane są osobie, która utrzymuje rodzinę (tzw. Main Carer) najczęściej co tydzień lub co miesiąc przelewem na konto.

Więcej informacji możesz uzyskać w internecie pod adresem www.taxcredits.inlandrevenue.gov.uk lub pod numerem: 0845 300 39 00.

Zasiłek na dziecko (Child Benefit)

Przysługuje osobom wychowującym dzieci, nie zależy od wysokości zarobków ani oszczędności jakie posiadamy.

O Child Benefit można się ubiegać:

a) zaraz po urodzeniu i zarejestrowaniu dziecka,

- w przypadku kiedy dziecko mieszka z opiekunami ubiegającymi się o zasiłek,
- kiedy adoptujemy dziecko i zamieszkamy z nim,
- w przypadku dopłacania do kosztów utrzymania dziecka (poniesione koszty muszą być równe lub

większe niż zasiłek jaki przysługuje na dziecko).
Od kwietnia 2005 roku zasiłek ten wynosi 17.45
GBP tygodniowo na pierwsze dziecko i 11.70
GBP na każde następne.

Aby móc ubiegać się o Child Benefit musisz
wypełnić specjalny formularz, który możesz
zamówić pod numerem telefonu : 0845 302 1444.
Wypełniony formularz wyślij na adres:
Child Benefit Office

**PO Box 1
Newcastle upon Tyne
NE88 1AA**

lub wypełnij i wyślij formularz drogą internetową :
<http://www.hmrc.gov.uk/forms/ch2.pdf>

Więcej informacji o prawach do świadczeń i po-
rozumieniach z innymi państwami co do świad-
czeń społecznych zawiera strona internetowa:
www.jobcentreplus.gov

TWÓJ STATUS - REZYDENCJA TYMCZASOWA

Obywatele krajów, które stały się członkami Unii Europejskiej po 1-szym maja 2004 mają prawo do starania się o tzw. rezydenturę tymczasową UK-registration certificate, który obecnie przyznawany jest bezterminowo.

Rezydentura jest potwierdzeniem prawa do przebywania na obszarze Zjednoczonego Królestwa zgodnie z prawem Unii Europejskiej w odniesieniu do krajów, które po 1-szym maja 2004 stały się jej członkami. Registration certificate może mieć bardzo istotne znaczenie w przypadku osób wchodzących w zależności finansowe takie jak: kupno mieszkania, domu, pożyczki, inwestycje, itp. Home Office dość ściśle określił zasady przyznawania prawa rezydenta tymczasowego.

Osoby ubiegające się o taki status muszą wykazać, że ich pobyt w Wielkiej Brytanii nie jest tylko krótkim pobytem czasowym, ale że spełniają określone wymogi w zakresie zatrudnienia, samozatrudnienia bądź samowystarczalności finansowej i zamierzają pozostać tutaj na dłuższy okres czasu. Koniecznym jest udokumentowanie swojego statusu zatrudnienia poprzez dostarczenie odpowiednich dokumentów.

Osoby nie posiadające pracy bądź będące w trakcie szukania pracy powinny liczyć się z odrzuceniem ich wniosku o status rezydenta tymczasowego. Ponadto ważnym aspektem jest okres przebywania na terenie Zjednoczonego Królestwa. Osoby przebywające krócej niż

12 miesięcy lub nie mogące wykazać przynajmniej 12-miesięcznego zaangażowania w legalną pracę, nie mogą starać się o temporary residence permit, tak jak i osoby niepracujące, nie będące w stanie utrzymać się bez korzystania z państwowych środków socjalnych.

Zasadniczym i kluczowym dokumentem, który decyduje o sukcesie rozpatrzenia pozytywnie twojego wniosku jest dokument potwierdzający zatrudnienie, samozatrudnienie bądź samowystarczalność finansową zainteresowanego.

W przypadku osób zatrudnionych na etacie istotną rolę odgrywa dokumentacja pracownicza tj: certyfikat WRS, odcinki z wypłatą (payslips), kontrakt, ewentualny list od pracodawcy itp. W przypadku osób samozatrudniających się sprawa jest bardziej skomplikowana. Każdy wniosek powinien zawierać tzw. audited report czyli raport audytowy, stwierdzający kondycję działalności gospodarczej aplikanta. Dokument taki przygotowany może być jedynie przez księgowego posiadającego określone kwalifikacje.

Jeśli jesteś zarejestrowany w Home Office (WRS) lub/i pracujesz w Wielkiej Brytanii przynajmniej 12 miesięcy możesz zwrócić się z wnioskiem o rezydenturę tymczasową, używając formularza EEA1, który jest dostępny na stronie Zjednoczenia Polskiego www.zpwb.org.uk.

Jeśli chciałbyś dowiedzieć się więcej, zadzwoń do Biura d/s imigracyjnych: Immigration and Nationality Enquiry Bureau tel. 0870 606 7766.

REJESTRACJA NA LIŚCIE UPRAWNIONYCH DO GŁOSOWANIA

Z dniem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, uzyskaliśmy prawo do głosowania w wyborach lokalnych zagranicą, w okręgu miejsca zamieszkania.

Lista wyborcza to spis osób uprawnionych do głosowania. Wyborcy nie są rejestrowani automatycznie nawet jeśli opłacają Council Tax.

Rejestracji można dokonać w dowolnym terminie chociaż najczęściej urzędy dzielnicowe wysyłają formularze pocztą. Prawo nakłada na adresata obowiązek wypełnienia formularza, w przeciwnym razie możesz zostać obciążony karą nawet do tysiąca funtów.

Lista wyborcza dostępna jest w dwóch wersjach. Pełnej i skróconej.

W wersji pełnej znajdują się dane wszystkich wyborców. Wersja skrócona zawiera dane tych wyborców, którzy wyrazili na to zgodę.

Lista wyborcza w wersji pełnej jest używana w celu przeprowadzenia wyborów, zapobieganiu i wykrywaniu przestępstw oraz w przypadku weryfikacji kredytowej osób ubiegających się o kredyt mieszkaniowy.

Wersja skrócona listy dostępna jest dla ogólnych celów sprzedaży i może być wykorzystana do działalności handlowej m.in. do marketingu.

UWAGA!

Nie ignoruj listów zaadresowanych:

The Present Occupier (obecny mieszkaniec).

Ostateczny termin rejestracji do głosowania może upływać na dwa miesiące przed wyborami.

W Anglii i Walii biura rejestracji wyborców znajdują się przy radach lokalnych.

Adresy i numery telefonów urzędów w Anglii, Szkocji i Walii można znaleźć na stronie:

www.aboutmyvote.co.uk

W Irlandii Północnej:

www.electorlofficeni.gov.uk

Udział w wyborach lokalnych jest bardzo istotny z punktu widzenia interesów poszczególnych mniejszości narodowych. Głosując na kandydatów polskiego pochodzenia lub tych, którzy uwzględniają potrzeby polskiej społeczności w twojej dzielnicy, wpływasz na poprawę sytuacji wszystkich Polaków zamieszkujących dany rejon.

KURSY JĘZYKOWE

Nauka angielskiego prowadzona jest zarówno na uniwersytetach, w większych college'ach jak i w prywatnych szkołach językowych. Wszędzie tam możesz uczęszczać na zajęcia o podobnych profilach: ogólny, biznesowy, umożliwiający wstęp na studia plus zajęcia wyrównawcze, jak również angielski specjalnego przeznaczenia (English for Specific Purposes – ESP). Kursy angielskiego z przeznaczeniem akademickim (English for Academic Purposes – EAP) przygotowują cię do studiów z tym językiem jako wykładowym. Są prowadzone dziennie, wieczorowo lub tylko w okresie letnim.

Ogólnodostępna baza akredytowanych kursów języka angielskiego znajduje się na stronie www.educationuk.org oraz

www.education/scotland

Więcej szczegółowych informacji możesz uzyskać także w najbliższej placówce British Council, lista znajduje się pod adresem:

www.britishcouncil.org

English UK (poprzednio były to dwie oddzielne organizacje: ARELS – Association of Recognised English Language Services i BASELT – British Association of State English Language Teaching) to nowe stowarzyszenie, którego członkowie to wszystkie uznane i posiadające stosowne akredytacje placówki nauczania języka angielskiego (zarówno państwowe jak i prywatne). Jeśli chcesz uzyskać więcej informacji na ten temat i znaleźć odsyłacze do danych na temat brytyjskich szkół językowych, koniecznie odwiedź stronę English UK: www.englishuk.com.

STUDIOWANIE W WIELKIEJ BRYTANII

Posiadanie brytyjskiego dyplomu, jednego z najbardziej prestiżowych na świecie, daje nam znakomite perspektywy na przyszłość.

Podstawowymi kursami dostępnymi zarówno na uniwersytecie jak i w college'u są kursy Bachelor (odpowiednik polskiego licencjata). Trwają one 3 lata z możliwością wybrania opcji 4-letniej czyli tzw. kursu sandwich, gdzie dodatkowy rok spędzany jest na uczelni za granicą, bądź otrzymaniu rocznego stażu w branży.

Aby zostać magistrem należy zapisać się na roczny lub dwuletni kurs podyplomowy Masters organizowany jedynie na uniwersytetach.

Wymagane kwalifikacje

Kwalifikacje językowe

Każdy uniwersytet bądź college ma różne wymagania wobec potencjalnych studentów.

Jeżeli chodzi o kandydatów, których pierwszym językiem nie jest angielski, muszą oni przedstawić

odpowiednie dokumenty potwierdzające wymaganą znajomość języka, więcej informacji w języku polskim na stronie:

<http://www.hotcourses.com/polska/kursy-jezyka-angielskiego-uk/>

Kwalifikacje akademickie

Polska matura jest akceptowana przez większość uniwersytetów. Ponadto możesz spodziewać się rozmowy kwalifikacyjnej, a czasami kilku dodatkowych egzaminów. Niektóre uniwersytety organizują tzw. ROK ZEROWY dla studentów, którym brakuje istotnych kwalifikacji.

Wiek studenta

Ważną kwestią przy składaniu wniosku o miejsce na kursie jest Twój wiek. Jeżeli masz 21 lat lub więcej, jesteś uważany za dorosłego studenta (MATURE STUDENT). W związku z tym nie musisz spełniać warunków postawionych dla młodszych studentów ale oczekiwane jest od Ciebie zainteresowanie kierunkiem, który chcesz studiować. Pisząc list motywacyjny lub będąc na rozmowie kwalifikacyjnej, powinieneś uzasadnić swój wybór, przedstawić swoje doświadczenie

zawodowe, a także plany na przyszłość.

Procedura przyjęcia - UCAS

UCAS (Universities and Colleges Admissions Service) to centrum składania podań o przyjęcie na studia w Zjednoczonym Królestwie, za jego pośrednictwem można ubiegać się o miejsce na niemal każdej brytyjskiej uczelni.

Podania możesz nabyć i wypełnić na stronie internetowej: www.ucas.ac.uk

Terminy składania wniosków zmieniają się minimalnie z roku na rok.

Proces rozpatrywania wniosków

Po wypełnieniu formularza wysyłasz go do UCAS, skąd twoje wnioski rozsyłane są do uniwersytetów. W czasie gdy uczelnie rozpatrują podania indywidualnie, UCAS przesyła tobie informator „Advice for Applicants”. Wtedy również

dostajesz swój numer PIN, dzięki któremu możesz mieć dostęp poprzez stronę internetową UCAS do informacji na temat tego, co dzieje się aktualnie z twoim podaniem. Jakakolwiek decyzja zostanie podjęta, będzie ona wysłana przez uczelnię do UCAS, a stamtąd do ciebie.

Jeżeli zdarzy się sytuacja, że zostaniesz przyjęty na kilka kursów, wtedy musisz poinformować UCAS, na który kurs decydujesz się ostatecznie. W sytuacji, gdy niestety dostaniesz odmowę ze wszystkich uczelni, bądź gdy twoje podanie dotrze po upływie określonego terminu do UCAS, odbywa się tzw. CLEARING, proces po zakończeniu którego otrzymasz informację jakie kursy są jeszcze dostępne.

Koszty

Ze względu na fakt, iż Polska jest członkiem Unii Europejskiej jesteśmy traktowani jako Home Students. Członkowie UE płacą za rok akademicki niewiele ponad 1000 GBP. Ale uwaga, od roku akademickiego 2006 uniwersytety będą miały prawo do ustalania własnych stawek za czesne w wysokości od 1000 do 3000 GBP.

Oplaty można regulować płacąc całość z góry lub w trzech równych ratach.

Oczywiście dodatkowo trzeba liczyć się z kosztami zakwaterowania i utrzymania. Większość uniwersytetów posiada internaty, których ceny nie są

jednak atrakcyjne i w większości z nich nie ma możliwości pozostawiania w czasie wakacji. Koszty rocznego utrzymania to około 6000 GBP.

Aby otrzymać dotację z Unii Europejskiej, powinienś skontaktować się z Department for Education and Skills, i wypełnić Application for Tuition Fee Support for EU students. Jeżeli nadal utrzymują cię rodzice bądź opiekunowie (przynajmniej formalnie), a ich zarobki nie przekraczają 22,010 GBP na rok, jesteś uprawniony do otrzymania dofinansowania w wysokości 1,175 GBP. Jeżeli twoje zarobki lub zarobki osób, na których utrzymaniu pozostajesz znajdują się w przedziale od 22,010 do 32,740 GBP, należy ci się dofinansowanie pokrywające część czesnego.

Aby otrzymać dotację, musisz dostarczyć do Department for Education and Skills rozliczenie dochodów swoich opiekunów za rok poprzedni (nie muszą być przetłumaczone na język angielski), a także potwierdzenie tożsamości zarówno twojej jak i twoich prawnych opiekunów w postaci kopii paszportów ze zdjęciem. W świetle prawa angielskiego na utrzymaniu rodziców możesz pozostawać do 25 roku życia, po przekroczeniu tego wieku musisz rozliczać się samodzielnie.

Szczegółowe informacje na temat studiowania w Wielkiej Brytanii znajdziesz na stronie internetowej: www.hotcourses.com/polska

UZNAWALNOŚĆ POLSKICH DYPLOMÓW

Jeżeli dysponujesz udokumentowanymi kwalifikacjami warto je przywieźć do Wielkiej Brytanii. Kwalifikacje mogą lub też nie zostać uznane w WB. Zanim rozpoczniesz kontynuację edukacji już tutaj, lub poszukiwania zatrudnienia jako profesjonalista, będziesz mu-

siał skorzystać z pomocy organizacji, która zajmuje się przekładaniem polskich dyplomów na warunki angielskie. Jeśli chcesz sprawdzić swój odpowiednik polskiego wykształcenia lub wykazać kwalifikacje aby dostać się na kurs do placówki angielskiej, będziesz musiał zwrócić

się do National Academic Recognition Centre (NARIC).

Należy bezpośrednio skontaktować się listownie z NARIC, z następującymi załączonymi dokumentami:

- kopie certyfikatów (nie oryginały) wraz z transkrypcją,
- tłumaczenie certyfikatów na język angielski,
- tłumaczenie musi być pełne i precyzyjne. Dobrze jest je zrobić u zaprzyjętego tłumacza,
- szczególnie gdzie i kiedy uzyskałeś kwalifikacje, jak długo studiowałeś,

- koperta zwrotna ze znaczkami.

Za proste informacje o naszym wykształceniu organizacja nie pobiera opłaty a proces ten trwa od 3 do 5 dni. Jednakże jeśli odpowiedź wymaga kompleksowego potraktowania i badania - będziesz musiał liczyć się z kosztami (ok. 40 GBP).

Kontakt:

UK NARIC / ECCTIS Ltd

Oriel House Oriel Road

Cheltenham GL50 1XP

Tel: 0709904088

www.naric.org.uk

EDUKACJA DZIECI

Jeśli chciałbyś aby Twoje dziecko uczęszczało do dobrej (wybranej przez ciebie) szkoły, powinieneś pomyśleć o zapisaniu go dużo wcześniej. W niektórych szkołach zapisu można dokonać już na rok przed rozpoczęciem nauki.

Przy przyjmowaniu decyduje kolejność zgłoszeń. Każda szkoła ma swoją tzw. deadline – czyli ostateczny termin przyjmowania zgłoszeń. Do szkoły możesz wybrać się z dzieckiem na tzw. Open Evening (dzień otwarty). Możesz wtedy porozmawiać z nauczycielami i obejrzeć budynek oraz zapoznać się z ofertą zajęć pozalekcyjnych.

W każdym urzędzie dzielnicowym (Council) możesz skorzystać z pomocy Educational Service, który pomoże ci wypełnić niezbędne dokumenty i poinformuje o wolnych miejscach w najbliższych placówkach. Za pośrednictwem tego urzędu przyjmowane są zgłoszenia do szkół publicznych.

Uwaga!

Zapisy do szkół katolickich i prywatnych przyjmowane są bezpośrednio w tych placówkach.

Do wniosku (application form) należy dołączyć następujące dokumenty:

- potwierdzenie adresu zamieszkania (należy zapytać jakie dokumenty są wymagane w danej szkole),
- akt urodzenia,
- paszport lub dowód potwierdzający tożsamość,
- świadectwo z Polski, osiągnięcia, konkursy, zajęcia pozalekcyjne.

Serwis www.osted.gov.uk - odpowiednik polskiego kuratorium wydaje m.in. raporty o szkołach. Wystarczy wpisać swój kod pocztowy abyś mógł obejrzeć raport o wybranej szkole.

Gdy twoje dziecko nie zna języka angielskiego, powinieneś to zgłosić i dziecku należy się pomoc (Special Educational Needs), w rzeczywistości udzielana tylko w niektórych szkołach. Poza tym Educational Service powinno pomóc przy wyborze szkoły, która zapewni najlepszą opiekę dzieciom niewidomym, głuchoniemym lub z innymi problemami.

PROBLEMY W PRACY?

W związku z napływem polskich pracowników, Związek Zawodowy GMB otrzymuje zgłoszenia w sprawach dotyczących prawa pracy, które w niektórych przypadkach jest łamane przez pracodawców.

Jako organizacja uważamy, że zjawisko to jest nie tylko niesprawiedliwe i bezprawne ale przede wszystkim zupełnie sprzeczne z naszymi założeniami dotyczącymi uczciwości i równego traktowania w pracy, bez względu na pochodzenie.

Jako jeden z największych Związków Zawodowych w Wielkiej Brytanii, reprezentujemy pracowników we wszystkich branżach, oferujemy pomoc i poradę we wszystkich sprawach związanych z zatrudnieniem i nie tylko.

Oferujemy również szereg innych korzyści, takich jak:

Pomoc w pracy

Pomoc prawna w razie wypadków w miejscu i poza miejscem pracy

Usługi finansowe po obniżonych stawkach

Porada dotycząca emerytury

To tylko niektóre z usług oferowanych przez GMB swoim członkom.

Jeśli masz problemy związane z zatrudnieniem albo uważasz, że jesteś niesprawiedliwie traktowany w miejscu pracy i chciałbyś zapisać się do Związku Zawodowego GMB, zadzwoń bezpłatnie:

0800 3283015

Możesz zostawić wiadomość w języku angielskim lub polskim, a jeden z naszych reprezentantów skontaktuje się z Tobą w ciągu 7 dni.

POLSKA MACIERZ SZKOLNA

Działająca w Wielkiej Brytanii pod tą samą co przed II Wojną Światową nazwą, Polska Macierz Szkolna (PMS) sprawuje obecnie pieczę nad kilkudziesięcioma polskimi szkołami przedmiotów ojczystych (sobotnimi), organizuje egzaminy (GCSE oraz AS i AL Level), kursy metodyczne dla nauczycieli, kursy przygotowawcze do egzaminów dla młodzieży oraz konkursy wiedzy o

Polsce, prowadzi księgarnię, wydaje czasopisma (Dziatwa, Razem Młodzi Przyjaciele, Poradnik Metodyczny dla Nauczycieli i inne) oraz podręczniki szkolne. Posiada również biuro zajmujące się sprawami bieżącymi.

Więcej informacji uzyskać możesz na stronie <http://web.ukonline.co.uk/pms/>

Adres: 240 King Street, London W6 0RF,
Tel. 020 8741 1993

ZRZESZENIE NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO ZA GRANICĄ

Złożona w 1941r., jedyna poza krajem organizacja nauczycielska oferująca pomoc merytoryczną i łączność ze Szkołami Przedmiotów Ojczystych oraz:

- zakładanie i prowadzenie szkół i placówek oświatowych,
- pogłębianie kultury polskiej wśród młodzieży Szkół Przedmiotów Ojczystych,
- doskonalenie pedagogiczne nauczycieli - kursy pedagogiczne,
- wzbogacanie metod nauczania i wychowania

poprzez organizowanie konferencji i seminariów metodycznych,

- pomoc w działalności szkolnej i oświatowej,
- konkursy, prelekcje, inne imprezy.

Więcej informacji i kontakt: **238-246 King Street London W6 0RF, Tel/fax 020 8995 1417**

znpgzbrit@hotmail.com

W tym roku szkolnym powstały trzy kolejne sobotnie Szkoły Przedmiotów Ojczystych, więcej informacji o lokalizacjach szkół można uzyskać pod podanymi powyżej adresami.

POLSKIE MEDIA W WIELKIEJ BRYTANII

W Wielkiej Brytanii ukazuje się kilka pism polskojęzycznych. Najstarszym jest ukazujący się od 1940r. „Dziennik Polski”, dostępny w cenie 65p.

Do wyboru mamy również bezpłatne tygodniki takie jak: „Goniec”, „Cooltura”, „Nowy Czas”, „Polish Express” czy dwutygodnik „Życie na Wyspach”. Ponadto ukazuje się tygodnik „Gazeta Niedzielną”, wydawany przez katolicką Fundację „Veritas” (cena 60p).

We wszystkich tych pismach znaleźć możesz

wiele ogłoszeń drobnych oraz reklam. Polska prasa dostępna jest na ogół we wszystkich tzw. „polskich miejscach”- sklepach, przy kościołach, szkołach, instytucjach oraz firmach.

Gazety regularnie zwiększają liczbę punktów dystrybucji. O szczegóły warto pytać samych wydawców. W internecie możesz słuchać audycji Radia HeyNow, Radia Orła czy też Radia PRL24, a mieszkańcy Midlandów mogą odbierać programy radia „Poles Apart” (fale 94.8, 103.7 i 104 FM) nadawane w niedzielę w godz. 19.00-21.00.

Community jest niezależnym
Związkiem Zawodowym reprezentującym
pracowników i ich rodziny w pracy oraz
w najbliższym otoczeniu

Bezpłatna infolinia:

0800 834 640

Zapraszamy do współpracy wszystkich Polaków

David Wogan
Prezes

Michael Leahy
Sekretarz Generalny

www.community-tu.org

Więcej informacji znajdziesz na stronach internetowych:

www.dziennikpolski.co.uk
www.goniec.com
www.polishexpress.co.uk
www.cooltura.co.uk
www.zycienawyspach.com
www.radioheynew.com
www.radio-orla.com

Portale internetowe

www.infolinia.org
www.londynek.net
www.strefa.co.ukl
www.networkpl.com
www.szkocja.net
www.apsik.co.uk
www.gbritain.net
www.jobs.pl
www.mojawyspa.co.uk
www.pajeczyna.pl
www.britaintown.com
www.polishculture.co.uk

www.polishplanet.net
www.miecio.pl
www.wrexham-pl.com
www.plinuk.net
www.infolinia.org
www.sunderland.to.pl

Birmingham

www.westmidlands.pl

Bristol

www.polski-bristol.net
www.mojbristol.co.uk

Cardiff

www.cardiff.infolinia.org

Glasgow

www.glasgow24.pl

Edinburgh/Szkocja

www.edinburgher.pl
www.szkocja.net
www.szkocja24.com

Kingston Upon Hull

www.hull.pl
www.hull.com.pl

Leicester

www.opinia.co.uk
www.leicesterpolonia.co.uk

Liverpool

www.liverpool.once.pl

Leeds

www.leeds.pl

Manchester

www.manchester24.pl

Midlands

www.midlands.com.pl

Newcastle Upon Tyne

www.ncl.to.pl
www.polskachata.co.uk

York

www.polacywyorku.org.uk

MEDIA BRYTYJSKIE

Charakterystyczne dla mediów brytyjskich jest istnienie dużego sektora prasy ogólnokrajowej, skupiającego 14 dzienników i 15 tytułów ukazujących się w niedzielę takich jak Daily Mail, Independent, Guardian itp. Ukazuje się tu zarówno prasa regionalna jak i lokalna, w Wielkiej Brytanii znaleźć możemy około 90-ciu regionalnych tytułów porannych oraz sześć niedzielnych. Lokalne tytuły, których jest około 1300 to w głównej mierze tygodniki.

Największą stacją telewizyjną jest BBC, emitująca dwa kanały ogólnokrajowe, posiadająca również 5 ogólnokrajowych stacji radiowych, kanały telewizji kablowej oraz cyfrowej a także ponad 40 lokalnych stacji radiowych rozsianych po całym kraju.

Głównym konkurentem dla BBC jest Channel 3 znany jako Independent Television ITV.

Telewizja kablowa zdominowana jest przez dwóch operatorów NTL i Telewest obsługujących ponad 9 milionów domów.

Wszystkie największe media brytyjskie oferują dostęp do swoich informacji również drogą on-line.

Adresy wybranych mediów oferujących ogłoszenia:

www.loot.com
www.tntmagazine.com
www.timesonline.co.uk
www.jobs.guardian.co.uk
www.metro.co.uk
www.gumtree.com
www.rightmove.co.uk

SITUACJE NAGŁE I PRZYPADKI LOSOWE

BEZDOMNOŚĆ

Wielu Polaków, którzy przyjechali do Wielkiej Brytanii nie jest w stanie sprostać nowej sytuacji. Podstawowe czynniki powodujące, że znaleźli się na ulicy to nieznanomość języka, brak znajomych, brak pomysłu na znalezienie pracy, problem z alkoholem albo problem psychiczny. Są też tacy, którzy zostali okradzeni i oszukani przez pracodawców. Dla tych ludzi istnieje wiele ośrodków pomocy doraźnej na terenie całej Wielkiej Brytanii. Przede wszystkim to Day Centres. Takie ośrodki oferują poradnictwo, kursy języka, a także najbardziej podstawową pomoc, jak ką-

piel, wypranie rzeczy czy posiłki.

Z pomocy mogą skorzystać wszyscy potrzebujący. Zakres pomocy może zawierać również zapewnienie tymczasowego zakwaterowania lub stałego miejsca zamieszkania, jeśli spełniasz pewne wymogi (np. jeśli otrzymujesz benefit).

Pełną listę ośrodków pomocy społecznej dla bezdomnych w Londynie znajdziesz na stronie internetowej www.homelesslondon.org

W Anglii, Szkocji, Walii i Irlandii Północnej działa organizacja charytatywna Shelter, która oferuje pomoc osobom bezdomnym, więcej informacji znajdziesz na stronie: www.shelter.org.uk

PRZEMOC DOMOWA

Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych. Człowiek doświadczający przemocy nie może być o nią obwiniany. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić. Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszenia jego godności osobistej. Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą. Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Każdy człowiek ma obowiązek udzielenia pomocy ofiarom przemocy w

rodzinie. Jeśli jesteś ofiarą przemocy w rodzinie lub znasz taką osobę, możesz zwrócić się do wielu brytyjskich ośrodków i organizacji pomocowych. Poniżej podajemy kontakty do kilku z nich, gdzie nawet przez telefon otrzymasz fachową i anonimową pomoc. Jeśli język angielski stanowi barierę, zawsze możesz skontaktować się z biurem Zjednoczenia Polskiego, tel. 020 8741 1606. National Domestic Violence (numer bezpłatny) 0808 2000 247; Victim Support 0845 3030 900; National Child Protection Helpline (numer bezpłatny) 0800 800 500
www.womansaid.org.uk
www.refuge.org.uk
www.foylewomensaid.org
Policja tel 999

KRADZIEŻE

W przypadku kradzieży należy jak najszybciej udać się na najbliższy posterunek policji lub zadzwonić na policję i zgłosić zdarzenie. Na twoją prośbę otrzymasz numer protokołu. Jest on niezbędny w

przypadku kradzieży dokumentów, gdy będziesz chciał wyrobić nowy paszport, prawo jazdy itp.. Więcej informacji na ten temat możesz znaleźć na stronie konsulatu generalnego w Londynie (patrz: Konsulaty RP w Wielkiej Brytanii).

PRZESTĘPSTWA

Jeżeli zostałeś ofiarą przestępstwa musisz zgłosić to na policję. W tym celu brytyjska policja stworzyła specjalny numer telefonu z polskim tłumaczem. W pln. Irlandii jest to 0845 600 8000.

Victim Support (wsparcie dla ofiar przestępstw) jest największą organizacją pomagającą ludziom, którzy stali się ofiarami przestępstwa. Udziela ona

bezpłatnego i poufnego wsparcia aby uporać się z przykrymi doświadczeniami. www.victimsupport.org tel. 0845 3030 900.

Inną organizacją są Samaritanie. Pracują 24 godziny na dobę, dostarczając poufnej i profesjonalnej porady. Aby dowiedzieć się czegoś więcej możesz skorzystać z ich strony internetowej www.samaritans.org.uk.

ZAGINIĘCIA

Zaginienia należy zgłaszać na Policję. Warto również skontaktować się z Konsulatem RP w Londynie lub w Edynburgu. Istnieje specjalna linia National Missing Persons Helpline. Jest to jedyna charytatywna organizacja stworzona po to, aby odnaleźć zagi-

nionych i dawać wsparcie tym, którzy zgłaszają zaginięcie. Numer 0500 700 700 lub strona internetowa www.missingpersons.org. W Polsce działa Fundacja Pomocy Ludziom Dotkniętym Problemem Zaginięcia: www.itaka.org.pl

GDZIE DZWOŃĆ W NAGŁYCH PRZYPADKACH

112 - uniwersalny numer SOS

101 - nowa linia utworzona przy współpracy lokalnej policji i urzędu dzielnicowego. Za pomocą numeru 101 możesz zgłosić mniej nagłe przypadki, takie jak wandalizm czy zbyt głośni sąsiedzi.

Narazie działa w 5 regionach Anglii i Walii:

Hampshire & The Isle of Wight, Cardiff, Sheffield, Northumberland and Tyne, Wear oraz Leicester City and Rutland.

999 - emergency, fire brigade, police, ambulance service (pogotowie, policja, straż pożarna)

PORADY

Oprócz istniejących już od wielu lat organizacji polskich (adresy organizacji członkowskich Zjednoczenia na stronie www.zpwb.org.uk lub w Informatore Polskim) na skutek zwiększającej się liczby Polaków i nowych wyzwań dla społeczności polskiej w Wielkiej Brytanii zawiązują się nowe – formalne i nieformalne – polskie ugrupowania społeczne. Coraz więcej pojawia się także tzw. ośrodków pomocowych, które funkcjonują często przy brytyjskich organizacjach charytatywnych. Istnieją również państwowe punkty porad bezpłatnych. Poniżej podajemy nazwy i kontakty do wybranych biur:

Biuro Porad Prawnych CAB

Citizens Advice Bureau czyli Biuro Porad Prawnych, znajduje się praktycznie w każdym mieście. Biuro udziela nieodpłatnych, poufnych, niezależnych porad jak również pomaga w roz-

wiązywaniu rozmaitych problemów dotyczących mieszkańców. Jeśli nie wiesz na przykład czy przysługuje ci zasiłek, potrzebujesz wskazówek w sprawach prawnych, mieszkaniowych, zatrudnienia czy migracji, CAB jest najlepszym miejscem, do którego należy się skierować po pomoc. Pracownicy doradzą ci jak napisać list, jak negocjować z wierzycielami, mogą również reprezentować klienta w sądzie czy przed kolegium sądowym. Adresu najbliższego biura najlepiej szukać w książce telefonicznej (Yellow Pages) lub na stronie: www.citizensadvice.org.uk.

Law for All – prawo dla wszystkich.

W Londynie działa organizacja udzielająca bezpłatnych porad prawnych na podobnych zasadach jak CAB, na spotkanie należy umówić się telefonicznie: 020 8600 3100, więcej informacji na stronie: www.lawforall.org.uk

Biuro Porad dla Osób z Europy Wschodniej EECA

East European Advice Centre

EECA jest niezależną instytucją charytatywną, która oferuje bezpłatne porady oraz pomoc dla osób pochodzących z Europy Wschodniej, znajdujących się na terenie Wielkiej Brytanii.

Biuro specjalizuje się w sprawach dotyczących systemu zasiłków, problemów mieszkaniowych, prawa imigracyjnego, zadłużeń oraz tłumaczenia tekstów i słowa żywego. Można tam uzyskać informacje dotyczące edukacji, zatrudnienia, opieki zdrowotnej oraz poradnictwa prawnego.

Interesanci przyjmowani są wyłącznie na wcześniejsze umówione wizyty. Można również zasięgnąć porady telefonicznie od poniedziałku do piątku, w godz. od 10.00 do 15.00, Tel. 020 8741 1288.

Biuro mieści się w zachodnim Londynie: Room 9, Palingswick House, 241 King Street, London W6 9LP

East Belfast Independent Advice Centre

Niezależne, poufne i bezpłatne porady dla obywateli nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Porady udzielane są na miejscu lub przez telefon na tematy związane z prawem mieszkaniowym, prawem pracy, prawem konsumenta i świadczeniami społecznymi.

85 Castlereagh Street, Belfast BT5 4NF

Telefon: 028 90963003

Email: training@ebiac.com

Porady i informacje dla Polaków żyjących i pracujących w Inverness, Nairn, Badenoch i Strathspey:

www.hie.co.uk/INE/Migrant-worker-information-pack.pdf

GRUPY WSPARCIA

Spotkania Anonimowych Alkoholików

Wykaz spotkań AA grup polskojęzycznych w Wielkiej Brytanii:

Poniedziałek, godz. 20.00, kościół katolicki pw. św. Jana Ewangelisty, St. John's Hall, Ravenna Road, Londyn SW 15 6AW, stacja metra: East Putney.

Wtorek, godz. 20, polski kościół katolicki pw. św. A. Boboli, 18 Greenside Road, Londyn W7, stacja metra: Ravenscourt Park.

Środa, godz. 18, polski kościół pw. św. Stanisława i św. Wawrzyńca, (niedaleko Klubu Polskiego), Duke Street, Northampton NN1 3BA.

Czwartek, godz. 20, kościół pw. Chrystusa Króla, (wejście z tyłu kościoła do biblioteki), 211 Balham High Road, Londyn SW17 7BQ, stacja metra: Balham.

Sobota, godz. 17.30, polski kościół pw. NMP Matki Kościoła (sala Maksymiliana Kolbego), 2 Windsor Road, Londyn W5 5PD, stacja metra: Ealing Broadway.

Spotkania Anonimowych Narkomanów

Anonimowi Narkomani są ogólnonarodową Wspólnotą działającą w środowisku uzależnionych od środków chemicznych, zmieniających świadomość. Członkiem może zostać każdy uzależniony, niezależnie od używanej przez siebie substancji chemicznej lub ich kombinacji. Członkostwo jest dobrowolne i żadne listy obecności nie są prowadzone. Wspólnota jest samowystarczalna i nie przyjmuje żadnych dotacji z zewnątrz. W atmosferze wzajemnego zaufania, troski i wsparcia kształtowany jest sposób na życie wolny od środków chemicznych zmieniających świadomość. Naprawiane są szkody, które zostały wyrządzone, pracuje się z uzależnionymi, którzy wyrażają pragnienie zaprzestania zażywania środków odurzających. AN wierzy, że czynnikiem o fundamentalnym znaczeniu w procesie zdrowienia jest pomoc

udzielana sobie nawzajem. Wspólnota nie zatrudnia profesjonalistów, nie prowadzi ośrodków terapeutycznych ani klinik, nie zapewnia pomocy finansowej, prawnej ani medycznej.

ODSZKODOWANIA

Większość Polaków przyjeżdżających do Wielkiej Brytanii nie zdaje sobie sprawy z praw jakie im przysługują. Czasem słyszy się opowieści o osobach, które zostały napadnięte lub pobite i decydują się na szybki powrót do Polski. Również w takiej sytuacji istnieje możliwość ubiegania się o odszkodowanie. Urząd ds. odszkodowań za przestępstwa kryminalne (Criminal Injuries Compensation Authority - CICA) to instytucja powołana przez rząd brytyjski do niesienia pomocy osobom poszkodowanym. Do odszkodowania upoważnione są wszystkie osoby, które padły ofiarami przemocy na terenie Wielkiej Brytanii, w wyniku której doznały fizycznego bądź psychicznego urazu. O odszkodowanie mogą starać się wszyscy pozostający na utrzymaniu osoby, która zmarła na skutek doznanej przemocy (mąż, żona, stały partner płci przeciwnej, rodzic bądź dziecko osoby zmarłej). Przemoc definiuje się jako atak fizyczny, ale termin ten obejmuje również groźby lub obrażenia doznane podczas uśmierzania przestępcy.

Oprócz odszkodowania za doznany ból i cierpienie można starać się o odszkodowanie za stratę zarobków. Ten rodzaj odszkodowania dotyczy jednak tylko przypadków, gdy okres absencji w pracy wynosi powyżej 28 tygodni. Suma odszkodowania za doznany ból i cierpienie szacowana jest na podstawie specjalnie opracowanej taryfy. Obejmuje ona 25 poziomów odszkodowania

W Londynie zamknięte spotkania odbywają się w polskim kościele na Ealing Broadway, 2 Windsor Road W5 5PD, w Sali ks. Jerzego Popiełuszki w każdy piątek pomiędzy godz. 20.00 a 22.00.

- każdy z nich odpowiada ustalonej kwocie. Przykładowo złamanie nosa, które wymaga leczenia operacyjnego zaliczane jest do poziomu piątego odszkodowania i wynosi ok. 2000 GBP; złamanie nogi z przemieszczeniem zaliczane jest do poziomu 12 i suma odszkodowania wynosi ok. 8200 GBP; poważne poparzenie twarzy zalicza się do poziomu 18 i kwota odszkodowania wynosi ok. 27 tysięcy GBP.

Przy staraniu się o odszkodowanie niezmiennie ważna jest współpraca z policją. Ofiara przemocy powinna zgłosić przestępstwo. Warunkiem uzyskania odszkodowania nie jest skazanie napastnika, niemniej jednak konieczna jest ścisła współpraca z policją w trakcie prowadzonego dochodzenia. Ostateczny termin złożenia podania do CICA wynosi do dwóch lat od zdarzenia. Z chwilą wpłynięcia podania o odszkodowanie CICA podejmuje decyzję co do zasadności i wysokości odszkodowania. Szczegółowo opracowane zasady składania wniosków do CICA oraz kopia taryf dostępne są w:

The Criminal Injuries Compensation Authority
Tay House, 300 Bath Street, Glasgow G2 4LN,
Tel: 01413312287

Możesz starać się o odszkodowanie jeśli:

- zostałeś potrącony jako przechodzień np. na przejściu dla pieszych,
- jechałeś samochodem, na rowerze lub motocyklu i miałeś wypadek (nie z własnej winy),
- byłeś pasażerem w samochodzie lub w auto-

- busie, który uległ wypadkowi,
- uległeś wypadkowi podczas pracy np. spadłeś z rusztowania,
- kiedy wykonywałeś pracę (nawet nielegalnie) i zostałeś pokaleczony,
- zostałeś ofiarą przemocy i sprawa została zgłoszona na policję.

Trzeba również wziąć pod uwagę, że sprawy ulegają przedawnieniu po trzech latach od czasu wypadku.

Sam fakt, że ofiara wypadku wróciła do kraju, nie

oznacza, że nie może starać się o odszkodowanie mieszkając w Polsce. Istnieją firmy specjalizujące się w odzyskiwaniu odszkodowań dla osób, które uległy wypadkowi w Wielkiej Brytanii i wróciły do Polski lub też przebywają w Anglii nie znając języka angielskiego. Firmy takie współpracują z brytyjskimi adwokatami, którzy specjalizują się w uzyskiwaniu odszkodowań powypadkowych. Oplata za załatwienie sprawy pobierana jest tylko jeśli sprawa została pozytywnie rozstrzygnięta i wypłacone zostało odszkodowanie.

INFORMATOR POLSKI

Przewodnik po polskim życiu w Wielkiej Brytanii. Zawiera niezbędne informacje o firmach i instytucjach prowadzących działalność komercyjną lub społeczną. Informacje te mogą się przydać wszystkim Polakom mieszkającym w Wielkiej Brytanii - tym, którzy żyją tu od lat jak również tym, którzy przybyli stosunkowo niedawno.

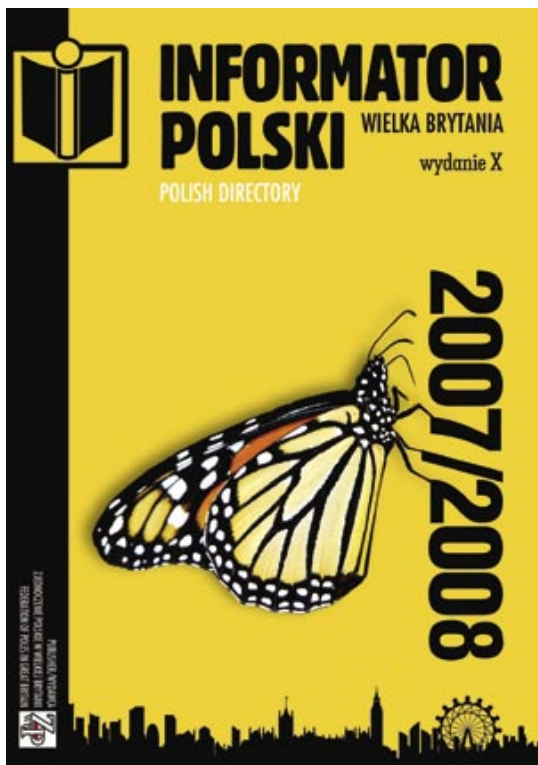
Z myślą o tych ostatnich w wydzielonej części Informatora, czyli tzw. Białych Kartkach można znaleźć wskazówki o tym, jak poruszać się w tym nowym świecie. Znajdują się tu też informacje co warto w Londynie i nie tylko zobaczyć.

Informator Polski to jedyne wydawnictwo tego typu ukazujące się od 1989 roku, wydawcą którego jest Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii. Najnowsze, dziesiąte wydanie Informatora 2007 - 2008 dostępne jest od stycznia 07 we wszystkich organizacjach polonijnych i pozostałych „polskich miejscach” jak np. sklepy, szkoły, parafie.

Biurowe Informacji: tel. 020 8748 1203

e-mail: informator@zpw.org.uk

www.informatorpolski.co.uk

SŁOWNIK

Accident and Emergency Department (Casualty) – oddział

w szpitalu, gdzie zgłasza się przypadki nagłe

A Level – odpowiednik polskiej matury

AS level – poziom niższy od A Level

Application form – wniosek

Bachelor – odpowiednik polskiego licencjata

Bank Account – konto w banku

Basic Bank Account – Podstawowe konto bankowe

Current account – rachunek bieżący

Bank holiday – święto państwowe

Benefit – zasiłek

Child benefit – zasiłek na dziecko

Housing benefit – zasiłek mieszkaniowy

Bill – rachunek

British Chamber of Commerce – brytyjska izba handlowa

Building Society – towarzystwo mieszkaniowe

Bus pass – bilet na autobus. Może być jednorazowy lub okresowy.

Cab – taksówka. Black cab – tradycyjna czarna taksówka.

Mini cab – prywatna taksówka

Call Shop – sklep, z którego można dzwonić

Cash card – karta bankomatowa

Checking inventory – spis inwentarza mieszkania

Certificate in Advanced English – Świadectwo potwierdzające zaawansowany poziom języka

Chemist – drogeria/apтека

Cheque – Czek

Child Benefit – zasiłek na dziecko

CIS25 Tax payment voucher – Rozliczenie od pracodawcy, które zawiera sumę odprowadzoną przez niego na podatek pod koniec każdego miesiąca podatkowego

CIS Card – Karta potwierdzająca rejestrację w urzędzie skarbowym (dla pracujących w sektorze budowlanym)

Citizens Advice Bureau – Biuro Porad Obywatelskich

Coach – autokar

CONGESTION CHARGE – opłaty za przejazd samochodem przez centrum Londynu.

Council – urząd dzielnicy

Council flat – mieszkanie komunalne

Council Tax – Podatek miejski

CSCS – karta potwierdzająca posiadanie kwalifikacji zawodowych w sektorze budowlanym

Current Account – konto bieżące

CV – Życiorys

Deadline – ostateczny termin

Department of Social Security (DSS) – Wydział Opieki Socjalnej (wypłaca niektóre zasiłki)

Direct debit – polecenie obciążenia rachunku (podobne do zlecenia stałego)

Driving License – Prawo jazdy

DVLA – Organ wystawiający prawa jazdy

East European Advice Center – biuro porad dla osób z Europy Centralnej i Wschodniej

Education Service – Wydział ds edukacji

EHIC – Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego

Emergency – nagły przypadek, pogotowie

Employment tribunal – trybunał pracy

ESOL – English for Speakers of Other Language

Freehold – oznacza, że zarówno budynek jak i grunt znajdujący się pod nim należą w 100% do właściciela

First Certificate in English – Świadectwo potwierdzające średniozaawansowany poziom języka

GCSE – Egzamin na poziomie gimnazjum

GP - General Practitioner – lekarz ogólny

Gross Payment – płaca brutto; net - netto

Health and Safety – BHP

Home Office – Urząd Spraw Wewnętrznych w Wielkiej Brytanii

Hostel – tani hotel

ID Card – Dokument potwierdzający tożsamość

Income Support – dodatek dla osób o bardzo niskich dochodach

Inland Revenue (HM Revenue&Customs) – Urząd Skarbowy + nasz ZUS w jednym

Insurance – Ubezpieczenie

Invoice – Faktura

Job Centre (Plus) – państwowa agencja pracy

Jobseeker allowance – zasiłek dla bezrobotnych

Key Stage 1, 2, 3, 4 – określa etap nauki w szkołach w Wielkiej Brytanii

Landlord – osoba wynajmująca ci mieszkanie

Land Registry Fee – opłata za wpis do księgi wieczystej

Leasehold – kiedy budynek należy do kupującego, a grunt pod nim do innej osoby

Let – wynajem

Local Authority Search – badanie przeprowadzone przez

władze lokalne

Main carer – główny opiekun

MANAGEMENT – zarządzanie

MASTERS – odpowiednik magistra

Mortgage – kredyt hipoteczny

MOT (Ministry of Transport) – certyfikat sprawności technicznej pojazdu

NATIONAL ACADEMIC RECOGNITION CENTRE (NARIC)

– instytucja zajmująca się przekładaniem kwalifikacji osób z zagranicy na brytyjskie

National Insurance – Ubezpieczenie społeczne

National Insurance Number – Indywidualny numer ubezpieczenia społecznego

National Insurance Contributions – składka na ubezpieczenie społeczne

National Minimum Wage – Minimalna legalna płaca

National Vocational Qualifications – Kwalifikacje zawodowe

Newsagent – sklep z prasą

NHS – Państwowa Służba Zdrowia

NHS number – numer pacjenta w systemie państwowej służby zdrowia

Nursery – Żłobek

Oyster card – elektroniczny bilet

Overdraft – przekroczenie stanu konta

P45 – Rozliczenie od pracodawcy na koniec zatrudnienia

P46 – Formularz przesyłany do urzędu skarbowego przy podjęciu zatrudnienia

P60 – Rozliczenie za cały rok podatkowy

Pay as you go – telefon na kartę

Pay monthly – telefon komórkowy na kontrakt

PAYE – Pay As You Earn, formularz dla samozatrudnionych, wymagany przez urząd skarbowy (P46)

Payslip – odcinek wypłaty

Personal profile – profil personalny

Pharmacy – apteka

Peak hours (rush hours) – godziny szczytu. Off peak – poza godzinami szczytu

Post Office – Poczta

Postal order – Przekaz pocztowy

Pre-pay – przedpłata,

Primary School – szkoła podstawowa

Profiling Session – test kwalifikacji

Real estate – nieruchomości

Receipt – dowód zapłaty

Recorded Delivery – Przesyłka polecona

Rent – czynsz

Reserved journey ticket – bilet z miejscówką

Residence Permitt – zezwolenie na pobyt

Secondary School – szkoła średnia (gimnazjum)

School Report – Raport ze szkoły oceniający naukę i zachowanie ucznia

Scottish Vocational Qualifications – Kwalifikacje zawodowe obowiązujące w Szkocji

Self-employed – osoba samozatrudniająca się

Sick note – zwolnienie lekarskie

Sick Pay – chorobowe. Statutory sick pay – chorobowe gwarantowane przez państwo

SIM Card – karta z „czipem” do telefonu komórkowego

Special Delivery – Przesyłka polecona ekspresowa

Stamp Duty Land Tax – podatek od zakupu nieruchomości

Standing order – zlecenie stałe

Survey fees – koszty oględzin i pomiarów

Tax – podatek

Tax credit – kredyt podatkowy, który otrzymuje od państwa osoba o niskich dochodach. Może on być wyższy niż sam podatek. Rozróżnia się kilka rodzajów TC:

Working Tax Credit – przeznaczany jest dla osób pracujących (zatrudnionych lub prowadzących własną działalność) o niskich dochodach

Childcare Element of Working Tax Credit – zwrot części lub całości kosztów opieki nad dzieckiem. Może to być jednak wyłącznie opieka w zarejestrowanej jednostce np. Play Center przy szkole.

Child Tax Credit – Kredyt podatkowy na dziecko

Tax Disc, okrągły dokument potwierdzający zapłatę podatku drogowego

Tax Return – Zeznanie podatkowe

Temporary CIS Card – Tymczasowa Karta CIS

Temporary National Insurance Number – Tymczasowy numer ubezpieczeniowy

Tenancy Agreement – Umowa o wynajem

Ticket – bilet. Single – w jedną stronę, return – w obie strony

Travelcard – bilet na metro i autobusy. Może być jednorazowy lub okresowy.

Trade Union Congress – Kongres Związków Zawodowych

Underground / The Tube – metro

valuation fees – koszty wyceny

Workers Rejestartion Scheme (WRS) – Program Rejestracji Pracowników w Home Office

Jako Polka/Polak mieszkający i pracujący w Zjednoczonym Królestwie zapewne już orientujesz się jakie usługi są tu dla ciebie dostępne. Na pewno także zdajesz sobie dobrze sprawę z trudności jakie spotykają osobę, której angielski nie jest pierwszym językiem.

Firma Language Line Services współpracuje z wieloma organizacjami z sektora publicznego i prywatnego dostarczając przez 24 godziny na dobę usługi tłumaczy przez telefon w ponad 150 różnych językach zaliczając również język polski.

Aby dać ci możliwość porozumienia się w języku angielskim usługi te są używane eksklusywnie przez profesjonalne ciała takie jak Policja, NHS, Usługi Emigracyjne oraz władze lokalne i pozwalają skontaktować się z w pełni wykwalifikowanym tłumaczem w przeciągu mniej niż 60 sekund.

Należy zwrócić uwagę, że ogólna publiczność nie ma dostępu do tych usług bezpośrednio i jakiegokolwiek próby tego zostaną odmówione.

Jeżeli potrzebujesz tłumacza, wytnij lub zrób kopię karty znajdującej się poniżej i wręcz ją osobie w organizacji, która ci pomaga.

Usługi są dostępne 24 godziny na dobę, 365 dni w roku, ale dojdzie może być ograniczone do godzin pracy organizacji dostarczającej ci pomocy.

Prosimy również zwrócić uwagę, że nie wszystkie organizacje oferują usługi firmy Language Line Service.

My name is

I only speak Polish and need an interpreter to help me communicate with you.
Please call Language Line Services.

Prosimy przekazać niniejszą kartę osobie próbującej udzielić Ci pomocy.

www.languageline.co.uk